

शिक्षा विभागसँग सहकार्यमा रहेका गैरसरकारी संस्थाहरूको
परिचयात्मक विवरण

२०७४

(केही सिकाइ अनुभवसहित)

प्रकाशक

नेपाल सरकार
शिक्षा मन्त्रालय
शिक्षा विभाग
सानोठिमी, भक्तपुर

दुई शब्द

शिक्षा मन्त्रालय/ शिक्षा विभागसँग समन्वय र सम्झौता गरी शिक्षा क्षेत्रमा सहकार्य गरिरहेका राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय गैर सरकारी संस्थाहरूको परिचयसहित ती संस्थाबाट भएका सफल कार्यहरूको अभिलेखीकरण गरी पुस्तकका रूपमा प्रकाशन गर्न पाउँदा खुशी लागेको छ ।

प्रस्तुत पुस्तकबाट सम्बन्धित राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय गैरसरकारी संस्थाहरूले सम्पादन गरेका सफल कार्यहरूको पहिचान हुने, आफ्नो कार्यक्षेत्रको आवश्यकताअनुसारका कार्यक्रमहरूको पहिचान गरी प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गर्न प्रोत्साहन मिल्ने र यस्ता अन्य संस्थाहरू शिक्षा मन्त्रालय/ शिक्षा विभागसँग समन्वय र सम्झौता गरी कार्यक्रम सञ्चालन गर्न अभिप्रेरित हुने साथै यस क्षेत्रमा अध्ययन अनुसन्धान गर्न चाहने व्यक्ति, विद्यालय तथा अन्य सङ्घ संस्थाका लागि केही हदसम्म भए पनि स्रोतसामग्रीका रूपमा उपयोगी हुने विश्वास लिएको छु ।

शिक्षा विभागसँग समन्वय र सम्झौता गरी नेपालको विभिन्न जिल्लामा शिक्षासँग सम्बन्धित विभिन्न कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय गैरसरकारी संस्थाहरूसँग सम्बन्धित प्रस्तुत पुस्तक तयारीमा संलग्न हुने शिक्षा विभागका कर्मचारी, सूचना तथा तथ्याङ्क उपलब्ध गराउने सम्बन्धित संस्थाहरू र प्रकाशनका लागि सहयोग पु-र्याउने **Save the Children Nepal** लाई हृदयदेखि नै धन्यवाद दिँदै आगामी दिनमा शिक्षा क्षेत्रमा कार्यरत सबै संस्थाहरूको सहभागिता सहित यस प्रकारको प्रकाशनले निरन्तरता पाओस् भन्ने शुभकामना व्यक्त गर्दछु ।

बाबुराम पौडेल

महानिर्देशक

पृष्ठभूमि

विद्यालय शिक्षामा पहुँच विस्तार, गुणस्तर सुधार तथा सुशासन प्रवर्धनका लागि शिक्षा मन्त्रालय, शिक्षा विभागबाट विभिन्न राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय गैरसरकारी संस्थाहरूसँग सहकार्य भइरहेको छ । शिक्षा क्षेत्रमा कार्यरत गैरसरकारी सङ्घ संस्थाहरूलाई एकद्वार प्रणाली मार्फत कार्यक्रम सञ्चालन, सोको सहजीकरण र नियमन गरी सञ्चालित क्रियाकलापहरूमा पारदर्शिता, जवाफदेहिता र उत्तरदायित्व सुनिश्चित गर्न योजना निर्माणदेखि कार्यान्वयन तहसम्मका सबै चरणहरूमा शिक्षाका विभिन्न निकायहरूको सहभागिता, समन्वय र सहकार्यका प्रयासहरू भरहेका छन् । शिक्षा विभागसँग सहकार्यमा रहेका संस्थाहरूबाट सञ्चालित कार्यक्रमहरूको व्यवस्थापन, सहजीकरण तथा नियमनका लागि शिक्षामा गैरसरकारी संस्था परिचालन निर्देशिका २०७४ तर्जुमा प्रक्रियासमेत अन्तिम चरणमा पुगेको छ । जसबाट कार्यक्रम कार्यान्वयनमा दोहोरोपना न्यूनीकरण हुने तथा स्रोत अभाव परिपूर्तिमा सहयोग हुनुका साथै संस्थाहरूको समग्र क्रियाकलापमा थप सहजीकरण तथा व्यवस्थापनमा मदत पुग्ने अपेक्षा गरिएको छ ।

गैरसरकारी संस्थाका स्रोतसाधनलाई व्यवस्थित रूपमा राष्ट्रिय प्राथमिकताको क्षेत्रमा परिचालन गर्न विशेषज्ञताको आधारमा कार्यक्रम सञ्चालनमा जोड दिने तथा सोको अभिलेखीकरण, समन्वय र अनुगमन तथा मूल्याङ्कनलाई प्रभावकारी बनाउन सहज होस् भन्ने हेतुले यो पुस्तिका तयार गरिएको छ ।

शिक्षा विभागसँग सहकार्यमा रहेका कतिपय गैरसरकारी संस्थाहरूका सिकाइ अनुभवहरूलाई समेत यस पुस्तिकामा समावेश गरिएकाले एक आपसका सिकाइ अनुभवहरूको आदानप्रदानमा सहयोग पुग्ने र सहकार्यमा रहेका संस्थाहरूलाई थप सहजीकरण हुने तथा सहकार्यमा नरहेका संस्थाहरूको लागि समन्वय, सहकार्यमा आउनका लागि उत्प्रेरणा प्राप्त हुने अपेक्षा गरिएको छ ।

उद्देश्य; यो पुस्तिका तयार गर्नुका उद्देश्य निम्नानुसार रहेका छन् ;

१. सहकार्यमा रहेका गैरसरकारी संस्थाहरूको विवरण अद्यावधिक तथा अभिलेखीकरण गर्नु
२. सहकार्यमा रहेका गैरसरकारी संस्थाहरूको सिकाइ अनुभवहरू पहिचान, प्रवोधीकरण र आदान प्रदान गर्नु
३. सहकार्यमा रहेका गैरसरकारी संस्थाहरूलाई शैक्षिक कार्यक्रम सञ्चालनमा थप सहजीकरण गर्नु
४. सहकार्यमा नरहेका गैरसरकारी संस्थाहरूका लागि शिक्षा विभाग तथा मातहतका निकायसँगको सहकार्यमा रहन अभिप्रेरित गर्नु

शिक्षा विभागसंग सहकार्यमा रहेका राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय सङ्घसंस्थाहरूको विवरण २०७४

क्र.सं.	संस्थाको नाम	ठेगाना	संस्था प्रमुखको नाम	सम्पर्क नम्बर	इमेल ठेगाना	कार्यक्षेत्र	मुख्य कार्यक्रम
१	ग्रामीण शिक्षा तथा वातावरण विकास केन्द्र	बखुन्दोल ललितपुर	भिमबहादुर बोगटी	9841328245	reed@mail.com.np	ताप्लेजुङ र सोलुखुम्बु	शिक्षक तालिम
२	कनक्योर नेपाल	धुम्बाराही काठमाडौं	किशोर प्रसाद पौडेल	9841423959	conquernepal@gmail.com	काठमाडौं ललितपुर, भक्तपुर, काभ्रे, सिन्धुपाल्चोक, धादिङ	ICT in Education
३	जर्मन नेपलिज हेल्प एसोसिएसन	लाजिम्पाट काठमाडौं	केदार तामाङ	9851072859	tamangkedar@gmail.com	सिराहा, काभ्रे, धादिङ, दोलखा, काठमाडौं सिन्धुपाल्चोक, कास्की	MGML
४	Childreach Nepal	वखुण्डोल ललितपुर	उर्गेन लामा	9801085452	urgen@childreachnp.org	सिन्धुपाल्चोक	ECD, शिक्षक तालिम
५	सेभ द चिल्ड्रेन नेपाल	सिनामंगल काठमाडौं	Delailah Borja	9851070902	gopini.pandey@save the children.org	१५ जिल्लाहरू (रुकुम, बाँके, बर्दिया, रोल्पा, कालिकोट, दैलेख, अछाम, नवलपरासी, बागलुङ, काभ्रे, बाजुरा, सप्तरी, सिराहा, कपिलवस्तु, प्यूठान)	विद्यालय शिक्षामा पहुँच तथा गुणस्तर सम्बन्धी कार्यक्रमहरू
६	B.P.Eye Foundation Nepal	लोकन्थली, भक्तपुर	माधव प्रसाद अर्याल	6634705/ ९८५११२४७४३	glapbm@gmail.com	काठमाडौं, ललितपुर, भक्तपुर	अपाङ्ग बालबालिकाहरूका लागि ECD सञ्चालन
७	समाज सेवा तथा मानव अधिकारमा महिला र बालबालिका	बुद्धनगर काठमाडौं	विमला ज्ञवाली	9841337458	ramesh.paudel@cwish.org.np	काठमाडौं र काभ्रे	बाल अधिकार तथा संरक्षण
८	Teach For Nepal	ललितपुर	शिशिर खनाल	9841348427	info@teachfornepal.org	ललितपुर, सिन्धुपाल्चोक र धनुषा	स्वयंसेवक शिक्षक व्यवस्थापन

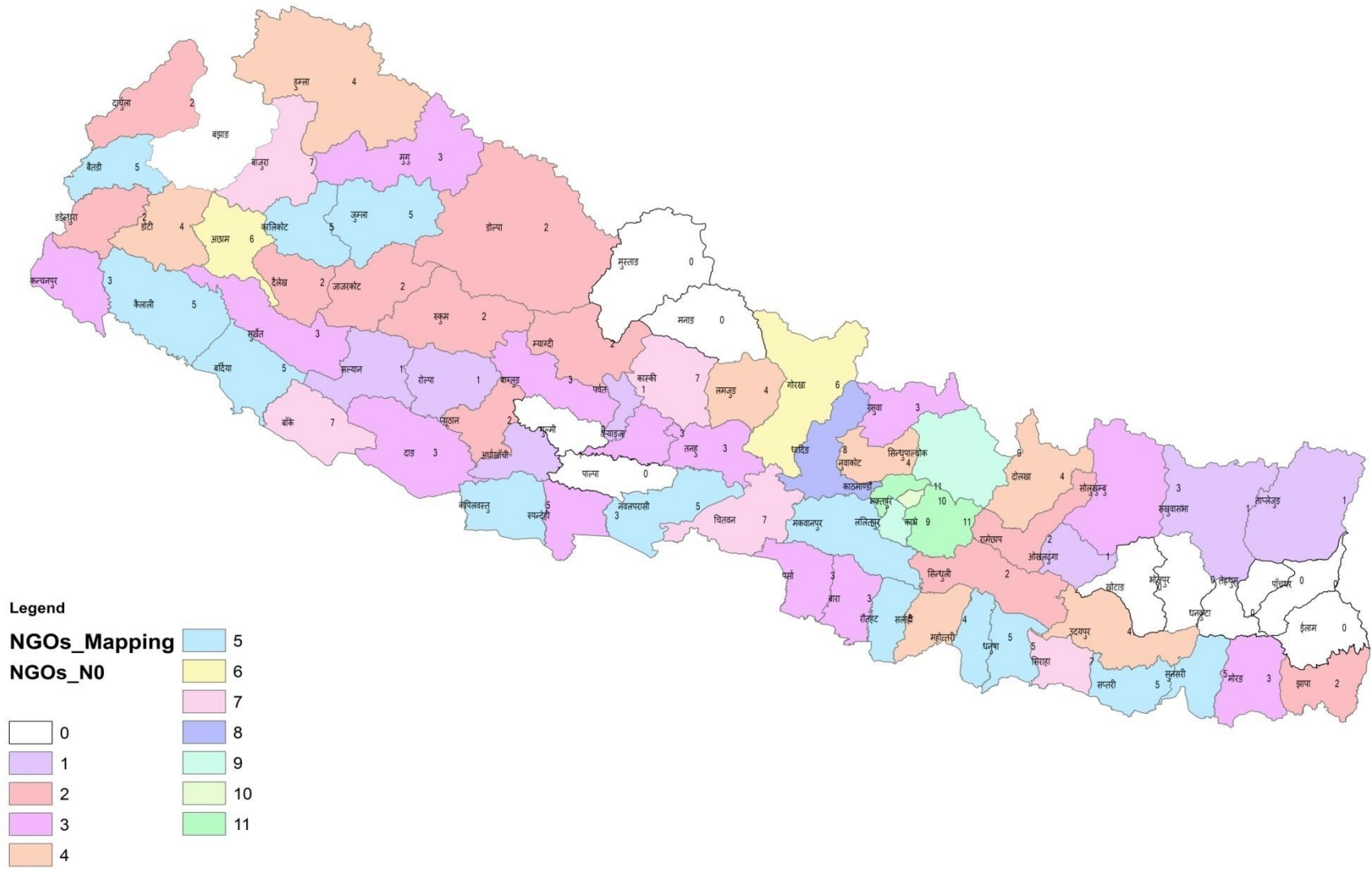
क्र.सं.	सस्थाको नाम	ठेगाना	सस्था प्रमुखको नाम	सम्पर्क नम्बर	इमेल ठेगाना	कार्यक्षेत्र	मुख्य कार्यक्रम
९	विश्वशिक्षा नेपाल	रातोपुल काठमाडौं	हेलेन वी शेर्पा	4422385/ ४४२२३८६	worldedu@wei.org.np	४२ जिल्लाहरू (अछाम, बैतडी, बझाङ, वाजुरा, बाँके, बारा, भक्तपुर, चितवन, डडेल्धुरा, दैलेख, दाङ, दार्चुला, धादिङ, धनुषा, डोल्पा, गोरखा, हुम्ला, जाजरकोट, झापा, जुम्ला, कालिकोट, कपिलवस्तु, कास्की, काठमाडौं, काभ्रे, कञ्चनपुर, ललितपुर महोत्तरी, मकवानपुर, मोरङ, मुगु, नवलपरासी, नुवाकोट, ओखलढुङ्गा, पर्सा, रामेछाप, रौतहट, सप्तरी, सर्लाही, सिन्धुपाल्चोक, सिराहा, सुनसरी)	छात्रा शिक्षा, EGRP, SZoP,
१०	मानसिक स्वास्थ्य तथा परामर्श केन्द्र नेपाल	थापाथली काठमाडौं	रामलाल श्रेष्ठ	४२२६०४१/ ९८४१३०१०७६	cmcnepal@wlink.com.np	सल्यान, कैलाली, गोरखा, काभ्रे, रसुवा, दोलखा	मनोसामाजिक परामर्श सेवा, शिक्षक तालिम
११	साझा शिक्षा ई पार्टी	सानेपा ललितपुर	रवि कर्माचार्य	9860082370	info@olenepal.org	बैतडी, काठमाडौं, बझाङ, डोटी, डडेल्धुरा, बाँके, सोलुखुम्बु, बाग्लुङ, चितवन, काभ्रे, गोरखा	ICT in Education
१२	वन्यजन्तु संरक्षण(WCN)	वाफल काठमाडौं	प्रशन्न योजन	4289818/ 9841710243	sanjeevani@wcn.org.np	डोटी, सुर्खेत, कास्की, काभ्रे, सुनसरी	वातावरणीय शिक्षा, स्थानीय पाठ्यक्रम
१३	समुन्नत नेपाल	सुविधानगर तीनकुने	योगेश कुमार श्रेष्ठ	9851040258	yogeshkshrestha@gmail.com	सुर्खेत, संखुवासभा, रौतहट, लमजुङ, कास्की, बाँके, डोटी, चितवन, दाङ, पर्सा, काठमाडौं, भक्तपुर र ललितपुर	बाल सामाजिक तथा वित्तीय शिक्षा, विद्यालय शिक्षामा बालबालिकाहरूको पहुँच अभिवृद्धि
१४	World Vision Int. Nepal	झमिसखेल ललितपुर	Elizabeth Satow	9841817980	parash_malla@wvi.org	१७ जिल्लाहरू (अछाम, डोटी, कैलाली, जुम्ला, रूपन्देही, लमजुङ, ललितपुर, सिन्धुली, उदयपुर, मोरङ, सुनसरी, काठमाडौं, गोरखा, धादिङ, नुवाकोट, दोलखा, सिन्धुपाल्चोक)	ECD, EGRP, स्थानीय शिक्षा योजना, शिक्षक तालिम

क्र.सं.	सस्थाको नाम	ठेगाना	सस्था प्रमुखको नाम	सम्पर्क नम्बर	इमेल ठेगाना	कार्यक्षेत्र	मुख्य कार्यक्रम
१५	Room to Read	सानेपा ललितपुर	दिनेश श्रेष्ठ	9851079468	www.roomtoread.org	२२ जिल्लाहरू (काभ्रे, धादिङ, काठमाडौं, भक्तपुर, ललितपुर, नवलपरासी, बाँके, कैलाली, बर्दिया, प्युठान, लमजुङ, चितवन, तनहुँ, नुवाकोट, म्याग्दी, सिन्धुपाल्चोक, कास्की, बाग्लुङ, मकवानपुर, रूपन्देही, पर्वत, स्याङ्जा)	छात्रा शिक्षा, EGRP, पुस्तकालय व्यवस्थापन
१६	British Council Nepal	लैनचौर काठमाडौं	Jovan Ilic	9851102297, 9851123209	ashim.kharel@britishcouncil.org.np	Kathmandu, Morang, Kaski, Jhapa, Surkhet, Rupendehi, Nawalparasi, Lalitpur, Bhaktapur, Kavre	Project based teaching learning
१७	ग्लोबल फेयरनेस इनिशियटिभ	ललितपुर	होमराज आचार्य	9841312102	hacharya@globalfairness.org rmaharjan@globalfairness.org	काभ्रे, धादिङ, सर्लाही, तनहुँ, चितवन, लमजुङ, गोरखा, नवलपरासी, रूपन्देही, भक्तपुर, मोरङ, कपिलवस्तु, काठमाडौं	ECD, विद्यालय शिक्षामा बालबालिकाको पहुँच अभिवृद्धि
१८	Care Nepal	ललितपुर	Lora Wuennenberg	9844100639	indu.panta@care.org	कपिलवस्तु	बैकल्पिक शिक्षाका माध्यमबाट छात्रा शिक्षा
१९	PHASE Nepal	भक्तपुर	बृहस्पति सुनुवार	16634038	info@phasenepal.org	गोरखा, काभ्रे, बाजुरा, भक्तपुर, हुम्ला, सिन्धुपाल्चोक	बैकल्पिक शिक्षा, शिक्षक तालिम, बाल अधिकार तथा सरक्षण
२०	सेतो गुराँस राष्ट्रिय बालविकास सेवा	झमिखेल ललितपुर	मधु राजभण्डारी	०१-५५५४०१९	setogurans@gmail.com	डोटी, बैतडी, कपिलवस्तु, नवलपरासी, सिराहा, उदयपुर, बारा, भक्तपुर, ललितपुर, काठमाडौं कालिकोट, जुम्ला, बाजुरा, बझाङ, मुगु, हुम्ला, अछाम, सप्तरी, पर्सा, चितवन, स्याङ्जा, वाग्लुङ, महोत्तरी, ललितपुर, पाँचथर, सिराहा	ECD
२१	Splash (Prabhav) Nepal	ललितपुर	रितुराज भण्डारी	9843447104	pradeep@splash.org	काठमाडौं, ललितपुर र भक्तपुर	WASH in school
२२	National Campaign for Education Nepal	काठमाडौं	राजकुमार गन्धर्व	9851154566	info@ncnepal.org.np ram@ncnepal.org.np	२० जिल्ला (बाजुरा, बझाङ, बैतडी, अछाम, दार्चुला, जुम्ला, हुम्ला, मुगु, कालिकोट, डोल्पा, महोत्तरी, धनुषा, पर्सा, बारा, सर्लाही, रौतहट, मकवानपुर, दोलखा, सप्तरी र सिराहा)	बालिका शिक्षा

क्र.सं.	सस्थाको नाम	ठेगाना	सस्था प्रमुखको नाम	सम्पर्क नम्बर	इमेल ठेगाना	कार्यक्षेत्र	मुख्य कार्यक्रम
२३	Handicap International	काठमाडौं	Sarah Blin	9813329018	hinepal@hi-nepal.org	अछाम, बाजुरा, मुगुर कालिकोट	समाहित शिक्षा
२४	ग्रामीण शिक्षा तथा स्वास्थ्य सेवा गुठी	काठमाडौं	कमला अधिकारी	9801244551	arjun@rhest.org.np	१८ जिल्लाहरू (स्याङ्जा, कास्की, कैलाली, ललितपुर, चितवन, सिन्धुपाल्चोक, काठमाडौं, काभ्रे, बाँके, भक्तपुर, मकवानपुर, तनहुँ, उदयपुर, रामेछाप, सिराहा, सुर्खेत, वर्दिया, कन्चनपुर)	छात्रवृत्ति
२५	HealthRight International	काठमाडौं	Hari Bahadur Rana	9849254984	hari.rana@healthright.org	अर्घाखाँची	ECD
२६	Rotary International District 3292(Nepal and Bhutan)	काठमाडौं	तिर्थमान शाक्य		rotary@ntc.net.np		शैक्षिक सामग्री तथा भौतिक सुविधा विस्तार
२७	Nepal youth Foundation	ललितपुर	राजु धमला	9851030386	info@nepalyouthfoundation.org.np	काठमाडौं, ललितपुर, भक्तपुर, काभ्रे, नुवाकोट, रसुवा, धादिङ, चितवन, गोर्खा, सिन्धुपाल्चोक, मकवानपुर, सुनसरी, कास्की, दाङ, बाँके, वर्दिया, कैलाली, कन्चनपुर	ECD, छात्रवृत्ति
२८	World Food Program	काठमाडौं	Pippa Bradford	9841373743	pippa.bradford@wfp.org	सिन्धुपाल्चोक र वर्दिया	अनुसन्धान (दिवाखाजा व्यवस्थापन)
२९	Search For common Ground Nepal	काठमाडौं	Bhola Dahal	9842480882	bdahal@sfcg.org	सिराहा, धनुषा, महोत्तरी	स्थानीय शिक्षा योजना तथा सुशासन
३०	Aasman Nepal	धनुषा	Nawal Yadav	9814202819	nawalpayal@yahoo.com	धनुषा, महोत्तरी, रौतहट, सुनसरी, पर्सा, जाजरकोट, जुम्ला, धादिङ	EGRP, स्थानीय शिक्षा योजना, SZOP, शिक्षक तालिम
३१	UNFPA	काठमाडौं	Ms. Guilia Vallese			सिन्धुली, सुनसरी, सर्लाही, उदयपुर, रौतहट, रुकुम, अछाम, वझाङ, बाजुरा र बैतडी	यौन शिक्षा, शिक्षक तालिम
३२	Nepal Jesuit Society	ललितपुर	Fr. Amrit Rai	01-5527112	njsocialinstitute@gmail.com	ललितपुर, भ्रूपा र कास्की	स्वयम सेवक व्यवस्थापन
३३	Action for Nepal	काठमाडौं	लाक्पा शेर्पा	01-4915979	actionfnepal@gmail.com	सोलुखुम्बु	EGRP

क्र.सं.	सस्थाको नाम	ठेगाना	सस्था प्रमुखको नाम	सम्पर्क नम्बर	इमेल ठेगाना	कार्यक्षेत्र	मुख्य कार्यक्रम
३४	Centro Cooperazione Sviluppo-CCS italy	काठमाडौं	Mr. Fabio De Cagno/ Muna Basnyet	01-4008657	info@ccsitaly.org Muna@ccsitaly.org	Bardiya, Chitwan, Doti, Makwanpur, Morang, Rupendehi and Surkhet	शान्ति शिक्षा
३५	जिवन विकास समाज	मोरङ	योगेन्द्र मण्डल	021-440050 9802796196	info@jeevanbikas.org.np	मोरङ, झापा, सुनसरी, ईलाम, धनकुटा, उदयपुर र सिन्धुली	ECD तथा वित्तिय साक्षरता
३६	Lifting Education, Advancing Rural Nepal - LEARN Nepal	काठमाडौं	कृष्णबहादुर तिलिजा पुन	9849289685 9841391009	dwarika77@gmail.com	म्याग्दी	बालमैत्री शिक्षण सिकाइ
३७	शैक्षिक स्रोत तथा विकास नेपाल (ERDCN)	ललितपुर	भिमप्रसाद पोखरेल	९८५१११०२४६	pbhim07@gmail.com	गोरखा, काठमाण्डौ, ललितपुर, भक्तपुर,	EGRP, SIP, Code of conduct to promote school as a zone of peace and related activities.

Districtwise I/NGOs in Education Sector

0 50 100 Kilometers

Author: Gyanendra

खण्ड-ख

शिक्षा विभागसँग समक्षदारीमा रहेका राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय गैरसरकारी संस्थाहरूको विवरण

१. वर्ल्डभिजन इन्टरनेसनल, नेपाल (World Vision International, Nepal)

क) संस्थाको सङ्क्षिप्त विवरण

१. नाम : वर्ल्ड भिजन इन्टरनेसनल, नेपाल
२. ठेगाना : कर्मचारी सञ्चय कोष भवन, लगनखेल, ललितपुर (पाँचौ तला)
३. सम्पर्क नं. : ०१५५ ४८८७७
४. इमेल :
५. संस्था प्रमुखको नाम : एलिजावेथ साटो
६. सम्पर्क नं. तथा इमेल : Liz-satow@wvi.org
७. सहकार्यका लागि जिम्मेवार कर्मचारीको नाम : पारश मल्ल (कार्यक्रम व्यवस्थापक शिक्षा परियोजना)
८. सम्पर्क नं. तथा इमेल : 9841817980/parashmalla@wvi.org
९. संस्था दर्ता मिति :
१०. नवीकरण मिति :
११. समाज कल्याण परिषद्मा आवद्धता भएको मिति: २ जुन २००२
१२. सहकार्य गरिएको निकाय : शिक्षा मन्त्रालय, शिक्षा विभाग, पाठ्यक्रम विकास केन्द्र, शैक्षिक जनशक्ति विकास केन्द्र
१३. समझदारी भएको मिति :
१४. परियोजना अवधि :
१५. परियोजना लागत :
१६. लेखा परीक्षण भएको अन्तिम वर्ष: २०७२/०७३
१७. संस्थामा कार्यरत कर्मचारीको सङ्ख्या : ३१७

ख) संस्थाको व्यावसायिक विवरण

१. संस्थाको उद्देश्य (Vision, Mission, Goal) :
२. कार्यक्षेत्र: अछाम, डोटी, कैलाली, जुम्ला, लमजुङ, सिन्धुली, उदयपुर, सुनसरी र मोरङ
३. सञ्चालित मुख्य मुख्य कार्यक्रमहरू

क.स.	विषयक्षेत्र (Theme)	मुख्य मुख्य कार्यक्रमहरू (Major Programs)	सहकार्य गरिएको स्थानीय साझेदार संस्था (Partner NGOs, CBOs)
१	प्रारम्भिक कक्षाहरूमा साक्षरता प्रवर्धन	१ शिक्षक तालिम २ पठन सामग्री वितरण ३ फर्निचर तथा फर्निचिङ ४ छापायुक्त कक्षा निर्माणका लागि सिप विकास	१ बाल एवम् महिला विकास केन्द्र मोरङ २ जालपा एकीकृत विकास समाज उदयपुर ३ सिन्धुली एकीकृत विकास केन्द्र सिन्धुली ४ ग्रामीण सामुदायिक विकास केन्द्र लमजुङ ५ दलित सेवा सङ्घ जुम्ला
२	समुदाय स्तरमा पढाइ प्रवर्धन	१ पढाइ शिविर कक्षा सञ्चालन २ स्वयम् सेवकका लागि पठन सिप विकास तालिम	६ बाल कल्याण सङ्घ टिकापुर ७ कैलाली दिगो विकास समाज गेटा कैलाली ८ सामुदायिक विकास केन्द्र डोटी
३	बालमैत्री शिक्षण सिकाइ तथा वातावरणको निर्माण	१. बाल मैत्री शिक्षक तालिम २ शिक्षक घुम्ती बैठक ३. वि.व्य.स., शिअस को क्षमता अभिवृद्धि कार्यक्रम ४. विद्यालय उमेरका बाल बालिकाको सहभागिता अभिवृद्धि गर्ने, ५. विद्यालय तथा बाल बालिकाको भौतिक	९ पिसविन अछाम

क.स.	विषयक्षेत्र (Theme)	मुख्य मुख्य कार्यक्रमहरू (Major Programs)	सहकार्य गरिएको स्थानीय साभेदार संस्था (Partner NGOs, CBOs)
		<p>पूर्वाधारमा सहयोग</p> <p>६ बाल विकास केन्द्रका अभिभावक लक्षित सचेतना मुलुकका कार्यक्रम</p> <p>७ बाल विकास केन्द्रका सहजकर्ताको क्षमता अभिवृद्धि</p>	
४	स्थानीय स्तरका शैक्षिक सवालमा पैरवी	नागरिक आवाज कर्तव्य कार्यक्रम अन्तर्गत स्थानीय तहमा शैक्षिक बहस तथा कार्य योजना निर्माण	
५	विद्यालय सुरक्षा	<p>१ भुकम्प प्रतिरोधी विद्यालय भवन निर्माण</p> <p>२ विद्यालय प्र.अ. को व्यवस्थापन योजना निर्माण</p> <p>३ विद्यालय प्रकोप व्यवस्थापन शिक्षा</p>	

२ केयर नेपाल (CARE Nepal)

क) संस्थाको सङ्क्षिप्त विवरण

१. नाम : CARE Nepal
२. ठेगाना : 4/288-Samata Bhawan, Kathmandu, Nepal
३. सम्पर्क नं : 977-1-5522800
४. इमेल :
५. संस्था प्रमुखको नाम : Lora Wuennenberg
६. सम्पर्क न. तथा इमेल : 01-5522800
७. सहकार्यका लागि जिम्मेवार कर्मचारीको नाम : इन्दु पन्त
८. सम्पर्क न. तथा इमेल : 01-5522800/indu.panta@care.org
९. संस्था दर्ता मिति : February 24, 1978
१०. नवीकरण मिति : May 21, 2015
११. समाज कल्याण परिषद्मा आवद्धता भएको मिति : 25 November, 2014
१२. सहकार्य गरिएको निकाय : शिक्षा विभाग
१३. समझदारी भएको मिति :
१४. परियोजना अवधि :
१५. परियोजना लागत :
१६. लेखा परीक्षण भएको अन्तिम वर्ष : २०७२/०७३

ख) संस्थाको व्यावसायिक विवरण

१. संस्थाको उद्देश्य (Vision, Mission, Goal):

- Vision** : We seek a world of hope tolerance and social justice, where poverty has been overcome and all people live with dignity and security
- Mission** : CARE works around the globe to save lives defeat poverty and achieve social justice
- Focus** : We put women and girls in the centre because we know that we cannot overcome poverty until all people have equal rights and opportunities.
२. कार्य क्षेत्र : Currently CARE works in 59 district of Nepal but Alternative Education Udaan program in Kapilvastu district only

३. सञ्चालित मुख्य मुख्य कार्यक्रमहरू:

क स	विषयक्षेत्र (Theme)	मुख्य मुख्य कार्यक्रमहरू (Major Programs)	सहकार्य गरिएको स्थानीय साझेदार संस्था (Partner NGOs, CBOs)
१	Women & Girl's leadership/Empowerment (Alternative Education Program for the out of school Adolescent (10-14 years old) girls)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Conduct classes through Udaan Learning Centers 2. Train Udaan teachers and class mobilizers 3. Conduct social mobilization, coaching and mentoring 4. Organize Leadership Camp 5. Form a 'Friends of Udaan' group in the mother schools 6. Organise monthly 'Balika Sabha' 7. Build small infrastructure (Class room, Girls toilet, Hand pump) in Mother school. 	Siddhartha Social Development Centre, Gajehada-7, Kapilvastu

३. चाइल्डरिच नेपाल (Childreach Nepal)

क) संस्थाको सङ्क्षिप्त विवरण

१. नाम : Childreach Nepal
२. ठेगाना : Bakundole, Lalitpur
३. सम्पर्क नं : **01-5520374**
४. इमेल : info@childreachnp.org
५. संस्था प्रमुखको नाम : Ujjwal Shrestha
६. सम्पर्क न. तथा इमेल : ujjwal@panchakanya.com
७. सहकार्यका लागि जिम्मेवार कर्मचारीको नाम : Urgen Lama/Roshan Shrestha
८. सम्पर्क न. तथा इमेल : urgen@childreachnp.org/roshan.shrestha@childreachnp.org
९. संस्था दर्ता मिति : २०६७ भाद्र २०
१०. नवीकरण मिति : २०७२ चैत्र ०३
११. समाज कल्याण परिषद्मा आवद्धता भएको मिति : २०६९ चैत्र २७
१२. सहकार्य गरिएको निकाय : शिक्षा विभाग र शैक्षिक जनशक्ति विकास केन्द्र
१३. समझदारी भएको मिति :
१४. परियोजना अवधि :
१५. परियोजना लागत :
१६. लेखा परीक्षण भएको अन्तिम वर्ष : २०७३
१७. संस्थामा कार्यरत कर्मचारीको सङ्ख्या: १७

ख) संस्थाको व्यावसायिक विवरण

१. संस्थाको उद्देश्य (Vision, Mission, Goal):

Childreach Nepal believes that every child in Nepal should have the opportunity to reach their full potential in life. Therefore, it works towards creating schools as centres for community development through holistic programmes that focus on children's right to education, healthcare, protection and overall community development.

२. कार्यक्षेत्र (Project implementing area) : सिन्धुपाल्चोक, दोलखा, काभ्रेपलाञ्चोक, ललितपुर र भक्तपुर

३. सञ्चालित मुख्य मुख्य कार्यक्रमहरू:

क्र स	विषयक्षेत्र (Theme)	मुख्य मुख्य कार्यक्रमहरू (Major Programs)	सहकार्य गरिएको स्थानीय साभेदार संस्था (Partner NGOs, CBOs)
१	Education	1. School- based Early Childhood Development Center (ECD) 2. Quality Improvement Project 3. Teachers' Development for Quality Education 4. Science Initiative 5. School Improvement Plan 6. Graduate Student Research Grant	Science Teachers' Association of Nepal
२	Health	1. Community – Based Child Health Program 2. School-based Health Care Center	Dhulikhel Hospital
३	Child Rights & Protection	1. My School My Voice 2. Sports Initiative - Inclusive Development Center	- Association for Welfare of Intellectual Handicapped (AWIH)

४. मानसिक स्वास्थ्य तथा परामर्श केन्द्र- नेपाल (CMC Nepal)

क) संस्थाको सङ्क्षिप्त विवरण

१. नाम : मानसिक स्वास्थ्य तथा परामर्श केन्द्र- नेपाल
२. ठेगाना : जितजङ्ग मार्ग थापाथली, काठमाडौं
३. सम्पर्क नं : ०१ ४१०२०३७
४. इमेल : cmcnepal@wlink.com.np
५. संस्था प्रमुखको नाम : रामलाल श्रेष्ठ
६. सम्पर्क न. तथा इमेल : ९८४१३०१०७६, ramlal@cmcnepal.org.np
७. सहकार्यका लागि जिम्मेवार कर्मचारीको नाम : मधुविलास खनाल
८. सम्पर्क न. तथा इमेल : ९८४००७४१८८, mbkhanal008@gmail.com
९. संस्था दर्ता मिति : २०६० वैशाख १८ गते
१०. नवीकरण मिति : २०७३ कार्तिक ०४ गते
११. समाज कल्याण परिषद्मा आवद्धता भएको मिति : २०६० जेष्ठ ०८ गते
१२. सहकार्य गरिएको निकाय : विद्यालय परामर्श तथा विपद् व्यवस्थापन शाखा र जिल्ला शिक्षा कार्यालय
१३. समझदारी भएको मिति :
१४. परियोजना अवधि :
१५. परियोजना लागत :
१६. लेखा परीक्षण भएको अन्तिम वर्ष : २०७२/०७३
१७. संस्थामा कार्यरत कर्मचारीको सङ्ख्या : ७

ख) संस्थाको व्यावसायिक विवरण

१. संस्थाको उद्देश्य (Vision, Mission, Goal):

Vision: नेपालीहरूमा मानसिक स्वास्थ्यको सवालमा जनचेतना अभिवृद्धि भएको हुनेछ र मानसिक र मनोसामाजिक समस्या लिएर बाचिरहेका व्यक्तिहरू सम्मानपूर्ण जीवन जीउन पाउने छन् र मानसिक स्वास्थ्य सेवा प्रतिको अधिकारलाई उपयोग गर्न पाउने छन् ।

Mission: नेपाल सरकारका सम्बन्धित मन्त्रालयहरू सितको सहकार्यमा जनशक्ति विकास जनचेतना अभिवृद्धि गरेर मानसिक स्वास्थ्य समस्या भएका व्यक्तिहरू विशेष गरेर महिला तथा बाल बालिकाहरूको मानसिक स्वास्थ्य तथा मनोसामाजिक सुस्वास्थ्यलाई प्रवर्धन गर्ने

Goal: सी.एम.सी. - नेपाललाई एउटा विशिष्ट केन्द्र (Centre of Excellence) को रूपमा विकास गरी मानसिक स्वास्थ्य समस्या भएका व्यक्तिहरूको जीवनमा सुधार निम्न कार्यमार्फत ल्याउने

- क स्वास्थ्यकर्मी, शिक्षकहरू तथा सामाजिक कार्यकर्ताको मानसिक स्वास्थ्य र मनोसामाजिक सहयोग सम्बन्धी ज्ञान र सिप विकास गर्ने
- ख आधारभूत स्वास्थ्य सेवाभिन्न मानसिक स्वास्थ्य तथा मनोसामाजिक सेवालार्ई सुदृढ गर्ने
- ग नेपाल सरकारसित सहकार्य गरेर मानसिक स्वास्थ्यको नीति र कानुनको पुनरावलोकन एवम् तर्जुमा गर्ने
- घ मानसिक रोगको रोकथाम, उपचार, पुनर्स्थापनाको लागि सामाजिक परिचालनको माध्यमबाट मानसिक समस्या भएका व्यक्ति तथा उनीहरूको परिवारका सदस्यहरूको सशक्तीकरण गर्ने
- ङ मानसिक स्वास्थ्य समस्या भोगिरहेका व्यक्तिहरूले सहनु परेको सामाजिक (कुसंस्कार) कलङ्क कम गर्न जनचेतना अभिवृद्धि गर्ने

२. कार्यक्षेत्र: कैलाली, सल्यान, धादिङ, गोरखा, रसुवा

३. सञ्चालित मुख्य मुख्य कार्यक्रमहरू:

क्र स	विषयक्षेत्र (Theme)	मुख्य मुख्य कार्यक्रमहरू (Major Programs)	सहकार्य गरिएको स्थानीय साभेदार संस्था (Partner NGOs, CBOs)
१	मानसिक स्वास्थ्य तथा मनोपरामर्श / विद्यालय मानसिक स्वास्थ्य कार्यक्रम	<ol style="list-style-type: none"> १. शिक्षकहरूको लागि बालमैत्री कक्षा कोठा व्यवस्थापन, सकारात्मक अनुशासन विधिको प्रयोग र विद्यालय मनोपरामर्श सम्बन्धमा तालिम, सुपरभिजन तथा कोचिङ कक्षा सञ्चालन २. अभिभावक शिक्षा तथा मनोपरामर्श ३. बालबालिकाको मानसिक स्वास्थ्य प्रवर्धनका लागि प्रवर्धनात्मक बोर्ड, खेलकुदको सामग्रीलगायत अन्य सामग्रीहरूको सहयोग ४. बाल आचारसंहिता, बाल संरक्षण नीति, बालमैत्री कक्षाकोठा व्यवस्थापनलगायतका विषयमा बालक्लबसँग अन्तरक्रिया ५. बाल मानसिक स्वास्थ्यको सकारात्मक अभ्यासलाई जिल्लाका अन्य विद्यालयहरूमा लैजानका लागि विद्यालय निरीक्षक र स्रोत शिक्षकहरूको लागि विद्यालय मानसिक स्वास्थ्य सम्बन्धमा ToT तालिम तथा सुपरीवेक्षण 	स्थानीय साभेदार संस्था नरहेको । संस्थाको आफ्नै कर्मचारीबाट कार्यक्रम सञ्चालन भैरहेको ।

५. जर्मन नेपालीज हेल्प एशोसिएसन (German Nepal Help Association-GNHA)

क) संस्थाको सङ्क्षिप्त विवरण

१. नाम : जर्मन नेपालीज हेल्प एशोसिएसन
२. ठेगाना : लाजिम्पाट, काठमाडौं
३. सम्पर्क नं : ०१ ४००२२८८, फ्याक्स नं. : ०१ ४००२२८७
४. इमेल : gnhanepal@wlink.com.np
५. संस्था प्रमुखको नाम : केदारबहादुर तामाङ
६. सम्पर्क न. तथा इमेल : ९८५१०७२८५९, tamangkedra@gmail.com
७. सहकार्यका लागि जिम्मेवार कर्मचारीको नाम : चन्द्रकुमार श्रेष्ठ
८. सम्पर्क नं तथा इमेल : ९८५११७६०५० chandragnha@gmail.com
९. संस्था दर्ता मिति : २०३६ (जर्मनी)
१०. नवीकरण मिति : २०६८ मंसिर २० (जर्मनी)
११. समाज कल्याण परिषद्मा आवद्धता भएको मिति : २०४६ साल
१२. सहकार्य गरिएको निकाय : शिक्षा विभाग, शैक्षिक जनशक्ति विकास केन्द्र
१३. समझदारी भएको मिति :
१४. परियोजना अवधि :
१५. परियोजना लागत :
१६. लेखा परीक्षण भएको अन्तिम वर्ष : २०७१/०७२
१७. संस्थामा कार्यरत कर्मचारीको सङ्ख्या : १२

ख) संस्थाको व्यावसायिक विवरण

१. संस्थाको उद्देश्य (Vision, Mission, Goal):

Vision

Better chances and improved outlook for underprivileged citizens of Nepal.

Mission:

Honest Intermediary help-seeking and support-worthy Nepalese institution and potential donors in Germany.

Goals

1. Health: To stabilize and maintain qualitative and quantitative services to poor patients.
2. Education: To improve teaching learning in increased number of village schools.
3. Social Relief: To empower social weak and underprivileged children and their guardians, if any to practice compassion in humanitarian support system.
4. Environment & Infrastructure Development: To empower locals to set up nit & clean environment along with safe and clean drinking water, sanitation and helping them to change into civilized attitude.

२. कार्यक्षेत्र: काभ्रेपलाञ्चोक, दोलखा, सिन्धुपाल्चोक, धादिङ, सिराहा, कास्की र काठमाडौं

३. सञ्चालित मुख्य मुख्य कार्यक्रमहरू:

क्र.स.	विषयक्षेत्र (Theme)	मुख्य मुख्य कार्यक्रमहरू (Major Programs)	सहकार्य गरिएको स्थानीय साझेदार संस्था (Partner NGOs, CBOs)
१	बहुकक्षा बहुस्तर (MGML) शिक्षण सिकाइ विधि	१. MGML कक्षाकोठा व्यवस्थापन २. शिक्षक तालिम ३. आमा समूह गठन र परिचालन ४. शिक्षकको नियमित घुम्ती क्लष्टर बैठक	१. शैक्षिक सशक्तिकरण केन्द्र २. विकासका लागि एकता ३. चिल्ड्रन नेपाल,पोखरा

६. फेज नेपाल (Practical Help Achieving Self Empowerment -PHASE,Nepal)

क) संस्थाको सङ्क्षिप्त विवरण

१. नाम : फेज नेपाल
२. ठेगाना : सिनामंगल- ९, काठमाडौं
३. सम्पर्क नं : ०१ ६२०३४७९
४. इमेल : info@phasenepal.org
५. संस्था प्रमुखको नाम : रूद्रबहादुर न्यौपाने
६. सम्पर्क न. तथा इमेल : ०१-६६३४०३८ (शाखा कार्यालय भक्तपुर) rudra.n@phasenepal.org
७. सहकार्यका लागि जिम्मेवार कर्मचारीको नाम : विकास कोइराला
८. सम्पर्क न. तथा इमेल : ०१-६६३४०३८ extension 219 / bikash.k@phasenepal.org
९. संस्था दर्ता मिति : २०६२/११/१२
१०. नवीकरण मिति : २०७३/७/३
११. समाज कल्याण परिषद्मा आवद्धता भएको मिति : २०६२/११/१७
१२. सहकार्य गरिएको निकाय : शिक्षा विभाग, शैक्षिक जनशक्ति विकास केन्द्र, अनौपचारिक शिक्षा केन्द्र
१३. समझदारी भएको मिति :
१४. परियोजना अवधि :
१५. परियोजना लागत :
१६. लेखा परीक्षण भएको अन्तिम वर्ष : २०७३
१७. संस्थामा कार्यरत कर्मचारीको सङ्ख्या : १३२

ख) संस्थाको व्यावसायिक विवरण

१. संस्थाको उद्देश्य (Vision, Mission, Goal):

A self-empowered and self-sustained society, where all kinds of discrimination are absent. Goal- To improve the livelihoods of rural people by providing immediate support through health care and education services, and to create opportunities in communities for self-empowerment.

२. कार्यक्षेत्र: काभ्रेपलाञ्चोक, सिन्धुपाल्चोक, गोरखा, हुम्ला, बाजुरा र मुगु

३. सञ्चालित मुख्य मुख्य कार्यक्रमहरू:

क्र.सं.	विषयक्षेत्र (Theme)	मुख्य मुख्य कार्यक्रमहरू (Major Programs)	सहकार्य गरिएको स्थानीय साझेदार संस्था (Partner NGOs, CBOs)
१	सामुदायिक शिक्षा कार्यक्रम	१. वैकल्पिक विद्यालय सञ्चालन २. प्रौढ कक्षा सञ्चालन ३. शिक्षक तालिम तथा क्षमता विकास ४. बाल अधिकार कार्यक्रम सञ्चालन ५. स्वास्थ्य शिक्षा तथा जनचेतना	स्थानीय साझेदार संस्था नरहेको । संस्थाको आफ्नै कर्मचारीबाट कार्यक्रम सञ्चालन भैरहेको ।
२	भूकम्प पछिको पुनर्निर्माण	१. विद्यालय स्वास्थ्य, पोषण तथा सरसफाइ २. विद्यालयको पुनर्निर्माण	

७. स्प्ल्यास-प्रभाव नेपाल (Splash Nepal)

क) संस्थाको सङ्क्षिप्त विवरण

१. नाम : Splash-Pravab Nepal
२. ठेगाना : Imadole, Lalitpur
३. सम्पर्क नं : 01-6914562
४. इमेल : sujan@splash.org
५. संस्था प्रमुखको नाम : प्रदिप खड्का
६. सम्पर्क न. तथा इमेल : 9843447104/pradeep@splash.org
७. सहकार्यका लागि जिम्मेवार कर्मचारीको नाम : शिरिश चन्द्र पोखरेल/सुजन केसी
८. सम्पर्क न. तथा इमेल : shirish@splash.org/ sujan@splash.org
९. संस्था दर्ता मिति : २०६९/०३/११
१०. नवीकरण मिति : २०७३/०६/२९
११. समाज कल्याण परिषद्मा आवद्धता भएको मिति : २०६९/०३/१५
१२. सहकार्य गरिएको निकाय: शिक्षा विभाग
१३. समझदारी भएको मिति :
१४. परियोजना अवधि :
१५. परियोजना लागत :
१६. लेखा परीक्षण भएको अन्तिम वर्ष : २०७२/७३
१७. संस्थामा कार्यरत कर्मचारीको सङ्ख्या : २१

ख) संस्थाको व्यावसायिक विवरण

१. संस्थाको उद्देश्य (Vision, Mission, Goal):

Splash Nepal believes that every child in Nepal should have the access to clean safe drinking water, better hygiene education and child friendly sanitation services. Therefore, Splash Nepal works towards developing need based WASH Infrastructure. We install International Standard Filtration Unit with 99.9999% removal of biological contaminations, bad taste and odor. We also, conduct need based hygiene education training, improve curriculums and best of methods/practices, develop Child Friendly Sanitation Facilities and install Qualitative Rain Water Harvesting and Grey Water management system/facilities.

२. कार्यक्षेत्र: काठमाडौं, ललितपुर र भक्तपुर

३. सञ्चालित मुख्य मुख्य कार्यक्रमहरू:

क्र.सं.	विषयक्षेत्र (Theme)	मुख्य मुख्य कार्यक्रमहरू (Major Programs)	सहकार्य गरिएका स्थानीय साझेदार संस्था (Partner NGOs, CBOs)
१	Water	<ol style="list-style-type: none"> 1. Installation of International Standard Filtration Unit with 99.9999% removal of biological contaminations, bad taste, odor, water pretreatment system (need based) at the Schools. 2. Install drinking and Hand Washing Stations at the school premises as the point of use that can be easily accessed by the Students. 3. Install Rain Water Harvesting System, support on dug well, bore well and other water source management at the School. 	

क्र स	विषयक्षेत्र (Theme)	मुख्य मुख्य कार्यक्रमहरू (Major Programs)	सहकार्य गरिएका स्थानीय साभेदार संस्था (Partner NGOs, CBOs)
२	Hygiene	<ol style="list-style-type: none"> 1. Impart hygiene education through Teacher's Training. 2. Formation and mobilization of SAFHA Club events. 	स्थानीय साभेदार संस्था नरहेको । संस्थाको आफ्नै कर्मचारीबाट कार्यक्रम सञ्चालन भैरहेको ।
३	Sanitation	<ol style="list-style-type: none"> 1. Construct child friendly toilets. Modify the already existing structure with minor changes like lighting, ventilation, cleanliness, better flushing, colors, paints, locks in the doors etc. 2. Construct Girl Friendly toilet with major view on the MHM facilities. 	

द. टिच फर नेपाल (Teach For Nepal-TFN)

क) संस्थाको सङ्क्षिप्त विवरण

१. नाम : टिच फर नेपाल
२. ठेगाना : जमल, काठमाडौं
३. सम्पर्क नं : ०१ ४२४०१०५
४. इमेल : info@teachfornepal.org
५. संस्था प्रमुखको नाम : शिशिर खनाल
६. सम्पर्क न. तथा इमेल : 9813020253, shisir@teachfornepal.org
७. सहकार्यका लागि जिम्मेवार कर्मचारीको नाम : प्रज्वल खड्का
८. सम्पर्क न. तथा इमेल : ९८४९३४८४२७, prajwal2013@teachfornepal.org
९. संस्था दर्ता मिति : २०७१/१०/२६
१०. नवीकरण मिति : २०७३/८/१०
११. समाज कल्याण परिषद्मा आवद्धता भएको मिति : २०७१/११/४
१२. सहकार्य गरिएको निकाय : शिक्षा विभाग
१३. समझदारी भएको मिति :
१४. परियोजना अवधि :
१५. परियोजना लागत :
१४. लेखा परीक्षण भएको अन्तिम वर्ष : २०७२/२०७३
१५. संस्थामा कार्यरत कर्मचारीको सङ्ख्या : २४

ख) संस्थाको व्यावसायिक विवरण

१. संस्थाको उद्देश्य (Vision, Mission, Goal):

One day all children in Nepal will attain an excellent education.

गुणस्तरीय शिक्षा प्रवर्धन गरी बाबालिकाहरूको अवसरको दायरा बढाउने

२. कार्यक्षेत्र : ललितपुर सिन्धुपाल्चोक र धनुषा जिल्लाका ३६ ओटा सामुदायिक विद्यालयहरू

३. सञ्चालित मुख्य मुख्य कार्यक्रमहरू:

क्र.सं.	विषयक्षेत्र (Theme)	मुख्य मुख्य कार्यक्रमहरू (Major Programs)	सहकार्य गरिएको स्थानीय साभेदार संस्था (Partner NGOs, CBOs)
१	शिक्षा	१. गणित, विज्ञान र अङ्ग्रेजी विषय अद्यापन गर्ने गरी २ वर्षका लागि स्वयंसेवी प्रज्ञार्थी शिक्षक खटाउने । २. शैक्षणिक तथा गैर शैक्षणिक क्रियाकलाप अन्तर्गत नियमित शिक्षण एवम् विभिन्न अतिरिक्त क्रियाकलाप सञ्चालन, होभभिजिट, परामर्श र उत्प्रेरणा अभिवृद्धि गर्ने ।	स्थानीय साभेदार संस्था नरहेको । संस्थाको आफ्नै कर्मचारीबाट नै प्रज्ञार्थी शिक्षक व्यवस्थापन कार्य भैरहेको ।
२	पूर्वाधार	१. विद्यालयमा खानेपानी, शौचालय र सरसफाइ (WASH) २. खेलकुद कार्यक्रम सञ्चालन ३. बगैचा तथा घेराबार ४. कक्षाकोठा मर्मत तथा रङरोगन जस्ता कार्यहरू	

९. ग्रामिण शिक्षा तथा वातावरण विकास केन्द्र (REED-Nepal)

क) संस्थाको सङ्क्षिप्त विवरण

१. नाम : ग्रामिण शिक्षा तथा वातावरण विकास केन्द्र
२. ठेगाना : कुपण्डोल, ललितपुर
३. सम्पर्क नं. : ०१-५५२१९४
४. इमेल : reed@mail.com.np
५. संस्था प्रमुखको नाम : भिमबहादुर बोगटी
६. सम्पर्क न. तथा इमेल : ९८५११४०५७९ bhim@reednepal.org
७. सहकार्यका लागि जिम्मेवार कर्मचारीको नाम : उज्ज्वल अमात्य
८. सम्पर्क नं. तथा इमेल : ९८५१२२१९४/ ujjwal@reednepal.org
९. संस्था दर्ता मिति : २०५७/०३/१४
१०. नवीकरण मिति : २०७३/०९/०५
११. समाज कल्याण परिषद्मा आवद्धता भएको मिति : २०६९/०४/२२
१२. सहकार्य गरिएको निकाय : शिक्षा विभाग र शैक्षिक जनशक्ति विकास केन्द्र
१३. समझदारी भएको मिति :
१४. परियोजना अवधि :
१५. परियोजना लागत :
१६. लेखा परीक्षण भएको अन्तिम वर्ष : २०१५/२०१६
१७. संस्थामा कार्यरत कर्मचारीको सङ्ख्या : ५०

ख) संस्थाको व्यावसायिक विवरण

१. संस्थाको उद्देश्य (Vision, Mission, Goal):

Vision:

REED Nepal is the center of excellence to establish quality education .

Objectives:

1. Develop Inclusive child friendly Teaching Practices applied effectively
2. Access and use of teaching-learning resources to enhance teaching learning environment
3. Ensure the regular attendance performance and promotion of children particularly girls,
4. Socio-economically disadvantage and children with disability in schools
5. Schools continue to adopt students' assessment as prescribed in curriculum.
6. Initiation of program lead by community based network for the sustainability of program

२. कार्य क्षेत्र : सोलुखुम्बु र ताप्लेजुङ

३. सञ्चालित मुख्य मुख्य कार्यक्रमहरू:

क्र.सं.	विषयक्षेत्र (Theme)	मुख्य मुख्य कार्यक्रमहरू (Major Programs)	सहकार्य गरिएको स्थानीय साझेदार संस्था (Partner NGOs, CBOs)
१	Capacity Development	1. Conduction of In-Service Teachers' Training Basic Level, as well as Secondary Level 2. Refresher Training Basic level and Secondary Level	स्थानीय साझेदार संस्था नरहेको । संस्थाको आफ्नै कर्मचारीबाट घरेलु कार्यालय तथा महिला तथा बालबालिका कार्यालयका
२	Scholarship	1. Cash and Materials (Stationary, Winter	

क्र स	विषयक्षेत्र (Theme)	मुख्य मुख्य कार्यक्रमहरू (Major Programs)	सहकार्य गरिएको स्थानीय साभेदार संस्था (Partner NGOs, CBOs)
		wear, Uniform, Toiletries) support to the students	प्रशिक्षकहरू प्रयोग गरी व्यावसायिक सिप विकास कार्यक्रम सञ्चालन भैरहेको ।
३	Child Protection Programme	1. Child Club empowerment. 2. Wall magazine publication 3. Talent show programme 4. Extra –curricular activity 5. School sanitation through child club	
४	Re-construction	1 Mason Training to the local mason 2 School Retrofitting 3 School re-construction including WASH	
५	Woman Empowerment	1. GESI Training 2. Vocational Skill Development: Sewing-Tailoring and Beautician Training	

१०. कन्क्योर नेपाल (Conquer Nepal)

क) संस्थाको सङ्क्षिप्त विवरण

१. नाम : Conquer Nepal
२. ठेगाना : Mandikhatar, Ktm
३. सम्पर्क : 01-4374415
४. इमेल : - conquernepal@gmail.com
५. संस्था प्रमुखको नाम : Kishor Prasad Poudel
६. सम्पर्क न. तथा इमेल : 9841423959, kishorpoudel@conquernepal.org.np
७. सहकार्यका लागि जिम्मेवार कर्मचारीको नाम : Kishor Prasad Poudel
८. सम्पर्क न. तथा इमेल : 9841423959, kishorpoudel@conquernepal.org.np
९. संस्था दर्ता मिति : 2069-06-24
१०. नवीकरण मिति : 2073-07-11
११. समाज कल्याण परिषद्मा आवद्धता भएको मिति : 2069-06-28
१२. सहकार्य गरिएको निकाय : शिक्षा विभाग
१३. समझदारी भएको मिति :
१४. परियोजना अवधि :
१५. परियोजना लागत :
१६. लेखा परीक्षण भएको अन्तिम वर्ष :
१७. संस्थामा कार्यरत कर्मचारीको सङ्ख्या :

ख) संस्थाको व्यावसायिक विवरण

१. संस्थाको उद्देश्य (Vision, Mission, Goal):

We envision Nepal, where all the youth are hold the power to create opportunity for themselves to enhance ICT in education and create skilled human resource and promote youth to work in our country by providing multi dimensional training.

२. कार्य क्षेत्र: काठमाडौं, ललितपुर, भक्तपुर

३. सञ्चालित मुख्य मुख्य कार्यक्रमहरू:

क्र.सं.	विषयक्षेत्र (Theme)	मुख्य मुख्य कार्यक्रमहरू (Major Programs)	सहकार्य गरिएको स्थानीय साभेदार संस्था (Partner NGOs, CBOs)
१	ICT in Education	1. Implementation of 4 days program देशको ध्यान बाल्यकालमै प्राविधिक ज्ञान 2. Annually -3 months Free integrated basic Computer Training	स्थानीय साभेदार संस्था नरहेको । संस्थाको आफ्नै कर्मचारीबाट विभिन्न शैक्षिक संस्थाको सहयोगमा कार्यक्रम सञ्चालन भैरहेको ।
२	Student Support	Distribution of books, Stationary and uniforms	
३	Skill Development	Personality and Leadership Development 1 day training	

११. समाज सेवा तथा मानव अधिकारमा महिला र बालबालिका
(Children and Women in Social Service and Human Rights-CWISH)

क) संस्थाको सङ्क्षिप्त विवरण

१. नाम : समाज सेवा तथा मानव अधिकारमा महिला र बालबालिका
२. ठेगाना : बुद्ध नगर काठमाडौं
३. सम्पर्क नं. : ४७८४५४५, ४७८०५५६
४. ईमेल: – info@cwish.org.np
५. संस्था प्रमुखको नाम : विमला ज्ञवाली
६. सम्पर्क न. तथा ईमेल : ९८४९४९०६३७, bimalag@gmail.com
७. सहकार्यका लागि जिम्मेवार कर्मचारीको नाम : रमेशकुमार पौडेल
८. सम्पर्क न. तथा ईमेल : ९८४९३३७४५८, ramesh.poudel@cwish.org.np
९. संस्था दर्ता मिति : २०५१/१०/२३
१०. नवीकरण मिति : २०७२ असार
११. समाज कल्याण परिषद्मा आवद्धता भएको मिति : २०५७/८/२९
१२. सहकार्य गरिएको निकाय : शिक्षा विभाग
१३. समझदारी भएको मिति :
१४. परियोजना अवधि :
१५. परियोजना लागत :
१६. लेखा परीक्षण भएको अन्तिम वर्ष : २०७१/०७२
१७. संस्थामा कार्यरत कर्मचारीको सङ्ख्या : ६२ जना

ख) संस्थाको व्यावसायिक विवरण

१. संस्थाको उद्देश्य (Vision, Mission, Goal):

दूर दृष्टि : सामाजिक न्याय, उत्पादनशील तथा दिगो आर्थिक विकासका अवसर र उपलब्धिहरूमा समान पहुँच तथा जीविकाको सुनिश्चितता सहितको महिला र बालमैत्री समाज स्थापनाको परिकल्पना

ध्येय : मानव अधिकार र सामाजिक न्यायका लागि महिला, बाल बालिका र सीमान्तीकृत समुदायको सशक्तीकरण तथा सम्बन्धित सरोकार पक्षको क्षमता अभिवृद्धि र सहकार्य

रणनीतिक उद्देश्य :

क. सचेतना र सूचनायुक्त अधिकारको दावी त राज्यबाट प्राप्त हुने सेवामाथिको पहुँचका लागि महिला, बाल बालिका तथा सीमान्तीकृत समुदायको सबलीकरण र सशक्तीकरण

ख. मानव अधिकार तथा बाल अधिकारको सम्मान, संरक्षण र परिपूर्तिको सुनिश्चितताको सन्दर्भमा राष्ट्रिय, जिल्ला तथा स्थानीय तहमा बाल अधिकारको संरक्षण तथा प्रवर्धनका लागि विद्यमान राज्य संयन्त्रहरू बिचको साभेदारी तथा सञ्जाललाई सशक्त बनाउने र नागरिक समाजसँगको सहकार्य र परिचालन

ग. जोखिममा परेका बाल बालिका, महिला तथा सीमान्तीकृत समुदायको मानव अधिकारको प्रत्याभूतिका लागि नभई नहुने अति आवश्यक सेवा तथा सुविधाहरूको सुनिश्चितता गर्न सम्बन्धित सरोकार पक्षसँग सहकार्य, जनकालत तथा पहरेदारीको भूमिका निर्वाह

२. कार्य क्षेत्र: काठमाडौं, ललितपुर, भक्तपुर र काभ्रे

३. सञ्चालित मुख्य मुख्य कार्यक्रमहरू:

क्र.स.	विषयक्षेत्र (Theme)	मुख्य मुख्य कार्यक्रमहरू (Major Programs)	सहकार्य गरिएको स्थानीय साभेदार संस्था (Partner NGOs, CBOs)	कैफियत
१	Child Rights	<ol style="list-style-type: none">1. Enhancing Child Protection System in School2. Establishing Child Friendly School.3. Child club and Child protection club formation and Mobilization4. Psychosocial Counselling5. Advocacy on child protection	स्थानीय साभेदार संस्था नरहेको । संस्थाको आफ्नै कर्मचारीबाट कार्यक्रम सञ्चालन भैरहेको ।	

१२. वन्यजन्तु संरक्षण सङ्घ नेपाल (Wildlife Conservation Nepal-WCN)

क) संस्थाको सङ्क्षिप्त विवरण

१. नाम: : वन्यजन्तु संरक्षण सङ्घ नेपाल
२. ठेगाना: : वाफल, काठमाडौँ
३. सम्पर्क नं.: : ०१४२८९८१८ इमेल : mail@wcn.org.np
५. संस्था प्रमुखको नाम: : प्रसन्न योजन
६. सम्पर्क न. तथा इमेल : : ०१४२८९८१८, mail@wcn.org.np
७. सहकार्यका लागि जिम्मेवार कर्मचारीको नाम: सञ्जिवनी योजन श्रेष्ठ
८. सम्पर्क न. तथा इमेल : : sanjeevani@wcn.org.np
९. संस्था दर्ता मिति : : २०६०/०३/०४
१०. नवीकरण मिति: : २०७३/०७/०९
११. समाज कल्याण परिषद्मा आवद्धता भएको मिति : २०६२/०६/१२
१२. सहकार्य गरिएको निकाय : शिक्षा विभाग, शैक्षिक जनशक्ति विकास केन्द्र र पाठ्यक्रम विकास केन्द्र
१३. समझदारी भएको मिति :
१४. परियोजना अवधि :
१५. परियोजना लागत :
१६. लेखा परीक्षण भएको अन्तिम वर्ष : २०७२/७३
१७. संस्थामा कार्यरत कर्मचारीको सङ्ख्या : १५

ख) संस्थाको व्यावसायिक विवरण

१. संस्थाको उद्देश्य (Vision, Mission, Goal):

To have a civil society and community that cares to protect and conserve the natural flora and fauna of Nepal.

२. कार्य क्षेत्र : रसुवा, चितवन तथा १०५३ स्रोतकेन्द्रका १११ जना माध्यमिक शिक्षक(स्वाजवा) लाई तालिम

३. सञ्चालित मुख्य मुख्य कार्यक्रमहरू:

क्र.सं.	विषयक्षेत्र (Theme)	मुख्य मुख्य कार्यक्रमहरू (Major Programs)	सहकार्य गरिएको स्थानीय साझेदार संस्था (Partner NGOs, CBOs)
१	Training on Interactive Environmental Education (IEE) and orientation on local curriculum on environment	1. Development of training package on Interactive Environmental Education (IEE) . 2. Training for secondary health population and environment teacher on region basis.	
२	Development of online portal	1. Manage platform on WCN website and provide access to connect in Facebook page called National Eco-Teacher Network Nepal	

१३. ह्याण्डिक्याप इन्टरनेशनल नेपाल (Handicap International, Nepal)

क) संस्थाको सङ्क्षिप्त विवरण

१. नाम: : ह्याण्डिक्याप इन्टरनेशनल फेडेरेशन
२. ठेगाना: : २३३ सल्लाघारी मार्ग, बाँसबारी, काठमाडौं
३. सम्पर्क नं: : ०१४३७८४८२
४. इमेल: : hinepal@hi-nepal.org
५. संस्था प्रमुखको नाम: : विली बरगोन्ये
६. सम्पर्क न. तथा इमेल: : wbergogne@hi-nepal.org
७. सहकार्यका लागि जिम्मेवार कर्मचारीको नाम : सन्जु नेपाली
८. सम्पर्क न. तथा इमेल: : snepaii@hi-nepai.org
९. संस्था दर्ता मिति: : 20- Feb-2000
१०. नवीकरण मिति: : 06-jan-2015
११. समाज कल्याण परिषद्मा आवद्धता भएको मिति : 20- Feb-2000
१२. सहकार्य गरिएको निकाय : शिक्षा विभाग, शैक्षिक जनशक्ति विकास केन्द्र र पाठ्यक्रम विकास केन्द्र
१३. समझदारी भएको मिति :
१४. परियोजना अवधि :
१५. परियोजना लागत :
१६. लेखा परीक्षण भएको अन्तिम वर्ष : २०७२/७३
१७. संस्थामा कार्यरत कर्मचारीको सङ्ख्या :

ख) संस्थाको व्यावसायिक विवरण

१. संस्थाको उद्देश्य (Vision, Mission, Goal):

Outraged by the injustice faced by people with disabilities and vulnerable populations, we aspire to a world of solidarity and inclusion, enriched by our differences, where everyone can live in dignity.

२. कार्य क्षेत्र : मुगु, कालिकोट, अछाम र बाजुरा

३. सञ्चालित मुख्य मुख्य कार्यक्रमहरू:

क्र.सं.	विषयक्षेत्र (Theme)	मुख्य मुख्य कार्यक्रमहरू (Major Programs)	सहकार्य गरिएको स्थानीय साझेदार संस्था (Partner NGOs, CBOs)
१	Inclusive Education	1. Early Detection in School. 2. Prototype Learning Materials Development 3. Capacity Development	

१४. ग्लोबल फेयरनेस इनिशिएटिभ (Global Fairness Initiatives-GFI)

क) संस्थाको सङ्क्षिप्त विवरण

१. नाम: : ग्लोबल फेयरनेस इनिशिएटिभ
२. ठेगाना: : एकान्तकुना, ललितपुर
३. सम्पर्क न: : ०१५०००५१९
४. इमेल: : info@globabalfairness.org
५. संस्था प्रमुखको नाम: : होमराज आचार्य
६. सम्पर्क न. तथा इमेल: : ९८५१०९७१५८
७. सहकार्यका लागि जिम्मेवार कर्मचारीको नाम : शंकर विमली
८. सम्पर्क न. तथा इमेल : ९५४९३९२९०२
९. संस्था दर्ता मिति : NA
१०. नवीकरण मिति : NA
११. समाज कल्याण परिषद्मा आवद्धता भएको मिति : DEC 5, 2014
१२. सहकार्य गरिएको निकाय :
१३. समझदारी भएको मिति :
१४. परियोजना अवधि :
१५. परियोजना लागत :
१६. लेखा परीक्षण भएको अन्तिम वर्ष : २०७३
१७. संस्थामा कार्यरत कर्मचारीको सङ्ख्या : १४

ख) संस्थाको व्यावसायिक विवरण

१. संस्थाको उद्देश्य (Vision, Mission, Goal):

संस्थाको लक्ष्य तथा उद्देश्य भनेकै विश्वभरी आर्थिक रूपले विपन्न मानिसहरूको आर्थिक विकासका लागि समान र दिगो अवधारणा अवलम्बन गर्दै उचित ज्याला, बजारको समान पहुँच र अवसरका लागि सन्तुलित सार्वजनिक नीति प्रवर्धन गरी गरिवीको दुष्क्र अन्त्य गर्नका लागि प्रयत्न गर्ने गर्दछ।

२. कार्य क्षेत्र : १४ जिल्लाहरू : काठमाडौँ, भक्तपुर, ललितपुर, काभ्रे, धादिङ चितवन, सर्लाही, मोरङ गोरखा, लमजुङ, तनहुँ, नवलपरासी, रूपन्देही र कपिलवस्तु रहेको छ।

३. सञ्चालित मुख्य मुख्य कार्यक्रमहरू:

क्र.सं.	विषयक्षेत्र (Theme)	मुख्य मुख्य कार्यक्रमहरू (Major Programs)	सहकार्य गरिएको स्थानीय साझेदार संस्था (Partner NGOs, CBOs)
१	ब्रिज स्कुल कार्यक्रम	१. ईटा उद्योगभित्र रहेका कामदारका ५ वर्षसम्मका बाल बालिकाहरूको लागि प्रारम्भिक बाल विकास केन्द्र सञ्चालन। २. विद्यालय उमेरका बालबालिकाहरूलाई ईटा उद्योग नजिकको विद्यालयमा भर्ना तथा कोचिङ सञ्चालन। ४. बालबालिकाहरूलाई अतिरिक्त क्रियाकलाप तथा विद्यालय सहयोग कार्यक्रम। ५. बालबालिकाहरूलाई खाजा एवम् स्टेशनरी सहयोग।	१. शान्ति जनआर्दश सेवा केन्द्र (SJASK) काभ्रे २. एकीकृत हरित विकास नेपाल (IGDN), तनहुँ ३. प्रयत्नशील सामुदायिक विकास समाज (Prayas Nepal), धादिङ ४. सिद्धार्थ सामुदायिक समाज, (SSS) रूपन्देही, ५. घरघरमा शिक्षा तथा आत्मनिर्भर विकास संस्था (ESDO), कपिलवस्तु तथा रूपन्देही ६. राष्ट्रिय शैक्षिक तथा सामाजिक विकास संस्था (NESDO Nepal), पोखरा लमजुङ, नवलपरासी र गोरखा
२	बेटर ब्रिक - नेपाल परियोजना	१. मापदण्डसँग सम्बन्धित सचेतनाका क्रियाकलापहरू सञ्चालन। २. स्थानीय समुदाय, विद्यालय तथा स्वास्थ्य	७. युथ क्लब नारायणगढ (YCN), चितवन, चितवन ८. बाल संरक्षण संस्था (CPO), सर्लाही

क्र स	विषयक्षेत्र (Theme)	मुख्य मुख्य कार्यक्रमहरू (Major Programs)	सहकार्य गरिएको स्थानीय साभेदार संस्था (Partner NGOs, CBOs)
		<p>चौकीहरूसँग समन्वय गर्ने ।</p> <p>३. जिल्ला स्तरिय सरोकारवालाहरूसँग समन्वय</p> <p>४. उद्योग परिसरमा रहेका बालबालिकाहरूको वृत्ति विकासमा अनुगमन ।</p> <p>५. अभिभावकविना उद्योगमा आएका बालबालिकाहरूको पुर्नस्थापना एवम् घरफिर्तिको वातावरण मिलाउने ।</p> <p>६. उद्योगीहरूको बजारीकरण, प्राविधिक सहयोगका लागि सहजीकरण गर्ने ।</p>	<p>९. एकीकृत हातेमालो समाज नेपाल (SIAN), मोरङ</p> <p>१० . सयौंदय सेवा समाज (SSS), रामेछाप काठमाडौँ भक्तपुर</p>

१५. ग्रामीण स्वास्थ्य र शिक्षा सेवा गुठी (Rural Health and Education Service Trust- RHEST)

क) संस्थाको सङ्क्षिप्त विवरण

१. नाम: : ग्रामीण स्वास्थ्य र शिक्षा सेवा गुठी
२. ठेगाना: : विशालनगर, काठमाडौं
३. सम्पर्क न: : ०१४४३७३७१
४. इमेल: : rhest12@gmail.com
५. संस्था प्रमुखको नाम: : डा अरुणा उप्रेती
६. सम्पर्क न. तथा इमेल: : auna@rhest.org.np
७. सहकार्यका लागि जिम्मेवार कर्मचारीको नाम : कमला अधिकारी
८. सम्पर्क न. तथा इमेल: : kamala@rhest.org.np
९. संस्था दर्ता मिति: : २०४९/१२/१२
१०. नवीकरण मिति: : २०७३/७/२६
११. समाज कल्याण परिषद्मा आवद्धता भएको मिति : २०५०/१/२५
१२. सहकार्य गरिएको निकाय : जिल्ला स्तरीय सरकारी निकायहरू र समाज कल्याण परिषद्
१३. समझदारी भएको मिति :
१४. परियोजना अवधि :
१५. परियोजना लागत :
१६. लेखा परीक्षण भएको अन्तिम वर्ष : २०७२/२०७३
१७. संस्थामा कार्यरत कर्मचारीको सङ्ख्या : ३०

ख) संस्थाको व्यावसायिक विवरण

१. संस्थाको उद्देश्य (Vision, Mission, Goal): बालबालिका तथा महिला जोखिम न्यूनीकरण
२. कार्य क्षेत्र : स्याङ्जा, कास्की, कैलाली, ललितपुर, चितवन, सिन्धुपाल्चोक, काठमाडौं, काभ्रे बाँके, भक्तपुर, मकवानपुर, तनहुँ, उदयपुर, रामेछाप, सिराहा, सुर्खेत, बर्दिया कञ्चनपुर।
३. सञ्चालित मुख्य मुख्य कार्यक्रमहरू:

क स	विषयक्षेत्र (Theme)	मुख्य मुख्य कार्यक्रमहरू (Major Programs)	सहकार्य गरिएको स्थानीय साझेदार संस्था (Partner NGOs,CBOs)
१	शिक्षा	१. बालबालिका छात्रावृत्ति (१ देखि १० कक्षासम्म शैक्षिक सामग्री वितरण) २. किशोरीहरूलाई अमर कार्यक्रम शुल्क र शैक्षिक सामग्री ३. विद्यार्थीहरूको समुह बनाई परिचालन गर्ने, ४. सहयोगी शिक्षिकामार्फत् कार्यक्रम सहयोग ,	अमर छात्रवृत्ति पाएर अध्ययन पुरा गरेका बालिकाहरूको अल्मुनाइको सहयोगमा कार्यक्रम सञ्चालन
२	स्वास्थ्य	१. महिला र प्रजनन स्वास्थ्य सम्बन्धित तालिम पाठेघर सम्बन्धी स्वास्थ्य शिविर सञ्चालन, २. पोषणयुक्त खानेकुरा सम्बन्धी विद्यालय र समुदायमा जानकारी, ३. प्रजनन स्वास्थ्य सम्बन्धी तालिम	

१६. नेपाल युथ फाउण्डेशन (Nepal Youth Foundation)

क) संस्थाको सङ्क्षिप्त विवरण

१. नाम : नेपाल युथ फाउण्डेशन-नेपाल
२. ठेगाना : ललितपुर, ४-एकान्तकुना
३. सम्पर्क न : ०१-५०००१९८/५०००५९
४. इमेल : info@nepalyouthfoundation.org.np
५. संस्था प्रमुखको नाम : राजुधमला
६. सम्पर्क न. तथा इमेल : raju@nepalyouthfoundation.org.np/9851030386
७. सहकार्यका लागि जिम्मेवार कर्मचारीको नाम : उमेशराज रेग्मी
८. सम्पर्क न. तथा इमेल : 9851129249/umesh@nepalyouthfoundation.org.np
९. संस्था दर्ता मिति : २०७०/०३/१४
१०. नवीकरण मिति : २०७२/०८/१४
११. समाज कल्याण परिषद्मा आवद्धता भएको मिति : २०७०/०३/१८ (३७४४४)
१२. सहकार्य गरिएको निकाय : शिक्षा विभाग
१३. समझदारी भएको मिति :
१४. परियोजना अवधि :
१५. परियोजना लागत :
१६. लेखा परीक्षण भएको अन्तिम वर्ष : २०७२/७३
१७. संस्थामा कार्यरत कर्मचारीको सङ्ख्या : १०५

ख) संस्थाको व्यावसायिक विवरण

१. संस्थाको उद्देश्य (Vision, Mission, Goal):

Vision: - All children and youths reach their full potential to lead dignified lives.

Mission: - To offer hope and opportunity to Nepal's most impoverished children, providing them what is every child's birthright: education, vital healthcare, and a safe environment.

Goal: - To increase access to education for children in Nepal by improving the quality of education available in the country, and empower Nepali youths to achieve their potential.

२. कार्य क्षेत्र: काठमाडौं, ललितपुर, भक्तपुर, नुवाकोट, रसुवा, धादिङ, गोर्खा, सिन्धुपाल्चोक, कास्की, मकवानपुर, सुनसरी, काभ्रेपलान्चोक, चितवन र, दाङ, बाँके, बर्दिया, कैलाली र कञ्चनपुर।

३. सञ्चालित मुख्य मुख्य कार्यक्रमहरू:

क्र.सं.	विषयक्षेत्र (Theme)	मुख्य मुख्य कार्यक्रमहरू (Major Programs)	सहकार्य गरिएको स्थानीय साझेदार संस्था (Partner NGOs, CBOs)
१.	Access	<ol style="list-style-type: none"> 1. Scholarship support to student of basic to tertiary level. 2. ECD support in government schools 3. Mid day meal for ECD center 4. conduction of Children's Home 5. conduction of Nutrition & Rehabilitation Center 6. Psycho-social Counseling 	स्थानीय साझेदार संस्था नरहेको। संस्थाको आफ्नै कर्मचारीबाट कार्यक्रम सञ्चालन भैरहेको।
२.	Skill Development	Vocational Training (for freed Kamlaris & other youths)	

१७. सर्च फर कमन ग्राउण्ड नेपाल (Search for Common Ground Nepal)

क) संस्थाको सङ्क्षिप्त विवरण

१. नाम : Search for Common Ground Nepal
२. ठेगाना : 293 Nursery marg, Lazimpat GPO- 24905
३. सम्पर्क नं : 01-4002010
४. इमेल : sfcgnepal@sfcg.org
५. संस्था प्रमुखको नाम : Dr. bhola Prasad Dahal
६. सम्पर्क न. तथा इमेल : 9801191666,bdahal@sfcg.org
७. सहकार्यका लागि जिम्मेवार कर्मचारीको नाम : Dal Bahadur Sunar
८. सम्पर्क नं तथा इमेल : 9802071463,dsunar@sfcg.org
९. संस्था दर्ता मिति : 22 May 2006
१०. नवीकरण मिति : 6 April 2012
११. समाज कल्याण परिषद्मा आवद्धता भएको मिति : 22 may 2006
१२. सहकार्य गरिएको निकाय : Department of Education
१३. समझदारी भएको मिति :
१४. परियोजना अवधि :
१५. परियोजना लागत :
१६. लेखा परीक्षण भएको अन्तिम वर्ष : 2072/2073 (2015/16)
१७. संस्थामा कार्यरत कर्मचारीको सङ्ख्या :

ख) संस्थाको व्यावसायिक विवरण

१. संस्थाको उद्देश्य (Vision, Mission, Goal):

Mission: - Transform the ways the world deals with conflict; away from adversarial approaches towards cooperative solution.

Goal: - Support an Equality Environment for Development in Nepal.

२. कार्य क्षेत्र: धनुषा, महोत्तरी र सिराहा (४२ विद्यालय)

३. सञ्चालित मुख्य मुख्य कार्यक्रमहरू:

क्र स	विषयक्षेत्र (Theme)	मुख्य मुख्य कार्यक्रमहरू (Major Programs)	सहकार्य गरिएको स्थानीय साझेदार संस्था (Partner NGOs,CBOs)
१.	Leadership and capacity building	1. Training, Orientation for teachers SMC, PTA, Students club, parents on legal provisions and requirements. 2. Training to schools on SIP formulation process. 3. Financial management Training to Schools	1. National Campaign for Education (NCE) Nepal 2. Go Go Foundation 3. Education journalist Nepal
२.	Knowledge and best practice sharing	1. Newsletter and journal publication, 2. District and central level policy dialogues and best practice sharing, 3. District Comprehensive assessment, 4. Best School Award	
३	Skills and Capacity	1. Training on School Accountability	

क्र स	विषयक्षेत्र (Theme)	मुख्य मुख्य कार्यक्रमहरू (Major Programs)	सहकार्य गरिएको स्थानीय साभेदार संस्था (Partner NGOs,CBOs)
	building	Tools to Civil Society Organizations and Youth Clubs, 2. School level policy dialogues	
४	Awareness and understanding	1. Production and broadcast Radio Program- Hamro Shiksha; 2. Leadership Development Handbook for Head teachers 3. Financial Management Guidelines, 4. Mobile Application for school governance, 5. Community level outreach campaigns	

१८. सेतो गुरास बाल विकास सेवा (Seto Gurans National Child Development Services)

क) संस्थाको सङ्क्षिप्त विवरण

१. नाम : Seto Gurans National Child Development Services
२. ठेगाना : Jhamsikhel, Lalitpur
३. सम्पर्क नं : 01-5552975/01-5554019
४. इमेल : setogurans@gmail.com
५. संस्था प्रमुखको नाम : Dr. Suresh Raj Sharma
६. सम्पर्क न. तथा इमेल : 9851034890 srsharma@ku.edu.np
७. सहकार्यका लागि जिम्मेवार कर्मचारीको नाम : Kunti Rana
८. सम्पर्क न. तथा इमेल : setogurans@gmail.com
९. संस्था दर्ता मिति : 2057 Ashad 20
१०. नवीकरण मिति : 2073/08/24
११. समाज कल्याण परिषद्मा आवद्धता भएको मिति : 2057 Ashad 20 (renewed 2073/11/10)
१२. सहकार्य गरिएको निकाय : शिक्षा विभाग र शैक्षिक जनशक्ति विकास केन्द्र
१३. समझदारी भएको मिति :
१४. परियोजना अवधि :
१५. परियोजना लागत :
१६. लेखा परीक्षण भएको अन्तिम वर्ष : २०७२
१७. संस्थामा कार्यरत कर्मचारीको सङ्ख्या : १७
१८. विज्ञताको क्षेत्र : प्रारम्भिक बालविकास शिक्षा

ख) संस्थाको व्यावसायिक विवरण

१. संस्थाको उद्देश्य (Vision, Mission, Goal):

Vision:

Seto Gurans envisions Nepal as a country, in which the rights of all children are ensured, where all children receive quality opportunities for learning and developing their full potential, so as to grow up healthy, happy and with self-esteem, to become contributing members in future for the positive transformation of the society and the nation.

Mission:

1. Provide opportunities for all round development of the children of ECD age
2. Collaborate and cooperate with stakeholders for service deliveting
3. Ensure quality environment for ECD
4. Support stakeholders for the expansion, promotion and development of ECD

Goal:

1. To sensitize, lobby and advocate for ECD programs
2. To provide services for the development, expansion, promotion, and innovation of ECD program
3. To support for ensuring the quality of ECD
4. To improve the economic sustainability of the institution
5. To develop and expand supportive networks for the promotion and expansion of ECD Programme

6. To develop the overall capacity of the organization

२. कार्य क्षेत्र : Achham, Baitadi, Bajura, Bajhang, Doti, Dolpa, Bardiya, Dhanusha, Humla, Jumla, Jajarkot, Kalikot, Mahottari, Mugu, Rukum, Parsa, Rautahat, Udayapur, Saptari, Sarlahi, Bara, Panchthar, khotang, Dhanusha, Nawalparasi, Kapilbastu, Daduldhura

३. सञ्चालित मुख्य मुख्य कार्यक्रमहरू:

क्र. स	विषयक्षेत्र (Theme)	मुख्य मुख्य कार्यक्रमहरू (Major Programs)	सहकार्य गरिएको स्थानीय साभेदार संस्था (Partner NGOs, CBOs)
1	ECD	<ol style="list-style-type: none"> 1. Parenting Education on ECD 2. Early Literacy and Math 1. Assessment and make action plan for ECD 3. Development and implementation of Multi Sectoral ECD Plan. 4. Continue advocacy and police development on ECD 5. Skill transfer for low cost and No cost materials development. 6. Conduction of training for ECD facilitators. 7. Monitoring and evaluation with the involving of multi sectoral office related to ECD. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Nangshal association, Kavre 2. Seto Gurash

१९. शिक्षाका लागि राष्ट्रिय अभियान नेपाल (National Campaign for Education Nepal -NCE Nepal)

क) संस्थाको सङ्क्षिप्त विवरण

१. नाम: : National Campaign for Education Nepal
२. ठेगाना: : Babarmahal, Kathmandu
३. सम्पर्क नं: : **01-4223420**
४. इमेल : : info@ncenepal.org.np
५. संस्था प्रमुखको नाम: : Kumar Bhattarai
६. सम्पर्क न. तथा इमेल: : 9851095922 / k.bhattarai@gmail.com
७. सहकार्यका लागि जिम्मेवार कर्मचारीको नाम: Ram Gaire
८. सम्पर्क न. तथा इमेल : : 9851154566 / ram@ncenepal.org.np
९. संस्था दर्ता मिति : : 23rd Chaitra, 2066
१०. नवीकरण मिति : : 30th Kartik, 2073
११. समाज कल्याण परिषद्मा आवद्धता भएको मिति : : 14th Baisakh, 2067
१२. सहकार्य गरिएको निकाय : : शिक्षा विभाग
१३. समझदारी भएको मिति : :
१४. परियोजना अवधि : :
१५. परियोजना लागत : :
१६. लेखा परीक्षण भएको अन्तिम वर्ष : : 2073/74
१७. संस्थामा कार्यरत कर्मचारीको सङ्ख्या : : 6
१८. विज्ञताको क्षेत्र : : Education

ख) संस्थाको व्यावसायिक विवरण

१. संस्थाको उद्देश्य (Vision, Mission, Goal):

Vision:

Every citizen is educated and empowered to improve their well-being and enjoy full potential in a justice, equitable, inclusive and peaceful society.

Mission:

To facilitate empowerment and improvement of the lives of poor, marginalized and excluded children, youth and adult through research, policy advocacy, capacity building of stakeholders, solidarity building, resource mobilization, networking, education resource and information dissemination and act as a watch dog and pressure group.

Goal:

To ensure equitable, inclusive, free, compulsory and quality education for children, youth and adult as their fundamental right to education in Nepal

२. कार्य क्षेत्र (Project implementing area) : बाजुरा, बझाङ, बैतडी, अछाम, दार्चुला, जुम्ला, हुम्ला, मुगु, कालिकोट, डोल्पा, महोत्तरी, धनुषा, पर्सा, बारा, सर्लाही, रौतहट, मकवानपुर, दोलखा, सप्तरी र सिराहा

३. सञ्चालित मुख्य मुख्य कार्यक्रमहरू:

क स	विषय क्षेत्र (Theme)	मुख्य मुख्य कार्यक्रमहरू (Major Programs)	सहकार्य गरिएको स्थानीय साभेदार संस्था (Partner NGOs)
१	Gender and Equity	<ol style="list-style-type: none"> 1. Evidence based Research and Development. 2. Workshop for scholarship guidelines. 3. Media mobilization, lobby and advocacy with the government based on evidences. 	ActionAid, VSO, SetoGurans, Search for Common Ground, GoGo foundation, Save the Children, NGO federation, AIN, Consortium Nepal, CZZOP
2	Privatization in Education	<ol style="list-style-type: none"> 1. National and international forum participation and lobby in those forums, local and national level awareness program against the privatization, media mobilization 	
3	Disaster Risk Reduction (DRR)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Monitoring of the disaster affected schools in close coordination with DoE, 2. Evidence based research and advocacy, mass sensitization regarding the DRR via publication and media mobilization 	
4	School Governance	Training of teachers Evidence based Research, mass sensitization	

२०. आसमान नेपाल (Aasaman Nepal)

क) संस्थाको सङ्क्षिप्त विवरण

१. नाम : Aasaman Nepal
२. ठेगाना : Janakpur Municipality-1, Dhanusha/
Contact office Dhobighat, Lalitpur
३. सम्पर्क नं: : 0097-041-522473/ 01-5552127, 9854024733
४. इमेल : aasaman@wlink.com.np
५. संस्था प्रमुखको नाम: : Mr. Nawal Kishor Yadav
६. सम्पर्क न. तथा इमेल : : 9854024733/nawalpayal@yahoo.com
७. सहकार्यका लागि जिम्मेवार कर्मचारीको नाम : Poonam Gupta
८. सम्पर्क न. तथा इमेल: : 9814202819/ poonam@aasamannepal.org.np
९. संस्था दर्ता मिति: : 693/2056/ District Administration Office, Dhanusha
१०. नवीकरण मिति: : २०७३
११. समाज कल्याण परिषद्मा आवद्धता भएको मिति: 10365/2056(Social Welfare Council)
१२. सहकार्य गरिएको निकाय : शिक्षा विभाग
१३. समझदारी भएको मिति :
१४. परियोजना अवधि :
१५. परियोजना लागत :
१६. लेखा परीक्षण भएको अन्तिम वर्ष : २०७३
१७. संस्थामा कार्यरत कर्मचारीको सङ्ख्या : ६
१८. विज्ञताको क्षेत्र : Education

ख) संस्थाको व्यावसायिक विवरण

१. संस्थाको उद्देश्य (Vision, Mission, Goal):

Vision : Aasaman envisages a society where all children are grown up and enjoying their childhood and development opportunities in a safe, supportive and friendly environment.

Mission: Aasaman builds a society which protects, promotes and fulfills the rights of children where all children equally enjoy their basic rights including access to quality health, education, protection, and livelihood opportunities

Goals: Aasaman facilitates to increase voices and choices of rights holders (mainly women, girls and disadvantaged peoples and communities) to government basic services and entitlements including their meaningful participation in local institutions and structures (decision making bodies).

२. कार्य क्षेत्र:

Saptari, Siraha, Jhapa, Dhankuta, Morang, Dhanusha, Mahottari, Sarlahi, Rautahat, Sindhuli, Chitwan, Makwanpur, Dhading, Kavreplanchowk, Sindhupalchowk, Ramechhap, Bara and Parsa, Rupandehi, Baglung, Kaski, Kapilbastu, Nabalparasi, Kailali, Daledhura, Doti

३. सञ्चालित मुख्य मुख्य कार्यक्रमहरू:

क्र. स	विषय क्षेत्र (Theme)	मुख्य मुख्य कार्यक्रमहरू (Major Programs)	सहकार्य गरिएको स्थानीय साभेदार संस्था (Partner NGOs,CBOs)
1	Management and Governance	<ol style="list-style-type: none"> 1. Support for formation and updation of SIP. 2. Capacity of SMC/PTA on planning, implementing and monitoring as SIP. 3. Establishment of Community monitoring system. 4. Joint monitoring 	
2	Access	<ol style="list-style-type: none"> 5. Tiffin and stationary support for children especially who are out of school to encourage for enroll and retain in school. 6. Improved rapport among teachers, students and parents in and out of school, through teacher and youth groups. 7. Management of sitting arrangements, teaching learning materials, classrooms, safe drinking water and toilets etc 	
3	Health and Hygiene	<ol style="list-style-type: none"> 1. Awareness for antenatal, natal and post natal care of pregnant and lactating mothers, TT immunization, feeding practices during pregnancy and delivery, breast feeding initiation, colostrums feeding and contraception. 2. Pregnant women meeting - fruit & nutritious food demonstration. 3. Interaction among mothers of severe malnourish children and well nourish children. 4. Weighing of never weighed children in campaign 	स्थानीय साभेदार संस्था नरहेको । संस्थाको आफ्नै कर्मचारीबाट कार्यक्रम सञ्चालन भैरहेको ।
4	Child Protection	<ol style="list-style-type: none"> 1. Established social norms that all children should be in formal school to eliminate child labor. 2. Established district level child protection forum foradvocating on “Quality, education is possible, without teacher impossible”, and “School zone of peace” 3. Participation of children (child power center) increased at VDC level and they are advocating on “Quality, education is possible, without teacher impossible”, “School zone of peace”, “Early child marriage” etc through child led activities and advocacy. 	

२१. वि पी नेत्र प्रतिष्ठान (BP Eye Foundation, Children Hospital for Eye)

क) संस्थाको सङ्क्षिप्त विवरण

१. नाम : : BP Eye Foundation, Children Hospital for Eye, ENT & Rehabilitation Services
२. ठेगाना: : Madhyapur Thimi-16, Manohara, Bhaktpur
३. सम्पर्क नं: : 01-6631705, 6639736
४. इमेल: : cheers_boet@yahoo.com
५. संस्था प्रमुखको नाम: : Prof.Dr. Madan Prasad Upadhyay
६. सम्पर्क न.तथा इमेल: : 9851086033, madan_upadhyay@hotmail.com
७. सहकार्यका लागि जिम्मेवार कर्मचारीको नाम : : Madhav Prasad Aryal
८. सम्पर्क नं तथा इमेल: : 9851127347, glapbm@gmail.com
९. संस्था दर्ता मिति: : 2061-8-16
१०. नवीकरण मिति: :
११. समाज कल्याण परिषद्मा आवद्धता भएको मिति :
१२. सहकार्य गरिएको निकाय : शिक्षा विभाग
१३. समझदारी भएको मिति : २०७१ जेष्ठ
१४. परियोजना अवधि :
१५. परियोजना लागत :
१६. लेखा परीक्षण भएको अन्तिम वर्ष :

ख) संस्थाको व्यावसायिक विवरण (Institutional Information Part)

१. संस्थाको उद्देश्य (Vision, Mission, Objective & Strategy):

Vision: Empowered communities where people are able to achieve their full human.

Mission: To eliminate barriers which empede achievement of full human potential by communities.

Objective: Support health & education of vulnerable children.

Strategy: Employ health as entry point & education as a door opener for poorerty redudation. Equity & social inclusion

२. कार्य क्षेत्र : काठमाडौं, ललितपुर, भक्तपुर, दोलखा, काभ्रे, सिन्धुपाल्चोक

३. सञ्चालित मुख्य मुख्य कार्यक्रमहरू:

क्र स	विषयक्षेत्र (Theme)	मुख्य मुख्य कार्यक्रमहरू (Major Programs)	सहकार्य गरिएको स्थानीय साभेदार संस्था (Partner NGOs,CBOs)
1	ECDC For CWDs	1. Orientation to concern stakeholders (Parents, teachers related to inclusive resource center, eye hospital, health workers,and NGOs related to disability sector)to find out the CWDs. 2. Establishment of rehabiation center for the CWDs for ECDE. 3. Providing Like skill training to ECED children who are CWDs.	1.Nepal Netra Jyoti Sangh 2. Tilganga Institute of Ophthalmology
2	Health	1. Scaling up direct services for children in rural areas through School based and community based outreach camps: 2. Raising health awareness	

२२. समुन्नत नेपाल (Samunnat Nepal)

क) संस्थाको सङ्क्षिप्त विवरण

- १ नाम : समुन्नत नेपाल
- २ ठेगाना : अनामनगर, काठमाडौं
- ३ सम्पर्क न : ४२२११५८
- ४ इमेल : info@samunnatnepal.org
५. संस्था प्रमुखको नाम : प्रा. भोला केसी
६. सम्पर्क न. तथा इमेल : ९८४१५१९२८७
७. सहकार्यका लागि जिम्मेवार कर्मचारीको नाम : योगेश कुमार श्रेष्ठ
८. सम्पर्क न. तथा इमेल : ९८५१०४०२५८, yshrestha@samunnatnepal.com
९. संस्था दर्ता मिति : २०६९/०६/०३
१०. नवीकरण मिति : २०७३/०७/११
११. समाज कल्याण परिषदमा आवद्धता भएको मिति : २०६९/०८/२४
१२. सहकार्य गरिएको निकाय : शिक्षा विभाग, पाठ्यक्रम विकास केन्द्र, अनौपचारिक शिक्षा केन्द्र र शैक्षिक जनशक्ति विकास केन्द्र,
१३. लेखा परीक्षण भएको अन्तिम वर्ष : २०७३
१४. संस्थामा कार्यरत कर्मचारीको सङ्ख्या : २७
१२. विज्ञताको क्षेत्र : बाल सामाजिक तथा वित्तीय शिक्षा, जिवनोपयोगी सीप प्रदान

ख) संस्थाको व्यावसायिक विवरण

१. संस्थाको उद्देश्य (Vision, Mission, Goal):-

दूरदृष्टि : सबैमा गुणस्तरीय जीवनपर्यन्त सिकाइ प्रवर्धनका लागि नयाँ प्रविधि र रणनीतिद्वारा शैक्षिक सरोकारवालहरूको क्षमता अभिवृद्धि भएको हुनेछ।

ध्येय : वस्तुगत रणनीति, एकीकृत पद्धति र क्षमता विकास' गर्दै समतामूलक गुणस्तरीय समाजका निर्माण गर्न नीति निर्माताहरूलाई पैरवी गरेर।

लक्ष्य : राष्ट्रका सबै बालबालिका तथा किशोर किशोरीहरूलाई समतामूलक गुणस्तरीय सिकाइ वातावरण तयार गर्न सरकारी निकायहरूलाई सहयोगका लागि सुनिश्चितता गर्ने।

२. कार्यक्षेत्र :- काठमाडौं, धनुषा, चितवन, बाँके, सङ्खुवासभा, रौतहट, लमजुङ, सुर्खेत र डोटी

३. सञ्चालित मुख्य मुख्य कार्यक्रमहरू:

क स	विषय क्षेत्र (Theme)	मुख्य मुख्य कार्यक्रमहरू (Major Programs)	सहकार्य गरिएको स्थानीय साझेदार संस्था (Partner NGOs, CBOs)
1	अनौपचारिक शिक्षा	खेल्ले सिकने केन्द्र (KSK) र घुम्ती सिकाइ थलो (GST) सञ्चालन सामुदायिक सिकाइ केन्द्र	१. दियालो परिवार, नारायणगढ २. सामुदायिक सेवा केन्द्र, रत्ननगर
2	औपचारिक शिक्षा	बाल सामाजिक तथा वित्तीय शिक्षा विश्वव्यापी सिकाइ तर्फ (LMTF) बहु क्षेत्रीय पोषण योजना क्षमता विकास	३. बाँके युनेस्को क्लव, नेपालगञ्ज ४. स्वयम्भू सामुदायिक अध्ययन केन्द्र, काठमाडौं, ५. हनुमान सामुदायिक अध्ययन केन्द्र, धनुषा

२३. विश्व खाद्य सङ्गठन (United Nations World Food Programme)

१. नाम : United Nations World Food Programme
२. ठेगाना Chakupat, Patandhoka, Lalitpur
३. सम्पर्क न :- 01-5260607
४. संस्था प्रमुखको नाम :- Ms. Pippa Bradford
५. सम्पर्क न. तथा इमेल :- pippa.bradford@wfp.org
६. सहकार्यका लागि जिम्मेवार कर्मचारीको नाम :-Ms. MamtaGurung
७. सम्पर्क न. तथा इमेल :- mamta.gurung@wfp.org
८. संस्था दर्ता मिति :- UN संस्था दर्ता हुन नपर्ने
९. नवीकरण मिति :- UN संस्था दर्ता हुन नपर्ने
१०. समाज कल्याण परिषद् मा आवद्धता भएको मिति:- UN संस्था आवद्ध हुन नपर्ने
११. सहकार्य गरिएको निकाय :- शिक्षा मन्त्रालय
१२. लेखा परीक्षण भएको अन्तिम वर्ष :-
१३. संस्थामा कार्यरत कर्मचारीको सङ्ख्या:-

ख) संस्थाको व्यावसायिक विवरण

१. संस्थाको उद्देश्य (Vision, Mission, Goal):-

Assistance to end hunger, achieve food security and improved education and nutrition

२. कार्यक्षेत्र:-

Bardiya and Sindhupalchowk, Achham, Baitadi, Bajura, Bajhang, Darchula, Doti, Dadeldhura, Dailekh, Jajarkot, Rukum

३. सञ्चालित मुख्य मुख्य कार्यक्रमहरू:-

क्रस	विषयक्षेत्र (Theme)	मुख्य मुख्य कार्यक्रमहरू (Major Programs)	सहकार्य गरिएको स्थानीय साझेदार संस्था (Partner NGOs, CBOs)
1	Research about School Meal Modality	<ol style="list-style-type: none"> 1. Trainings <ul style="list-style-type: none"> - Commodity Management, Nutrition and Food Preparation - Basic accounting and record keeping - Monitoring 2. Basic Kitchen Infrastructure <ul style="list-style-type: none"> - Standard SMP Kitchen Utensil - Energy efficient stove 3. Support for food preparer 4. Overall institutional capacity strengthening and guidance 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Netra Jyoti Agriculture Cooperative 2. Jay Bageshwari Women Development Cooperative 3. Milan Farmers Multiple Cooperative 4. World Education Inc. 5. Open Learning Exchange Nepal 6. Integrated Development Society
2	Nutrition Sensitive Literacy Pilot	<ol style="list-style-type: none"> १. Develop Nutrition NSL Materials Package <ul style="list-style-type: none"> - Student workbook - Teaching guideline - NSL Test sets NSL Student Assessment Tool २. Teacher Trainings 	<ol style="list-style-type: none"> 7. Center for Disaster and Development Management 8. Open learning Exchange Nepal

क्रस	विषयक्षेत्र (Theme)	मुख्य मुख्य कार्यक्रमहरू (Major Programs)	सहकार्य गरिएको स्थानीय साझेदार संस्था (Partner NGOs, CBOs)
3	School Meals Programme, Literacy (Early Grade Reading, Early Grade Reading Math, Digital Literacy)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Provide School Meals 2. Trainings <ul style="list-style-type: none"> - Commodity Management - Training: Food Preparation and Storage Practices - Training: Good Health and Nutrition Practices 	
4	School Infrastructure Development	<ol style="list-style-type: none"> 3. School Infrastructure: <ul style="list-style-type: none"> - Building/Rehab Latrines - Building/Rehab: Wells & Water Stations/Systems - Building/Rehab: Kitchens 4. Provide: Energy-Saving Stoves 5. Distribution: <ul style="list-style-type: none"> - School Furniture and Equipment - Distribution of School Supplies & Material 6. Establish Libraries 	
5	Capacity Development	<ol style="list-style-type: none"> 7. Training Teachers 8. Training School Administrators 9. Raising Awareness on the Importance of Education 10. Capacity Building: Local, Regional and National 	

२४. हेल्थराइट इन्टरनेशनल (Healthright International)

क. संस्थाको संक्षिप्त विवरण

१. नाम :- हेल्थराइट इन्टरनेशनल
२. ठेगाना :- ज्वागल, ललितपुर, नेपाल
३. सम्पर्क न :- ०१५ २६१०१८
४. इमेल :- hari.rana@healthright.org
५. संस्था प्रमुखको नाम :- हरी बहादुर राना
६. सम्पर्क न. तथा इमेल :- ९८४९२५४९८४
७. सहकार्यका लागि जिम्मेवार कर्मचारीको नाम :- महेश प्रसाद जोशी
८. सम्पर्क न. तथा इमेल :- ९८५११९२७६८, mahesh.joshi@healthright.org
९. संस्था दर्ता मिति :-
१०. नवीकरण मिति :-
११. समाज कल्याण परिषदमा आवद्धता भएको मिति :- २०६५/१०/०३
१२. सहकार्य गरिएको निकाय :- शिक्षा विभाग
१३. लेखा परीक्षण भएको अन्तिम वर्ष :- २०७३
१४. संस्थामा कार्यरत कर्मचारीको संख्या :- ४ जना
१५. विज्ञताको क्षेत्र :- स्वास्थ्य तथा शिक्षा क्षेत्रमा अनुसन्धानमुलक कार्यक्रमहरू

ख) संस्थाको व्यावसायिक विवरण

१. संस्थाको उद्देश्य (Vision, Mission, Goal):-

स्वास्थ्य तथा मानवअधिकार प्राप्तिको लागि सिमान्तकृत समुदाय, लक्षितवर्ग, बालबालिका, महिला, आप्रवासी, किशोर किशोरी, लैङ्गिक अल्पसङ्ख्यकहरूलाई शसक्त बनाउने ।

२. कार्यक्षेत्र :- अर्घाखाँची

३। सञ्चालित मुख्य मुख्य कार्यक्रमहरू

क्र.स.	विषयक्षेत्र (Theme)	मुख्यमुख्य कार्यक्रमहरू (Major Programs)	सहकार्य गरिएको स्थानीय साझेदार संस्था (Partner NGOs, CBOs)
1	Mental Health Promotion	1. Research Study on “ Feasibility and Effectiveness of TeacherCorps for Children’s Mental Health Promotion and Violence Prevention in Arghakhanchi” 2. Capacity development of ECD facilitators and teacher of grade1- 3. 3. ECD classroom furnishing	Sakriya Sewa Samaj, Arghakhanchi

२५. एक्सन फर नेपाल (Action for Nepal)

क) संस्थाको सङ्क्षिप्त विवरण

१. नाम : Action for Nepal
२. ठेगाना : Swarnim Marga 61, Sundar Tole, Boudha 6, Kathmandu
३. सम्पर्क नं : 977-1- 4915979 lakpaafnepal@gmail.com
४. इमेल : lakpaafnepal@gmail.com
५. संस्था प्रमुखको नाम : Lakpa Thering Sherpa
६. सम्पर्क न. तथा इमेल : 977-1- 4915979
७. सहकार्यका लागि जिम्मेवार कर्मचारीको नाम : Babita Sharma
८. सम्पर्क न. तथा इमेल : 01-4915979, babitaafnepal@gmail.com
९. संस्था दर्ता मिति : March 23, 2016
१०. नवीकरण मिति :
११. समाज कल्याण परिषद्मा आवद्धता भएको मिति: 2072/12/12
१२. सहकार्य गरिएको निकाय : Ministry of Education, Department of Education,
१३. समझदारी भएको मिति : 2016 December
१४. परियोजना अवधि : 2016 - 2020
१५. परियोजना लागत : US\$3k
१६. लेखा परीक्षण भएको अन्तिम वर्ष : २०७२/०७३
१७. संस्थामा कार्यरत कर्मचारीको सङ्ख्या: १०

ख) संस्थाको व्यावसायिक विवरण

१. संस्थाको उद्देश्य (Vision, Mission, Goal):

Vision : Empowering local to sustain themselves and to see remotecommunities of Nepal having access to good health care services and quality education.

Mission : To work with adults and children in remote communities to help them to identify and achieve their goals through improvement in health and education and empowering local to sustain themselves.

Focus : We secure a quality basic education for all children in the areas we work.

२. कार्य क्षेत्र : सोलुखुम्बु

३. सञ्चालित मुख्य मुख्य कार्यक्रमहरू:

विषयक्षेत्र (Theme)	मुख्य मुख्य कार्यक्रमहरू (Major Programs)	सहकार्य गरिएको स्थानीय साझेदार संस्था (Partner NGOs, CBOs)
literacy and numeracy	<ol style="list-style-type: none"> 1. Teachers professional development on literacy and numeracy(Grade 1-3) 2. Support for Classroom Management and learning materials 3. Technical backstopping to teachers from experts 4. Strengthen partnership between parents, teachers and schools 	स्थानीय साझेदार संस्था नरहेको । संस्थाको आफ्नै कर्मचारीहरूबाट कार्यक्रम सञ्चालन भइरहेको ।

२६. ब्रिटिस काउन्सिल नेपाल (British Council Nepal)

क) संस्थाको सङ्क्षिप्त विवरण

१. नाम : British Council Nepal
२. ठेगाना : Lainchaur, Kathmandu
३. सम्पर्क नं : 977-4410795
४. इमेल : general.enquiry@britishcouncil.org.np
५. संस्थाप्रमुखको नाम : Dr.Jovan Ilic
६. सम्पर्क न. तथा इमेल : Jovan.ilic@britishcouncil.org.np
७. सहकार्यका लागि जिम्मेवार कर्मचारीको नाम : Ashim Kharel
८. सम्पर्क न. तथा इमेल : ashim.kharel@britishcouncil.org.np
९. संस्थादत्ता मिति :
१०. नवीकरण मिति :
११. समाज कल्याण परिषद्मा आवद्धता भएको मिति:
१२. सहकार्य गरिएको निकाय : शिक्षाविभाग, पाठ्यक्रम विकास केन्द्र, शैक्षिक जनशक्ति विकास केन्द्र
१३. समझदारी भएको मिति :
१४. परियोजना आवधि: 2015-2018
१५. परियोजना लागत:
१६. लेखा परीक्षण भएको अन्तिमवर्ष :
१७. संस्थामा कार्यरत कर्मचारीको सङ्ख्या : 40

ख) संस्थाको व्यावसायिक विवरण

१. संस्थाको उद्देश्य (Vision, Mission, Goal):

Together with the people of Nepal, regardless of ethnicity or class, we'll change people's lives by creating opportunities, especially through UK qualifications and sharing UK expertise. We'll change their professional status by building skills' capacity, and we will have an increasing focus on technical and vocational skills to align to government and industry priorities and together with the Ministry of Education we'll contribute to change through education reform. There will be harmony between the actions of British Council personnel and our corporate values. Our integrity and our professionalism will build trust.

२. कार्यक्षेत्र :

Kathmandu, Morang, Kaski, Jhapa, Surkhet, Rupendehi, Nawalparasi, Lalitpur, Bhaktapur and Kavre

३. सञ्चालित मुख्य मुख्य कार्यक्रमहरू:

सि.न	विषयक्षेत्र (Theme)	मुख्य मुख्य कार्यक्रमहरू (Major Programs)	सहकार्य गरिएको स्थानीय साभेदार संस्था (Partner NGOs, CBOs)
१	English	Project NIITE	स्थानीय साभेदार संस्था नरहेको । संस्थाको आफ्नै कर्मचारीबाट कार्यक्रम सञ्चालन भैरहेको ।
२	Education	1. Connecting Classrooms 2. ISA Award	

२७. साभा शिक्षा ई पाटी नेपाल (Open Learning Exchange-OLE Nepal)

क) संस्थाको सङ्क्षिप्त विवरण

१. नाम : साझा शिक्षा ई-पाटी नेपाल
२. ठेगाना : सानेपा, ललितपुर
३. सम्पर्क न : ५५४४४४१, ५५२००७५
४. इमेल : info@olenepal.org
५. संस्था प्रमुखको नाम : रवि कर्माचार्य
६. सम्पर्क न. तथा इमेल : ५५४४४४१ rabi@olenepal.org
७. सहकार्यका लागि जिम्मेवार कर्मचारीको नाम : टीकाराज कार्की
८. सम्पर्क न. तथा इमेल : ५५४४४४१ tikaraj.karki@olenepal.org
९. संस्था दर्ता मिति : २०६४-०५-३१
१०. नवीकरण मिति : २०७३-०९-२६
११. समाज कल्याण परिषदमा आवद्धता भएको मिति : २०६४-०६-२४
१२. सहकार्य गरिएको निकाय : शिक्षा विभाग, पाठ्यक्रम विकास केन्द्र र शैक्षिक जनशक्ति विकास केन्द्र
१३. लेखा परीक्षण भएको अन्तिम वर्ष : २०७२-२०७३
१४. संस्थामा कार्यरत कर्मचारीको संख्या :-
१२. विज्ञताको क्षेत्र :- ICT in Education

ख) संस्थाको व्यावसायिक विवरण

१. संस्थाको उद्देश्य (Vision, Mission, Goal):-

शिक्षाका जिम्मेवार निकायहरू सँगको सहकार्यमा शिक्षामा सूचना तथा सञ्चार प्रविधिको प्रयोगमा गरेर शिक्षाको गुणस्तर बृद्धिमा सहयोग पुऱ्याउने ।

२. कार्यक्षेत्र :- बझाङ्, बैतडी, डडेल्धुरा, डोटी, बर्दिया, सिन्धुपाल्चोक र गोरखा

३. सञ्चालित मुख्य मुख्य कार्यक्रमहरू:-

क्रस	विषयक्षेत्र (Theme)	मुख्यमुख्य कार्यक्रमहरू (Major Programs)	सहकार्य गरिएको स्थानीय साझेदार संस्था (Partner NGOs, CBOs)
१	शिक्षामा प्रविधिको प्रयोग	१. राष्ट्रिय पाठ्यक्रममा आधारित डिजिटल शैक्षिक सामग्री तयारी, शिक्षक तालिम, नेटवर्क र विद्युतिय पूर्वाधार सहयोग र समन्वय २. डिजिटल शैक्षिक सामग्रीहरू निशुल्क वितरण	स्थानीय साझेदार संस्था नरहेको । संस्थाको आफ्नै कर्मचारीबाट कार्यक्रम सञ्चालन भैरहेको ।
२	विद्यालय भवन पुननिर्माण	१. २०७२ सालको भूकम्पबाट क्षति भएका गोरखा जिल्लाका ४ वटा प्राथमिक विद्यालय पुननिर्माण २. उक्त विद्यालयहरूमा डिजिटल शैक्षिक सामग्रीहरू भएको ल्यापटप, विद्यालय नेटवर्क तयारी तथा शिक्षक तालिम प्रदान	

२८. रुम टु रिड, नेपाल (Room to Read Nepal)

क) संस्थाको सङ्क्षिप्त विवरण

१. नाम : रुम टु रिड, नेपाल
२. ठेगाना : वार्ड नं १, कुपुन्डोल, सानेपा रोड, ललितपुर
३. सम्पर्क न : ०१ ५५५३९८७/५५५३९८३
४. इमेल : nepal@roomtoread.org
५. संस्था प्रमुखको नाम : उज्जवल राज पोखेल, राष्ट्रिय निर्देशक
६. सम्पर्क न. तथा इमेल : ujjwal.pokhrel@roomtoread.org
७. सहकार्यका लागि जिम्मेवार कर्मचारीको नाम : प्रशान्त थापा -कार्यक्रम सञ्चालन निर्देशक
८. सम्पर्क न. तथा इमेल : prashanta.thapa@roomtoread.org
९. संस्थादत्ता मिति : १३ डिसेम्बर २००४ (साधरण सम्भौता, समाज कल्याण परिषद्)
१०. नवीकरण मिति : ०९ फेब्रुवरी २०१५
११. समाज कल्याण परिषद्मा आवद्धता भएको मिति : ✕
१२. सहकार्य गरिएको निकाय : शिक्षा विभाग, पाठ्यक्रम विकास केन्द्र, र राष्ट्रिय पुनर्निर्माण प्राधिकरण
१३. समझदारी भएको मिति : २७ डिसेम्बर २०१२ (५ वर्षको लागिमान्य रहेको)
१४. परियोजना लागत : US\$ 2.6 Million प्रतिवर्ष
१५. लेखा परीक्षण भएको अन्तिमवर्ष : २०७२/०७३
१६. संस्थामाकार्यरत कर्मचारीको सङ्ख्या : १२३

ख) संस्थाको व्यावसायिक विवरण

१. संस्थाको उद्देश्य (Vision, Mission, Goal):

रूम टु रिड शिक्षित बालबालिकाबाट नै संसारमा परिवर्तनको थालनी हुन्छ, भन्नेमा विश्वास राख्छ। हरेक बालबालिकाले गुणस्तरीय शिक्षाका साथ सक्षमता विकास गर्दै आफ्नो समुदाय र विश्वका लागि योगदान पुऱ्याउन सकुन् भन्ने यसको लक्ष्य रहेको छ।

शिक्षामा साक्षरता सिप र लैङ्गिक समानतामा ध्यान दिँदै विकासोन्मुख देशका लाखौं बालबालिकाको जीवनमा परिवर्तन ल्याउन रूम टु रिड कार्यरत छ। स्थानीय समुदाय, सहयोगी सङ्घसंस्था र सरकारी निकायको साथमा रहेर हामी प्राथमिक कक्षाका बालबालिकालाई पठन सिप र पढ्ने बानी माफर्त् स्वतन्त्र पाठक बनाउन तथा बालिकाहरूलाई कम्तीमा माध्यमिक तहसम्मको शिक्षा तथा जीवनोपयोगी सिप हस्तान्तरणका लागि हामी समर्पित छौं।

२. कार्यक्षेत्र :

कैलाली, बर्दिया, बाँके, पाल्पा, तनहु, नवलपरासी, म्याग्दी, लमजुङ, प्युठान, बागलुङ, धादिङ, नुवाकोट र काभ्रे

३. सञ्चालित मुख्य मुख्य कार्यक्रमहरू:

क्र.स	विषयक्षेत्र (Theme)	मुख्य मुख्य कार्यक्रमहरू (Major Programs)	सहकार्य गरिएको स्थानीय साभेदार संस्था (Partner NGOs, CBOs)
१	साक्षरता कार्यक्रम	१. प्रारम्भिक कक्षा पठन सिप विकास कार्यक्रम २. शिक्षकलाई पेसागत सहयोग ३. सिकाइ सुनिश्चितता - ६, ६ महिनाको अन्तरालमा हरेक विद्यार्थीको सिकाइ उपलब्धि मापन ४. पुस्तककुना	NGDF, Baglung (Tanahun) BES Palpa BASE Kailali RUDEC, Nuwakot NGDF, Baglung (Baglung, Myagdi, Tanahun)

क्र.स	विषयक्षेत्र (Theme)	मुख्य मुख्य कार्यक्रमहरू (Major Programs)	सहकार्य गरिएको स्थानीय साभेदार संस्था (Partner NGOs, CBOs)
		५. पुस्तकालय तथा पठन कार्यक्रम ६. पाठ्य सामग्री विकास	VDRRC, Nawalparasi BES Palpa FIRDO, Pyuthan Prayash Nepal, Dhading PPUK, Kavre
२	बालिका शिक्षा कार्यक्रम	१. जीवन उपयोगी सिप शिक्षा २. पढाइ छाड्ने जोखिममा रहेका बालिकाहरूलाई मेन्टोरिङ ३. सामग्री सहयोग ४. परिवार, विद्यालय र समुदायलाई परिचालन	BASE Banke BASE Kailali RUDEC, Nuwakot CHESS Nepal, Lamjung
३	पुनर्निर्माण	१. विद्यालय भवन पुनर्निर्माण कार्यक्रम - भूकम्प पश्चात क्षतिग्रस्त नुवाकोटका ५६ तथा धादिङ १० सामुदायिक विद्यालयहरूमा भूकम्प प्रतिरोधी भवनहरूको निर्माण गरी ४३४ नयाँ कोठाहरू तथा २७७ कोठाहरू मर्मत एवम् प्रवलीकरण गरेर कूल ७११ कोठाहरू पुनर्स्थापित गर्न	

खण्ड - ग
(केही सिकाइ अनुभवहरू)

आसमान नेपाल

शिर्षक : सिकाइका लागि शिक्षण

१. कार्यक्रम परिचय

बालमैत्री सिकाइ वातावरणमार्फत गुणस्तरीय शिक्षण सिकाइका लागि यो कार्यक्रम सञ्चालनमा रहेको छ । युरोपियन युनियनको आर्थिक सहयोगमा भि.एस.ओ नेपाल तथा आसमान नेपालको साभेदारीमा मध्यपश्चिमका दुई जिल्लाहरू जुम्ला र जाजरकोटमा सञ्चालित छ । यो कार्यक्रम जुम्ला जिल्लाको साविकका १ नगरपालिका तथा ३ गा.वि.स.हरू र जाजरकोट जिल्लाका साविकका १ नगरपालिकाका १६ विद्यालयहरूमा १ मार्च २०१४ देखि ३१ जुन २०१७ सम्म सञ्चालित रहने छ ।

२. कार्यक्रमको उद्देश्य

यस कार्यक्रमका उद्देश्यहरू निम्नानुसार छन् ।

- क. कक्षा १-३ मा अध्ययनरत सिमान्तकृत बालबालिकाहरूलाई गुणस्तरीय शिक्षा उपलब्ध गराउन सहयोग गर्नु ।
- ख विद्यालय र समुदायमा आधारित प्रारम्भिक कक्षाका बालबालिकाहरूको निम्ति बालमैत्री सिकाइ वातावरण सिर्जना गर्न सहयोग गर्नु ।
- ग शैक्षिक व्यवस्थापन, योजना निर्माण तथा कार्यान्वयनमा सहकार्य गर्नु ।

३. कार्य प्रक्रिया

कार्यक्रम जिल्ला शिक्षा कार्यालयसँगको समन्वयमा सञ्चालन हुन्छ । गणितिय र पठनीय सिप विकास गर्न शिक्षकहरूलाई तालिम प्रदान गर्ने गरिन्छ । तालिमको क्रममा कम मूल्य पर्ने तथा मूल्य नपर्ने शैक्षिक सामग्रीको निर्माण र प्रयोग गर्न शिक्षकहरूको क्षमता विकास गरिन्छ । यस कार्यक्रमलाई प्रभावकारी रूपले सञ्चालन गर्न सामुदायिक परिचालकमार्फत समुदाय परिचालन गरिन्छ । साथै शिक्षा विषयसमूहमा अध्ययनरत कक्षा ११ र १२ का ६४ जना विद्यार्थीहरूलाई सामुदायिक स्वयमसेवकको रूपमा परिचालन गरिएको छ । सामुदायिक स्वयमसेवकहरूले विद्यार्थीहरूको घरमा पढाइ संस्कार विकासका लागि पढाइ कुना निर्माण गर्न अभिभावकहरूलाई प्रेरित गरिएका छन । विद्यालयको सेवा क्षेत्रमा ७ सदस्यीय Community level Education Campaign Committee- CECC गठन भएको जसले बालबालिकाहरूलाई छ नियमित रूपमा विद्यालय जान अभिप्रेरित गर्दछन् ।

४. शैक्षिक उपलब्धिमा पारेको प्रभाव

कार्यक्रम सञ्चालन पश्चात विद्यालयमा बालमैत्री सिकाइ वातावरण सिर्जना भएको छ । जसबाट शैक्षिक उपलब्धिमा सुधार हुनका साथै विद्यार्थीको उपस्थिति दरमा समेत वृद्धि भएको अवस्था छ ।

५. लागत

यस कार्यक्रमको कुल लागत रु. ३,००,४४,८२८ रहेको छ ।

६. समयावधि

यो कार्यक्रम मार्च २०१४ देखि ३१ जुन २०१७ सम्म सञ्चालन हुने छ ।

७. सिकाइ अनुभव

घर तथा विद्यालयमा निर्मित पढाइ कुनाले बालबालिकाहरूको पढाइ संस्कारमा विकास भएको पाइएको छ ।

८. अनुकरणीय उदाहरण / सफलताको कथा

पठन कुनाले पठन बानीमा सुधार

जुम्लाको चन्दननाथ नगरपालिका- १ स्थित पीपलगाउँका सन्देश वि.क. आफ्नै घरभित्र रिडिड कर्नर अर्थात पढाइ कुना सुरु भएपछि एक उदाहरणीय पात्र बनेका छन् । पढाइमा जेहेन्दार विद्यार्थी बनेर उनले आफूलाई प्रमाणित गरेका छन् । उनकी आमा देवु वि.क. र बाबु विष्णु वि.क. ज्यालादारी मजदुर हुन जो अर्काको खेतबारीमा काम गर्छन् ।

कार्तिक स्वामी आधारित विद्यालयबाट प्रारम्भिक बाल विकास शिक्षा सुरु गरेका सन्देश अहिले सोही स्कूलमा कक्षा १ मा पढ्दैछन् । पढाइ कुना नबनुञ्जेल सन्देश स्कूल जानुअघि र पढेर घर फर्केपछि आफ्ना साथीहरूसँग सोभै खेल गइहाल्थे । अहिले भने अवस्था फरक छ । त्यसो त उनको बाआमाले काम गर्ने ठाउँमा पनि पाठ्यपुस्तक उपलब्ध गराइएको देखिन्छ । विद्यालय सेवा क्षेत्रका प्रत्येक घरमा पढाइ कुना

स्थापना गर्ने उद्देश्यले कक्षा सहजकर्ताले सिर्जनात्मक क्रियाकलाप गर्दा त्यहाँको अवस्था फेरिँदैछ । अहिले सन्देश बिहान र बेलुका पढाइ कुनामा बस्छन् र त्यहाँ पढ्नुका साथै विद्यालयले दिएको गृहकार्य गर्ने गर्छन् । पढाइ कुनामा पढिसकेपछि उनी साथीहरूसँग खेल जान्छन् तर खेल जानुअघि आफ्ना किताब र भोलालाई पढाइ कुनामै जतन साथ राख्छन् ।

अन्ततः विद्यालय व्यवस्थापन समिति, सामुदायिक परिचालक, शिक्षक अभिभावक सङ्घ CECC तथा सम्बद्ध सरोकारवालाहरूको प्रयासमा सन्देशको घरमा बनेको रिडिड कर्नरले उनको पठन बानीमा सकारात्मक परिवर्तन ल्याइदिएको छ । सन्देशका बाआमाको न्यून कमाइले राम्रो पढाइ कुना धान्न सक्ने स्थिति थिएन, तापनि आफ्नै घरमा बनेको पढाइ कुनाले भने उनको पठन बानी र विद्यालयमा देखाउने प्रस्तुतिमा उल्लेखनीय सुधार देखापरेको छ ।

B.P. Eye Foundation

शीर्षक : ECDC For Children with Disabilities

१. कार्यक्रमको परिचय

पूर्व प्राथमिक शिक्षा उमेर समूहका अपाङ्गता भएका बालबालिकाहरूलाई पूर्व प्राथमिक कक्षामा भर्ना गराई पठनपाठनको आधार तयार गरी बालबालिकाको लागि जीवनोपयोगी सिप/तालिम प्रदान गर्न यो कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको छ ।

२. कार्यक्रमको उद्देश्य

अपाङ्गता भएका बालबालिकाहरूलाई जीवनोपयोगी सिप/तालिम प्रदान गरी बाल विकास केन्द्र/पूर्व प्राथमिक विद्यालयमा भर्ना हुन योग्य बनाउने

३. कार्यप्रक्रिया

अभिभावक, समाहित शिक्षा स्रोत शिक्षक तथा अन्य शिक्षक, आँखा अस्पताल/केन्द्र, स्वास्थ्य केन्द्र, स्वास्थ्य चौकी, सामुदायिक महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविका, अपाङ्गताको क्षेत्रमा काम गर्ने सङ्घ संस्थाहरूलाई अभिमुखीकरण तालिम दिएर त्यस्ता अपाङ्गता भएका बालबालिकाहरू खोजी गरी अस्पतालको सबलीकरण केन्द्रमा ल्याउने गरिएका । सबलीकरण केन्द्रमा आएका बालबालिकाहरूको आवश्यक स्वास्थ्य परीक्षण गरी सबलीकरण केन्द्रमा आवासीय सुविधासहित निःशुल्क भर्ना गरिन्छ । बालबालिकाको सिकाइ क्षमताअनुसार तिनदेखि नौ महिनासम्म जीवनोपयोगी तालिममार्फत बालबालिकाहरूलाई सबलीकरण गरी शिक्षा विभागसँगको सहकार्यमा विभिन्न जिल्लाका स्रोत कक्षाहरूमा भर्ना गराउने गरिन्छ । बालबालिकाका सम्बन्धित अभिभावक, स्रोत शिक्षक, सहजकर्ताहरूलाई पूर्व प्राथमिक उमेर समूहका अपाङ्गता भएका बालबालिकाहरूको हेरचाह तथा सरसफाइका बारेमा अभिमुखीकरण गराइन्छ ।

४. शैक्षिक उपलब्धिमा पारेको प्रभाव

यस कार्यक्रममार्फत सम्बन्धित स्रोत कक्षाहरूमा पुगेका बालबालिकाहरूको बानी, व्यवहार, शिष्टचार, बोलचाल, आत्मविश्वास, पठनपाठन लगायतका पक्षहरूमा सकारात्मक प्रभाव परेको । साथै बालबालिकाहरूको कक्षा छोड्ने दरमा न्युनीकरण भएको छ ।

५. चुनौती

क. बाल विकास केन्द्र अपाङ्गता मैत्री बनाउन ।

ख. बहुअपाङ्गता भएका बालबालिकाहरूको व्यवस्थापन

६. लागत

प्रति महिना प्रति विद्यार्थी रु. २२०००/- (खाना, बस्ने, लुगाफाटो, शैक्षिक सामग्री/पोसाक तथा दैनिक प्रयोग हुने सामानहरू) एक विद्यार्थी औसतमा ६ महिनासम्म सबलीकरण केन्द्रमा रहने गरेको छ ।

७. समयावधि

बालबालिकाहरूको सिकाइ क्षमताअनुसार तिनदेखि नौ महिनासम्म रहेको छ ।

८. सिकाइ अनुभव

यस कार्यक्रमको सञ्चालनबाट अपाङ्गता भएका बालबालिकाहरूको विशिष्ट क्षमता पहिचान हुनुका साथै जीवनोपयोगी तालिम तथा अभिमुखीकरणबाट बालबालिका एवम् अभिभावकको आत्मविश्वास बढाउन सहयोग पुगेको छ । साथै सङ्गीत तथा नृत्य गतिविधिले स्नायु पुनर्सञ्चारमा सहयोग पुगी अपाङ्गता भएका बालबालिकाहरूलाई सिकाइमा सहयोग पुगेको छ ।

९. अनुकरणीय उदाहरण र सफलताको कथा

कैलाली जिल्ला, धनगढी निवासी जनकबहादुर सिंह तथा लक्ष्मी देवी सिंहका तेस्रो पुत्र उपेन्द्र ब. सिंह हुन् । उनी जिल्ला अस्पताल, कैलाली, धनगढीमा २०६६ सालमा जन्मेका थिए । उनी जन्मदैं रोगी थिए । जन्मेको २०/२२ घण्टामा निकै ज्वरो आएको थियो र निमोनिया भएको अस्पतालले जानकारी गराएको थियो । उपचार गराउँदै गर्दा निमोनिया निको भयो तर उपेन्द्रको दृष्टि क्षमतामा कमी आई सुस्तता हुने कुरा थाहा थिएन ।

उमेर बढ्दै गयो तर उपेन्द्रले राम्रोसँग हेर्न नसक्ने, टाउको ठोक्दै हिड्ने तथा अस्पष्ट बोली बोल्ने, राम्रोसँग हिड्नुल गर्न नसक्ने भएछ । दृष्टि अपाङ्गता भएका बालक उपेन्द्र सिंहलाई स्थानीय विद्यालयमा पठन पाठनका लागि भर्ना गर्न खोजियो तर कुनै पनि विद्यालयले भर्ना गर्न नचाहेको अवस्थामा परिवारका सबैलाई दिक्क भएको थियो । बी पी नेत्र प्तिष्ठानअन्तर्गत सञ्चालित CHEERS कार्यक्रमबाट विभिन्न शिक्षण संस्थाहरूलाई विज्ञापन गरेअनुसार पञ्चोदय मा.वि. धनगढीका दृष्टिविहीनतर्फका स्रोत शिक्षक रूपा राईमार्फत बाल, आँखा, कान, नाक, घाँटी अस्पताल एवम् पुनःस्थापना सेवा (CHEERS) मा २०७३/०३/१२ गते प्रेषित गर्नुभएको थियो ।

यस अस्पतालमा भर्ना हुनु अगाडि बच्चाको सम्पूर्ण आँखा, कान, नाक जाँच गराई उपयुक्त भएअनुसार पुनर्स्थापना सेवामा भर्ना गर्ने काम भएको थियो । बच्चाको भर्ना संगसंगै अभिभावक आमा पनि ६ दिनसम्म पुनर्स्थापना सेवाको आवासीय सुविधामा रही बच्चाको अवस्थाको बारेमा जानकारी लिने र दिने काम भयो ।

सोअनुसार दृष्टि अपाङ्गता भएका बच्चा उपेन्द्रको बोली अस्पष्ट भएको, देब्रे हात तथा औँलाहरू चलाउन नसक्ने भएको, हिडडुलमा, बस्नमा समेत समस्या भएको पाइयो । हातका औँला मुखमा लगेर चुस्ने र च्याल चुहाउने गर्दथ्यो । भनेको नमान्ने, अति रिसाउने गरेको पाइयो । चर्पी प्रयोग गर्न नसक्ने, राम्रोसँग खाना खान नजानेको पाइयो । बच्चाको यी सबै कमजोरीलाई कसरी सुधार्ने भन्ने कुरामा अभिभावक चिन्तित भएका थिए ।

बच्चालाई तालिम सिकाउँदै जाने क्रममा हात र औँलाहरू चलाउनको लागि, Fine motor skills सम्बन्धी क्रियाकलापहरू त्राइसाइकल, माटो मुछ्ने, पिन होलमा विट्सहरू छिराउने, भारी उचाल्ने, विट्सको माला उन्ने सिकाइएको थियो । जुन क्रियाकलापबाट बच्चाको हात मुखमा लाने बानी हटेको, हात र औँलाहरू चलाउन सक्षम भएको छ । बच्चालाई फुलाइ उस्ले इच्छाइएको खेलमा सहभागी गराई सामाजिक ब्यवहार तथा सुरक्षित भएर हिड्ने तरिका खाना राम्ररी नपोखाई खानको लागि उसको हात प्रशिक्षकको हात राखी खाना मुछ्ने तथा खाना सहयोग गरेअनुसार खान सिकेको । चर्पी प्रयोगको प्यानमा बस्ने, ढोका लगाउने र दिसा पिसावपछि पानी हाल्न सिकाएअनुसार गर्न सकेको । आफै चर्पी जान सक्ने, सुरक्षित भएर हिड्न सक्ने भएको । खाना खाँदा टेबुल मेच मिलाई आफै खाना लिएर घडीको अवधारणाअनुरूप खान सक्ने भयो । तर खाना छरपस्ट गरी खान्थे । केही दिनपछि खानालाई कम मात्र पोखाइ खाने गरेको पाइयो । साबुन पानीले हात धुनुपर्छ भन्ने ज्ञान पनि भयो । दिसा पिसाबको लागि आफै कपडा खोल्न र लगाउन । सिक्यो च्याल चुहाउने वा हात मुखमा लाने बानी हट्न थालेको, प्रश्नको उत्तर सान्दर्भिक तरिकाले दिने गरेको, साथीहरूसँग मिलेर खेल्ने गरेको, त्राइसाइकल चलाई पुनर्स्थापना क्षेत्र वरिपरी घुम्न सिकेको र जस्ले गर्दा उनको कमजोर देब्रे हात केही मात्रामा सक्षम/सबल भएको छ । यसरी उनको जीवनमा पुनर्स्थापनामा भर्ना पश्चात् धेरै परिवर्तन आएको

छ । हाम्रो पुनस्थापनाको लक्ष्यअनुरूप उसले जीवनोपयोगी सिप र कलाको तालिम प्राप्त गरेको छ । त्यसैले २०७३/०३/१२ देखि २०७३/०९/१९ गतेसम्म पुनस्थापना सेवामा रही तालिम प्राप्त गरिसकेकाले उनलाई २०७३/०९/२० गतेका दिन दिक्षान्त गरी पञ्चोदय मा. वि. धनगढीमा पठन पाठनको लागि शिक्षा विभागसँग समन्वय गरी सम्बन्धित विद्यालयलाई पत्राचार गराई भर्नाको निमित्त

सिफारिस गरियो । तर विद्यालयले भर्ना गर्न अस्वीकार गरेकोले मङ्गल प्रसाद उच्च मा. वि., नेपालगन्जमा लगेर भर्ना गरेको CHEERS लाई जानकारी प्राप्त भयो ।

शीर्षक: Connecting Classrooms

१. कार्यक्रम परिचय

कक्षाकोठाको शिक्षण सिकाइ क्रियाकलाप सम्बन्धी अन्तर्राष्ट्रिय अभ्यासहरूलाई आबद्ध गर्दै शिक्षकहरूको पेसागत क्षमता विकासमार्फत् शैक्षिक गुणस्तर अभिवृद्धिमा सहजीकरणका लागि यो कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको छ । यो कार्यक्रम सन् २०१५ देखि २०१८ सम्म सञ्चालन गरिने छ ।

२. कार्यक्रमको उद्देश्य

यस कार्यक्रम सञ्चालनका उद्देश्यहरू देहायअनुसार रहेका छन्

क. शिक्षकको पेसागत क्षमता विकासमा सहयोग गर्ने

ख. शिक्षण सिकाइ क्रियाकलाप अनुभवलाई राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय स्तरमा आदान प्रदान गर्ने ।

३. कार्य प्रक्रिया

जिल्ला शिक्षा कार्यालयसँगको समन्वयमा परियोजनामा आधारित मुख्य शिक्षण सिकाइ सिप सम्बन्धी क्षमता विकास गरिन्छ सो पश्चात् British Council School Ambassadors को परिचालनबाट विद्यालयहरूमा प्राविधिक सहायता उपलब्ध गराउने व्यवस्था गरिन्छ । साथै उत्कृष्ट कार्यसम्पादनका आधारमा विद्यालयहरूलाई ISA Award प्रदान गरिने व्यवस्था रहेको छ

४. शैक्षिक उपलब्धिमा पारेको प्रभाव

परियोजनामा आधारित शिक्षण सिकाइ क्रियाकलापले विद्यार्थीको सिकाइ दिगो बनाउदै सिकाइ उपलब्धि अभिवृद्धि भएको छ साथै शिक्षण सिकाइ क्रियाकलापहरू अन्तर्राष्ट्रिय अभ्याससँग तादात्म्यता कायम भएको छ ।

५. चुनौती

कक्षाकोठामा शिक्षण सिकाइ सिपलाई पूर्ण रूपमा रूपान्तरण गराउनु यस कार्यक्रमको प्रमुख चुनौती रहेको छ ।

६. लागत

यस परियोजनाको कुल लागत 2,50,000. GBP रहेको छ ।

७. समयावधि

यो परियोजना सन् २०१५ देखि २०१८ सम्म ३ वर्ष सञ्चालन हुनेछ ।

८. सिकाइ अनुभव

यस कार्यक्रमको सञ्चालन पश्चात् परियोजनामा आधारित शिक्षण सिकाइ क्रियाकलापले दिगो सिकाइको आधार प्रदान गरेको देखिन्छ ।

९. अनुकरणीय उदाहरण र सफलताको कथा

Below is the summary of the action plan report from the Santosh Acharya, Head Teacher of Machhapuchhre Higher Secondary School, Bhujung, Kaski, community school (grade 1-10) on the 'Effectiveness of Digital Tools in the English Language classroom'. Mr. Acharya led his team of English teachers on a project to use ICT to support their teaching.

Care Nepal

शीर्षक : उडान सिकाइ केन्द्र सञ्चालन

१. कार्यक्रमको परिचय

उडान सिकाइ केन्द्रित सिकाइ अवधारणामा आधारित शैक्षिक कार्यक्रमका लागि स्थापित केन्द्र हो । यो कार्यक्रमले विद्यालय बाहिर रहेका १० देखि १४ वर्ष उमेर समूहका गरिब, सिमान्तकृत तथा पछाडि पारिएका समुदायका किशोरीहरूलाई वैकल्पिक शिक्षामार्फत प्राथमिक तहमा प्राप्त गरिने सिकाइ उपलब्धिहरूलाई विशेष पहलमार्फत् १ वर्षमै प्राप्त गर्न सघाउँछ । केएर नेपाल र सिद्धार्थ सामाजिक विकास केन्द्र, कपिलवस्तुको संयुक्त साभेदारीमा यो कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको छ ।

२. कार्यक्रमको उद्देश्य

यस कार्यक्रमका उद्देश्य निम्नानुसार रहेका छन्:

- क. वैकल्पिक शिक्षाको माध्यमबाट लक्षित किशोरीहरूको आधारभूत तह पुरा गराउनु
- ख. किशोरीहरूको नेतृत्व क्षमता विकासमा सहयोग गर्नु

३. कार्य प्रक्रिया

जिल्ला शिक्षा कार्यालय तथा स्थानीय गैरसरकारी संस्थासँगको साभेदारीमा कार्यक्रम कार्यावन्तन गरिन्छ । उडान केन्द्र सहयोग समिती र सहकारी संस्थाहरूसँग समन्वयमा लक्षित बालबालिकाहरूको पहिचान गरिन्छ । पहिचान भएका बालबालिकाहरूको लागि वैकल्पिक शिक्षा मार्फत शिक्षण सिकाइका लागि उडान सिकाइ केन्द्र स्थापना गरिन्छ । कक्षा १ देखि ५ को पाठ्यक्रममा रहेको सिकाइ उपलब्धिलाई १ वर्षमा पुरा हुने गरी पाठ्यसामग्री निर्माण गरिएको छ । शिक्षण सिकाइका लागि २ जना सहजकर्ताहरूको व्यवस्था गरिएको छ साथै सञ्चालित कक्षाको नियमित अनुगमन तथा प्राविधिक सहायता प्रदान गर्ने प्रवन्ध समेत मिलाइएको छ । बालिकाहरूलाई विद्यालय समयका अतिरिक्त समेत कक्षा सञ्चालन गरी तोकिएको पाठ्यभार पुरा गरिन्छ । उडान केन्द्रबाट अध्ययन पुरा गरेका किशोरीहरूलाई नजिकको मातृ विद्यालयमा भर्ना गराइ पढाइ निरन्तरताका लागि आवश्यक मिलाइन्छ । किशोरीहरूको सहभागितामा बालिका सभा सञ्चालन गरी नेतृत्व क्षमता विकास गरिन्छ ।

४. शैक्षिक उपलब्धिमा पारेको प्रभाव

लक्षित किशोरीहरूको पढाइ निरन्तरताका लागि सहयोग भएको

५. लागत

कुल लागत ने.रु ६,५६,१९,८९३ रहेको छ ।

६. समयावधि

यस कार्यक्रम सन् २०१३ नोभेम्बरदेखि अप्रिल २०१७ सम्म सञ्चालन हुने छ ।

७. सिकाइ अनुभव

बालबालकाहरूका उमेर क्षमताका आधारमा कक्षा १ देखि ५ को पाठ्यक्रमलाई ३ वर्षमा पुरा हुने गरी तयार गरिएको अनौपचारिक प्राथमिक शिक्षाको पाठ्यसामग्रीलाई तोकिएको पाठ्यभार र सिकाइ उपलब्धि एक वर्षमा नै पूरा गर्न सकिने देखिएको छ ।

द. सफलताको कथा

म कार्यक्रम उद्घोषकको रूपमा काम गर्न चाहन्छु ।

कुसुम पासी जहदी गाविस वडा नं. ६, पकडी, कपिलवस्तुमा बस्छिन् । बुबा निरहु पासी तथा आमा शोहरता पासीकी छोरी कुसुमको परिवार आर्थिक रूपमा गरिब छ । उनीहरू परम्परागत खेतीपाती तथा ज्याला मजदुरीको भरमा जीवन निर्वाह गरिरहेका छन् ।

कुसुम पहिलो दिन धरमपनियाँ उडान केन्द्र, कपिलवस्तु आउँदा बिल्कुलै नबोलीकन चुपचाप बसिन् । धरमपनियाँ उडान केन्द्र केएर नेपाल तथा सिद्धार्थ सामाजिक विकास केन्द्र कपिलवस्तुको साभेदारीमा सञ्चालित उडान परियोजनाअन्तर्गत सञ्चालन गरिएका पाँच ओटा उडान केन्द्रहरूमध्ये एउटा उडान केन्द्र हो । उडान केन्द्र किशोरी सशक्तीकरणको एउटा माध्यम हो जहाँ १० देखि १४ वर्ष उमेर समूहका विद्यालयबाहिर रहेका किशोरीहरू एकवर्षसम्म बिहान ९ बजेदेखि साँझ ४:४५ बजेसम्म अध्ययन गर्दछन्, खेल्छन्, सिक्छन् र सिकाउँछन् । यी किशोरीहरू वर्षको अन्त्यमा नजिकैको सामुदायिक विद्यालयले सञ्चालन गर्ने कक्षा ५ को परीक्षामा विधिवत् रूपमा सहभागी हुन्छन् र प्राप्त नतिजाको आधारमा उपयुक्त कक्षाहरू ५, ६ वा ७ मा भर्ना भई पुनः आफ्नो अध्ययनलाई निरन्तरता दिन्छन् । यसरी उडान, शिक्षामार्फत किशोरी सशक्तीकरणको एक भरपर्दो विकल्प बनेको हाम्रै सामुन्ने प्रमाणित भइसकेको छ ।

कुसुमको शान्त स्वभाव देख्दा सुरुमा उडानका शिक्षकहरू यी बालिका त निकै अनुशासित पो रहिछन् भन्ने लागेको थियो तर वास्तविकता त अर्कै रहेछ । ती बालिका त स्वभावले नै अति नै कम बोल्ने खालकी रहिछन् । शिक्षण सिकाइ क्रियाकलापमा पनि न्यून सहभागिता देखेपछि त्यहाँका शिक्षकहरू चिन्तित हुन थाले र विस्तारै बढीभन्दा बढी सहभागी गराउन थप प्रयत्नहरू गर्न थाले । समूह कार्य एवम् प्रस्तुतिमा अगुवाई गर्न लगाउने, आफ्नो मनका कुराहरू बोल्न निरन्तर प्रोत्साहन गरिरहने, छलफलको क्रममा प्रश्नहरू सोध्ने, कक्षाको अगाडि आएर समूहले गरेको कार्य प्रस्तुत गर्न लगाउने, घरमा गएर आज उडान केन्द्रमा सिकेका कुराहरू आफ्नो परिवारका सदस्य तथा साथीहरूलाई सुनाउन प्रोत्साहन गर्ने लगायतका उपायहरू शिक्षकहरू निरन्तर गरिरहे । कुसुमको कम बोल्ने तथा शिक्षण सिकाइ कार्यमा न्यून सहभागिता जनाउने बानीसँग परिचित उनका साथीहरूलाई पनि शिक्षकहरूले उनलाई साथी बनाउन, बढीभन्दा बोलाउन, बालिका सभामा सहभागी गराउन, बढीभन्दा बढी हँसाउन तथा उनले कुनै पनि कुरा गर्दा खुलेर प्रशंसा गर्न प्रोत्साहन गरे । जसको परिणाम उनी विस्तारै खुल्न थालिन्,

साथीहरूसँग रमाउन थालिन्, खेलकुदमा सहभागी हुन थालिन् तथा शिक्षण सिकाइ क्रियाकलापमा पनि बढी सहभागी हुन थालिन् ।

उडान केन्द्रमा प्रत्येक महिना आयोजना हुने बालिका सभाको नियमित सहभागी उनै कुसुम एकदिन आफ्नो शिक्षकलाई गएर “म पनि बालिका सभामा सक्रिय सहभागी हुन चाहन्छु दिदी । म, अब आउने बालिका सभाको उद्घोषकको रूपमा काम गर्न चाहन्छु ।” गत महिनासम्म बोल्न पनि अप्ठ्यारो मान्ने बालिकाको यस्तो साहस देखेर त उडान केन्द्र परिवार दङ्ग पत्थो र उनले गरेको साहसपूर्ण अनुरोधलाई सहयोग गर्ने प्रतिबद्धतासहित स्वीकृति दियो । उनले फेरि थपिन् “तर यदि मैले अगाडि गएर कार्यक्रम सञ्चालन गरिरहँदा बिगारें वा राम्रोसँग बोल्न सकिँन भने हजुरहरू नहाँसीदिनुहोला ।” उनको यो विनम्र अनुरोधले उनीभित्र रहेको उत्साह, जोस तथा डरको स्पष्ट सङ्केत गरिरहेको थियो । शिक्षकहरूको जोडदार समर्थन एवम् उनका सहपाठीहरूको तालीसहितको स्वागतले कुसुम मनमनै अब आउने बालिका सभामा उद्घोषक रूपमा काम गर्न मानसिक रूपमा तयार भइन् । नभन्दै साथीहरूसँग मिलेर त्यसको ९ दिनपछि आयोजना गरिएको बालिका सभाको कार्यक्रम बनाइन्, मज्जासँग विना कुनै डर र हिचकिचाहट सञ्चालन गरिन् । उक्त दिनको बालिका सभा अन्य दिनको भन्दा रोचक, सहभागितामूलक तथा उत्साहपूर्ण रूपमा सम्पन्न भयो ।

कार्यक्रम उद्घोषण गर्न सक्ने सीपसँगसँगै कुसुमको आत्मविश्वास तथा आत्मसम्मानमा पनि उल्लेखीय विकास भएको सजिलै हेर्न र महसुस गर्न सकिन्छ । उडान केन्द्रमा १ वर्षसम्म अध्ययन गरिसकदा उनी आफ्ना साथीहरू, घरपरिवार, आफन्त, शिक्षक तथा अन्य व्यक्तिहरू यहाँसम्म कि नयाँ अपरिचित व्यक्तिहरूसँग पनि निर्धक्क रूपमा कुरा गर्न सकेकी छिन् । मनमा लागेका जिज्ञासा एवम् कौतुहलता सम्बन्धित व्यक्ति र वा संस्थासँग स्पष्ट रूपमा राख्न र त्यसको जवाफ खोज्न सकेकी छिन् । आफू स्वयम् सुरुमा लाज, डर एवम् कमजोर आत्मविश्वास प्रस्तुत गर्ने कुसुम आज आफ्ना सहकर्मी एवम् अन्य भाइबहिनीहरूको लागि प्रेरणाकी स्रोत बनेकी छिन् ।

३ कक्षामा अध्ययन गर्दागर्दै बिचमै पढाइ छाडेकी कुसुम उडान केन्द्रमा अध्ययन गर्न थालेपछि घरमा आमाबुवा समेतलाई साक्षर बनाउन तथा शिक्षाको महत्त्व बुझाउन गरेको प्रयास देखेर उनका बुवा आजकल लाज एवम् खुसीको द्विविधापूर्ण अवस्थामा देखिन्छन्, कारण तिनै अभिभावकले विभिन्न बहानामा ३ कक्षामा पढ्दा पढ्दै विद्यालय छोड्न बाध्य बनाएका थिए ।

नेपालको तराई मधेसमा विद्यमान विभिन्न सवालहरूमध्ये एक : बालिका शिक्षा एवम् बाल विवाहको क्रमलाई निरन्तरता दिन १ वर्ष अघिसम्म लालायित कुसुमका बुवा आमा उनको पढाइ, व्यवहारमा आएको परिवर्तन तथा त्यसले उनको जीवनमा ल्याउन सक्ने सकारात्मक परिणामदेखि उत्साहित देखिएका छन् भने आज आएर उनको पढाइलाई कसरी निरन्तरता दिने ? भन्ने कुरामा चिन्तित एवम् बाल विवाह नगर्ने कुरामा दृढ देखिन्छन् ।

शिक्षामार्फत् किशोरी सशक्तीकरणको अभियानलाई मूर्त रूप दिन अग्रसर उडान परियोजनाले कुसुमजस्तै कपिलवस्तु जिल्लाका ४६६ जना किशोरीहरूको जीवनमा शिक्षा तथा

आत्मविश्वासको उज्यालो पुऱ्याइरहँदा जिल्लाकै १७ हजारभन्दा बढी अन्य बालबालिकाहरू यो अवसरबाट वञ्चित छन् । बाल विवाह, दाइजो प्रथा जस्ता सामाजिक विश्वासहरू जसले विभिन्न बहानामा छोरीहरूलाई दोस्रो दर्जाको जीवन जीउन बाध्य पारेका छन् , लाई निर्मूल पार्ने एक सशक्त हतियार, शिक्षा हरेक व्यक्तिले पाउन अत्यावश्यक छ र यो सबै मानव जातिकै आधारभूत मानव अधिकार पनि हो । यसर्थ यसतर्फ सबै सरोकारवालाहरू खासगरी अभिभावकहरू यसतर्फ सचेत हुन र आफ्ना बालबालिकाहरूलाई समान रूपमा शिक्षाको अवसर प्रदान गर्नु जरुरी छ भने उडानजस्ता वैकल्पिक शिक्षा अभियानहरूलाई यथास्थानबाट सहयोग र प्रवर्धन गर्न पनि अपरिहार्य देखिन्छ ।

मानसिक स्वास्थ्य तथा परामर्श केन्द्र नेपाल

शीर्षक: मनोपरामर्श एकाइ परिचालन

१. कार्यक्रम परिचय:

विद्यालयमा अध्ययन गर्ने बालबालिकाहरूका भावनात्मक, व्यावहारिक, मनोसामाजिक समस्या तथा सिकाइका अवरोधहरूको पहिचान गरी व्यक्तिगत तथा सामाजिक अवस्था, शैक्षिक तथा व्यावसायिक विषयलाई केन्द्रित गर्दै विद्यालय मनोपरामर्श कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको छ ।

बालबालिकाहरूको विशेष खालका व्यवहार तथा सिकाइका अवरोधहरूलाई समयमै पहिचान गरी विद्यालयस्तरमा नै व्यक्तिगत तथा समूह मनोपरामर्श सेवा उपलब्ध गराउन विद्यालयमा मनोपरामर्श एकाइ स्थापना गरिनुका साथै सोहीअनुसारको पाठ्यसामग्री निर्माण तथा शिक्षक तालिम समेत प्रदान गरिन्छ । यो कार्यक्रम ४ ओटा जिल्लाहरू सल्यान, कैलाली, गोरखा तथा रसुवामा सञ्चालनमा रहेको छ ।

२. कार्यक्रमको उद्देश्य

यस कार्यक्रमको देहायबमोजिमका उद्देश्यहरू रहेका छन् :

- क. मनोसामाजिक परामर्शमार्फत बालबालिकाहरूको सिकाइ अवरोधहरूको पहिचान गरी प्रवर्धनात्मक क्रियाकलापहरूको अभ्यासद्वारा सिकाइका लागि तयार गराइ गुणस्तरीय सिकाइका लागि सहयोग गर्नु
- ख. जीवनोपयोगी सिप विकास एवम् व्यावसायिक विषय छनोटमा मार्गनिर्देशन सेवामार्फत बालबालिकालाई विद्यालयको पढाइ र भविष्यको सफलता विचको सम्बन्धको बारेमा तथा स्वस्थ बानी व्यवहारको विकासमा मनोवैज्ञानिक सहयोग प्रदान गर्नु

३. कार्यप्रक्रिया

विद्यालय मनोसामाजिक परामर्शअन्तर्गत ३ ओटा प्रक्रियाहरू प्रवर्धनात्मक, निरोधात्मक तथा उपचारात्मक पक्षलाई अबलम्बन गरिएको छ । जस अन्तर्गत प्रवर्धनात्मक प्रक्रियामा विद्यालयको वातावरणलाई बालमैत्री बनाउन केन्द्रित गरिन्छ भने निरोधात्मक प्रक्रिया अन्तर्गत बालबालिकाहरूको विशेष व्यवहार वा सिकाइका अवरोधहरूको पहिचान गरी विद्यालय स्तरमा मनोसामाजिक परामर्श सेवा प्रदान गर्नमा केन्द्रित गरिन्छ । उपचारात्मक प्रक्रिया अन्तर्गत भने जटिल प्रकारका समस्या भएका बालबालिकाहरूलाई थप मनोसामाजिक सहयोग तथा मानसिक स्वास्थ्य सेवाका लागि सम्बन्धित जिल्लाका जिल्ला अस्पतालमा तय गरिएको सम्प्रेषण केन्द्रमा पठाउने व्यवस्था मिलाइएको छ ।

विद्यालय मनोपरामर्श तालिम लिएका शिक्षकहरूले मनोपरामर्श सेवा आवश्यक भएका विद्यार्थीहरूको अभिभावकहरूलाई पनि मनोपरामर्श सेवा विद्यालयस्तरबाट उपलब्ध गराइएको छ । पारिवारिक कारणबाट भावनात्मक तथा व्यावहारिक समस्या भएका विद्यार्थीहरूको हकमा घरभेटघाटको माध्यमबाट परिवारका सदस्यहरूलाई पारिवारिक मनोपरामर्श गर्ने अभ्यासलाई

निरन्तरता दिइएको छ । तालिम पाएका शिक्षकहरूले तालिममा सिकेका कुराहरू अन्य शिक्षकहरूलाई समेत जानकारी गराई समस्यामा परेका विद्यार्थीहरूको पहिचान तथा मनोसामाजिक सहयोगमा अन्य शिक्षकहरूलाई समेत संलग्न हुने वातावरण मिलाइएको छ । विद्यालयमा मनोसामाजिक परामर्श एकाइ सञ्चालनका छनोटमा परेका विद्यालयबाट एक जना महिला र एक जना पुरुष शिक्षकलाई विद्यालय मनोपरामर्श सम्बन्धी ५/५ दिनको ३ ओटा मोडुलर । तालिम प्रदान गरिएको छ । तालिम प्राप्त शिक्षकहरूले विशेष खालको व्यावहार भएका बालबालिका पहिचान गरेपछि मनोपरामर्शको विधि प्रयोग गरी विद्यालय स्तरमा मनोसामाजिक सहयोग, परामर्श सेवा प्रदान गर्ने गर्दछन् । वर्षको ४ पटक विद्यालय स्तरमा नै गएर सुपरिवेक्षण सहयोग गरिन्छ भने अति आवश्यक अवस्थामा फोन सम्पर्कबाट पनि सुपरिवेक्षण गरिन्छ ।

४. शैक्षिक उपलब्धिमा पारेको प्रभाव

मनोसामाजिक परामर्शमार्फत बालबालिकाहरूको लागि उपयुक्त सिकाइ वातावरण तयार हुनुका साथै विद्यार्थी निरन्तरतामा उल्लेख्य वृद्धि भएको छ ।

५. चुनौती

सबै व्यक्तिगत मनोपरामर्शको लागि शिक्षकको समय व्यवस्थापन तथा मनोपरामर्श कक्षको व्यवस्थापन गर्नु

६. लागत

यस कार्यक्रमको कुल लागत रु ५,१७९,७७७- रहेको छ ।

७. समयावधि

यस कार्यक्रमको अवधि २०१४ देखि सन् २०१६ सम्म रहेको छ ।

८. सिकाइ अनुभव

अभिभावक मनोपरामर्श तथा घरभेट, बालबालिकाको गुनासो सुन्ने अभ्यास तथा उनीहरूको जीवनोपयोगी सिप विकासमा मदत गर्दा बालबालिकामा सुरक्षित र सम्मानित भावनाको विकास भई सिकाइ तत्परताको विकास एवम् गुणस्तरीय सिकाइमा सहयोग पुगेको पाइएको छ ।

९. अनुकरणीय उदाहरण / सफलताको कथा

रामकुमारी चौधरी (नाम परिवर्तन) कैलाली जिल्लाको माहुन्त्याल मा.वि.मा कक्षा ९ मा अध्ययनरत १६ वर्षकी छात्रा हुन् । उनी पढाइमा मध्यम स्तरको उत्साही छात्रा थिइन् । वेलावेलामा विद्यालयमा हुने अतिरिक्त क्रियाकलापमा सहभागी भइरहने अनि हसिलो र मिलनसार स्वभावका कारण छिट्टै साथी बनाउन सक्ने खुबी पनि उनमा थियो । उनको बुबाका दुई ओटी श्रीमती मध्ये कान्छी पटकिका दुई दिदीबैनीमा उनी जेठी हुन् । उनका अनुसार उनकी आमासहित छोरीहरू र जेठीआमाका परिवार रामकुमारी सानी छँदादेखि नै अलगअलग ठाउँमा छुट्टाछुट्टै घरमा बसोवास गर्दै आएका छन् । उनका बुबा प्रायजसो जेठी आमाको घरमा बस्ने गरेपनि उनको घरमा पनि आइरहनु हुन्थ्यो र घरको रेखदेख गरिरहनु

हुन्थ्यो । रामकुमारीका अनुसार उनका बुबाका सबै छोराछोरी मध्ये उनी नै बुबा कि सबैभन्दा प्यारी छोरी थिइन् । उनीपनि बुबालाई खुबै माया गर्थिन । उनका अनुसार सम्पत्ति धेरै नभएपनि उनको परिवार खुशी र सुखी थियो ।

गत २०७३ साल असार महिनामा उनको बुबाको असामयिक निधन भयो । बुबाको मृत्युपछि उनको स्वभावमा एकाएक परिवर्तन भयो । उनी विद्यालय पनि कमै आउन थालिन । कहिले काहीं विद्यालयमा आएको दिनपनि उनि कतै हराए जस्तो, उदासजस्तो देखिन्थिन् । साथीहरूसँग पनि त्यति बोल्न छोडिन् । उनको पढाइ पनि विस्तारै कमजोर हुदै गयो । के भयो भनेर सोध्दा उनी आँखाबाट आँसु खसाल्थिन् केही बोल्दिनथिन् । उनी धेरै दिनसम्म विद्यालय पनि आइन् । त्यसपछि विद्यालयमा मनोपरामर्शको तालिमप्राप्त शिक्षकले उनलाई मनोपरामर्शका लागि बोलाउनु भयो । मनोपरामर्श सेसनमा उनको बुबाको निधनले उनी दुःखी र निरास भएको कुरा सँगसँगै उनलाई आफ्नो जीवन बोझलाग्नु थालेको र आत्महत्याको विचार पनि पटक पटक आउने गरेको थाहा भयो । त्यसपछि उनलाई ४ सेसन मनोपरामर्श सेवा प्रदान गरियो । सुरुमा उनका मनका पीडालाई समानुभूति पूर्वक कुरा सुनियो । विभिन्न मनोवैज्ञानिक विधि तथा क्रियाकलापहरू मार्फत उनको आत्महत्याको विचार लगायत, जीवनको मूल्य एवम् मनमा आई रहने विचार बारे छलफल गरियो । सुरु सुरुका सेसनमा उनी धेरै रोइन् । तर पछिल्ला सेसन देखि उनको स्वभाव र क्रियाकलापमा सकारात्मक परिवर्तन देखापर्न थाले । मनोपरामर्श सेसनमा उनलाई बलियो बनाउने विभिन्न तरीकाहरू सिक्न र अभ्यास गर्न पनि मदत गरिएको थियो । उनको घरमा पनि भेटघाट गरी उनको परिवारलाई मनोशिक्षा पनि प्रदान गरिएको थियो ।

अहिले उनी सधै स्कूल आउँछिन् । उनलाई आजकाल आत्महत्याको विचार आउँदैन । उनको पढाइमा पनि सुधार आएको छ । अर्धवार्षिक परीक्षामा उनी राम्रै अङ्क ल्याएर पास भएकी छिन् । उनका अनुसार आमालाई पनि निन्द्रा लाग्न थालेको छ । मिहिनेत गरेर धेरै पढी आफ्नो र आमाको जीवन सुखी र खुसी बनाउने उनको धोको छ । आफ्नो समाप्त पार्न लागेको जीवन जोगाई आशा, उत्साह र खुशी फर्काई दिएकोमा सीएमसी. नेपाललाई उनी र उनको परिवारले धेरै धेरै धन्यवाद दिएका छन् ।

समाजसेवा तथा मानव अधिकारमा महिला र बालबालिका

शिर्षक: बालक्लब गठन, परिचालन तथा मनोपरामर्श सेवा

१. कार्यक्रम परिचय

बाल संरक्षण तथा बालअधिकारको प्रवर्धनमार्फत हिंसारहित विद्यालय वातावरण सिर्जना गर्नका लागि यो कार्यक्रम सञ्चालनमा रहेको छ । यस कार्यक्रम अन्तर्गत बालक्लब गठन तथा परिचालन, बालक्लबका सदस्यहरूको लागि क्षमता विकास, शैक्षिक भ्रमण, अतिरिक्त क्रियाकलाप सञ्चालन तथा पुस्तकालय तथा खेलकुद सामग्री सहयोग जस्ता क्रियाकलाप सञ्चालन गरिएको छ ।

२. कार्यक्रमको उद्देश्य

यस कार्यक्रमको उद्देश्य बाल अधिकार, बाल संरक्षण तथा बाल सहभागिताको अधिकार संवर्धन तथा प्रवर्धन एवम् मनोविमर्श सेवा प्रदान गर्नु रहेको छ ।

३. कार्यक्रम सञ्चालन प्रक्रिया

यस कार्यक्रम विद्यालयसँगको समन्वय तथा सहकार्यमा सञ्चालन गरिएको छ । बालक्लब गठन गरी बालक्लबका पदाधिकारीहरूको अगुवाइमा विभिन्न शैक्षिक कार्यक्रम सञ्चालन गरिन्छ

४. शैक्षिक उपलब्धिमा पारेको प्रभाव

यस कार्यक्रमको सञ्चालन पश्चात् बालबालिकाले हिंसा दुर्व्यवहार वा लिङ्ग जस्ता विषयमा निर्धक्क आफ्नो कुरा राख्न सक्ने भएका छन् । साथै विद्यालयबाहिर रहेका बालबालिकाहरूलाई विद्यालयमा भर्ना भइ बालमैत्री वातावरणमा शिक्षण सिकाइका लागि उपयुक्त वातावरण सिर्जना गर्न सहयोग पुगेको छ । बालबालिकाहरूले विद्यालयमा आधारित विभिन्न क्रियाकलापहरू आफैले सञ्चालन गर्ने भएकाले उनीहरूको नेतृत्व विकासमा समेत सहयोग पुगेको छ ।

५. लागत

यो कार्यक्रम सञ्चालन लागत प्रति विद्यालय रु ३२,००० रहेको छ ।

६. समयवधि

यो कार्यक्रमको अवधि एक शैक्षिक सत्र रहेको छ ।

७. सिकाइ अनुभव

□ बालक्लब गठन तथा परिचालनबाट बालबालिकाहरूको नेतृत्व विकास तथा समूहमा काम गर्ने बानीको विकास भएको छ ।

८. अनुकरणीय उदाहरण / सफलताको कथा

बाबुको यौन दुर्व्यवहारबाट बच्न सफल १४ वर्षीया रमिला (नाम परिवर्तन) काभ्रे जिल्लाको सरकारी विद्यालयमा कक्षा ८ मा अध्ययन गर्थिन् । उनी विद्यालयको राम्रो छात्राको रूपमा पनि चिनिएकी थिइन् । उनी आफ्नै परिवारसँग बस्दै आएकी थिइन् । मनोसामाजिक मनोविमर्श

कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने क्रममा हामीले एकदिन उक्त विद्यालयमा पनि बाल यौन दुर्व्यवहारको बारेमा समूह मनोविमर्श कार्यक्रम चलाएका थियौं । जसमा बालिकाहरूको मात्र सहभागिता थियो । उक्त मनोविमर्श कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने दौरानमा भएको छलफलको क्रममा बालिकाहरूले आफूले जाने बुझेको कुराहरू बताउँदै गए । त्यसै बिचमा हामीले रमिलाको व्यवहार अरुको जस्तो सामान्य नभएको पहिचान गर्यौं । उनी समूहमा कम मात्र बोलिरहेकी थिइन् । त्यसपछि हामीले उनलाई व्यक्तिगत मनोविमर्श सेवा प्रदान गर्ने विचार गरी व्यक्तिगत मनोविमर्श सेवा प्रदान गर्यौं । त्यसमा उनले आफ्नी आमा विरामी भएपछि आफ्नै बाबुले उनका गोप्य अङ्गहरू छुने चलाउने गरेको बताइन् । उनले यस्तो नरामो काम नगर्नुस् भन्दा बुबाले धेरै नराम्रो शब्दले गाली गरेको बताइन् । त्यसपछि हामीले उनलाई त्यस्तो व्यवहार गर्न खोजेको बेलामा कसरी बच्न सकिन्छ, भनेर बच्ने उपायको बारेमा सिपहरू सिकायौं र यदि बच्न खोज्दा खोज्दै नराम्रो काम भयो भने तुरुन्त खबर गर्न भनी उनलाई सिविसको हटलाइन नम्बर पनि प्रदान गरिदियौं साथै बालिकालाई थप मनोविमर्शको आवश्यकता परेमा पनि उक्त नम्बरबाट मनोविमर्श सेवा प्रदान गर्न सक्ने बारेमा पनि जानकारी दियौं । त्यो कार्यक्रम सकिएको धेरै समयपछि रमिलाले हट लाइनमा फोन गरी बच्ने उपाय सिकेकोले गर्दा आफू बुबाले गर्ने दुर्व्यवहारबाट बच्न सफल भएको कुरा बताइन् । हाल आमालाई पनि सन्चो हुँदै गएको र बुबाले पनि हाल त्यस्तो कामहरू गर्न छोडेकोले आफू सुरक्षित हुन सकेकोमा खुशी व्यक्त गरिन् । हाल उनी निरन्तर रूपमा विद्यालय आउने गरेको उनले बताइन् ।

ग्लोबल फेयरनेस इनिशियटिभ

शीर्षक : विद्यालय शिक्षाको पहुँच बिस्तारका लागि Brick industry सँग Partnership

१. कार्यक्रमको परिचय

इटा भट्टामा काम गर्ने कामदारका छोराछोरीहरूको पढाइ निरन्तरताका लागि पूर्व प्राथमिक उमेर समुहका बालबालिकाहरूको लागि प्रारम्भिक बालविकास कक्षा तथा विचै कक्षा छोडेका बालबालिकाहरूलाई ईटा भट्टा नजिकको मातृ विद्यालयमा भर्ना गराई पढाई निरन्तर गराउन ईटा भट्टा सञ्चालकसँगको समन्वयमा यो कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको छ।

यस कार्यक्रमअन्तर्गत हालसम्म १३ ओटा जिल्लाका ३३ ईटा उद्योगहरूमा ईटा उद्योगीहरूको सक्रियतामा बालविकास भवन निर्माण हुनुका साथै करिब ४० ओटा विद्यालयहरूमा ईटा उद्योगीहरूसँग समझदारीमा विद्यालय जाने उमेरका बालबालिकाहरूलाई शिक्षाको पहुँच बढाउन उल्लेखनीय भूमिका खेल्दै आएको छ।

२. कार्यक्रमको उद्देश्य

ईटा उद्योगमा काम गर्ने कामदारका १८ वर्षभन्दा मुनिका बालबालिकाहरूका लागि विद्यालय शिक्षामा पहुँच बिस्तार तथा पढाइ निरन्तरतामा सहयोग गर्नु यस कार्यक्रमको उद्देश्य रहेको छ।

३. कार्यप्रक्रिया

ईटा उद्योगका कामदारहरूका ५ वर्षमुनिका बालबालिकाहरूको लागि उद्योगमा तयारी अवस्थामा प्रारम्भिक बालविकास तथा शिक्षा केन्द्र सञ्चालन गर्ने। प्रारम्भिक बालविकास तथा शिक्षा केन्द्र सञ्चालनका लागि प्रति केन्द्र २ जना सहजकर्ता तथा १ जना समुदाय परिचालकको व्यवस्था गरिएको छ। ईटा उद्योगका कामदारहरूका ६-१४ वर्ष उमेरका बालबालिकाहरूको लागि उद्योगको नजिकमा रहेका मातृ विद्यालयमा भर्ना गराई पढाइको निरन्तरता गराइन्छ। उक्त बालबालिकाहरूको लागि सिकाइ केन्द्रमार्फत अतिरिक्त कक्षा सञ्चालन गर्ने।

४. शैक्षिक उपलब्धिमा परेको प्रभाव

इटा भट्टामा काम गर्ने कामदारका छोराछोरीहरूको विद्यालय शिक्षामा पहुँच बिस्तार तथा विचैमा कक्षा छोड्ने बालबालिकाहरूको पढाइ निरन्तरताका कारण सिकाइ उपलब्धिमा वृद्धि भएको।

५. चुनौती

कुनै एक जिल्लाको ईटा उद्योगमा प्रारम्भिक बालविकास कक्षामा भर्ना भएका बालबालिका तथा मातृ विद्यालयमा अध्ययनरत बालबालिकाहरूलाई निजका अभिभावकहरू अन्य जिल्लाको ईटा उद्योगमा काम गर्न गएको अवस्थामा निज बालबालिकाहरूको पढाइ निरन्तरताका लागि प्रमुख चुनौती रहेको छ।

६. लागत

यस कार्यक्रमको कुल लागत १,९७,००,००० (एक करोड सन्तान्ने लाखमात्र) रहेको छ।

७. समयावधि

यो कार्यक्रम अक्टोबर २०१४ देखि नोभेम्बर २०१६ सम्म सञ्चालन हुने छ।

८. सिकाइ अनुभव

कामको खोजीमा हुने मौसमी बसाइसराइका कारण विद्यालय छोडने बालबालिकाहरूलाई काम गर्ने स्थान (उद्योग) नजिकै प्रारम्भिक बालविकास केन्द्रमार्फत विद्यालय शिक्षाको पहुँच विस्तार गर्न सकिने तथा नजिकको विद्यालयसँगको सहकार्यमा पढाइ निरन्तरता गर्न सकिने ।

जर्मन नेपालिज हेल्प एसोसिएसन

शीर्षक : आमा समूह गठन तथा परिचालन

१. कार्यक्रम परिचय

बालबालिकाको सिकाइमा समुदाय परिचालनका लागि समुदाय र विद्यालयको सम्बन्धलाई मजबुत र घनिष्ठता कायम गर्न बालबालिकाहरूका आमाहरूको समूह गठन तथा परिचालन गरी शैक्षिक स्तर अभिवृद्धिमा सहजीकरण गर्न यो कार्यक्रम कार्यान्वयन गरिएको छ ।

२. कार्यक्रमको उद्देश्य

यस कार्यक्रमका उद्देश्य निम्नानुसार रहेका छन् :

क आफ्ना बालबालिकाहरूको सिकाइस्तर सुधारका लागि तथा विद्यालयको वातावरण अनुकूल बनाउन आमाहरूको परिचालन गर्नु ।

ख विद्यालयमा अध्ययन गर्ने बालबालिकालाई उच्च शिक्षा हासिल गर्न सहयोग पुर्याउनको लागि विद्यालय बाल बचत कार्यक्रमको अभ्यास सुरुवात गर्न ।

३. कार्यान्वयन प्रक्रिया

विद्यालयमा अध्ययनरत बालबालिकाहरूका आमाहरूलाई सम्बन्धित कक्षामा राखेर बालबालिकाहरूको सिकाइ प्रक्रिया, कक्षाकोठा व्यवस्थापन, मूल्याङ्कन प्रक्रिया, विद्यालयको नियमित कार्यक्रम बारेमा अभिमुखीकरण गरी आमाहरूको समूह गठन तथा काम कर्तव्य बारेमा जानकारी प्रदान गरिन्छ । अन्तर जिल्ला अध्ययन भ्रमणमार्फत आमा समूहको क्षमता विकास गर्ने गरिएको छ । समूह गठन पश्चात् आफ्ना बालबालिकाहरूको सिकाइ स्तर सुधारका लागि घर तथा विद्यालयको वातावरण अनुकूल बनाउन परिचालन गर्ने गरिन्छ । साथै एक विद्यार्थी एक बचत कार्यक्रमका लागि बीउपुँजीको रूपमा प्रतिविद्यार्थी रू ५० उपलब्ध गराउने र सो को व्यवस्थापनका लागि पासबुकको समेत व्यवस्था गर्ने गरिएको छ ।

४. शैक्षिक उपलब्धिमा पारेको प्रभाव

यस कार्यक्रम सञ्चालनको अभ्यासबाट बालबालिकाहरूको पढाइ, लेखाइ, सिकाइको मासिक प्रगति सम्बन्धमा आमाहरूको चासो बढेको छ । बालबालिकाहरूको सिकाई उपलब्धि सुधारमा सहयोग पुग्नुका साथै आमा समूहमार्फत विद्यालय समुदायको सम्बन्ध बलियो भएको छ । विद्यालयबाहिर रहेका बालबालिकाहरू विद्यालयमा आउने वातावरण बनेको छ । साथै कक्षामा बालबालिकाहरूको नियमित उपस्थिति हुने वातावरण सिर्जनासमेत भएको छ । विद्यालयमा

आमा समूहमार्फत एक विद्यार्थी एक बचतको अभियानले बालबालिकाहरूको उच्च शिक्षा अध्ययनमा सुनिश्चितताको आधार प्रदान गरेको छ ।

५. लागत

प्रति विद्यालय विउपुँजी (Seed Money) स्वरुप रु ५०००१ लागत रहेको छ ।

६. समयावधि

यस कार्यक्रमको अवधि एक शैक्षिक सत्र रहेको छ ।

७. सिकाइ अनुभव

आमा समूहको गठन तथा परिचालनबाट विद्यालय प्रति सकारात्मक धारणा विकास हुनुका साथै बालबालिकाहरूको सिकाइमा सकारात्मक प्रभाव परेको छ ।

८. अनुकरणीय उदाहरण/ सफलताको कथा

विद्यालयको नाम : तिखातल आधारभूत विद्यालय

ठेगाना : भि.न.पा., दोलखा

विद्यालयमा सञ्चालित कक्षा : बालविकास देखि ५ सम्म

समुदायको बाहुल्यता : थामी, दलित, नेवार

“विद्यालयको शैक्षिक स्तर सुधार गर्न विविध प्रकारका गतिविधि सञ्चालन गरियो । तैपनि शैक्षिक वर्षको अन्त्यमा नतिजा विश्लेषण गर्दा जहिले पनि जस्ताको त्यस्तै ।” यो वाक्यांश हो तिखातल प्रा.वि.का प्र.अ. तीर्थबहादुर जोशीको ।

विद्यालयको वातावरण बालमैत्रीपूर्ण छ । शिक्षकहरू तालिम प्राप्त हुनु हुन्छ । शिक्षक सङ्ख्या पनि आवश्यकता अनुसारको छ । शिक्षकहरू पनि मेहनती नै हुनुहुन्छ तर पनि अपेक्षाकृत उपलब्धि हासिल हुन सकेको थिएन । बालबालिकाहरू नियमित उपस्थित नहुने, मध्यान्तरमा घर जाने, विद्यालयले समुदायलाई निमन्त्रणा गर्दा विद्यालयमा नआउने अवस्थाले गर्दा विद्यालयको वातावरण अन्यौल भएको थियो । यस्तै खालको अवस्था भने प्रायः सबै विद्यालयमा नै थियो । तर यस विद्यालयले आमा समूह गठन गरेर बालबालिकाहरूको सिकाइमा केही कामको जिम्मेवारी आमाहरूलाई दिने निर्णय भएअनुसार आमा समूह गठन गरी परिचालन गरियो ।

सुरुमा त आमाहरूलाई विद्यालयमा ल्याउन सोचे जस्तो सजिलो त भएन तर पनि विस्तारै समूहले कार्य गर्न थाल्यो । २०७२ को महाभुकम्प को चपेटामा त धेरै सक्रिय रूपमा कार्य गर्ने मौका समूहले प्राप्त गर्‍यो । विद्यालयले अबलम्बन गरेको दिवाखाजा बनाउने कार्यमा सक्रिय सहभागिता जनाएको थियो । आमा समूहको सहयोगमा विद्यालयले दिवाखाजा सञ्चालन गरेको थियो । विद्यालयले हरेक वर्ष सञ्चालन गरेको शैक्षिक मेलामा होस् या विद्यालयको कार्यक्रममा समूहको सक्रिय सहभागिताले गर्दा हाल शैक्षिक स्तरमा अपेक्षाकृत सुधार भएको देखिएको छ ।

विद्यालयमा सञ्चालित बाल बचत कार्यक्रमबाट सङ्कलित रकम आमासमूहको निर्णयबाट समूहका सदस्यहरूले आय आर्जन तथा घरायसी समस्या समाधान गर्नका लागि ऋण लगानीको व्यवस्था गरेका छन् । जसले गर्दा आमाहरूलाई घरायसी आर्थिक समस्याको समाधान भएको छ भने बालबालिकाहरूले कक्षा ५ उत्तिर्ण भएपछि कक्षा ६ अध्ययनका लागि आवश्यक पर्ने आर्थिक समस्या पनि समाधान भएको छ । जसले गर्दा विद्यालयमा आमा समूहको गठन पश्चात् विद्यालय तथा समूदायको आर्थिक तथा शैक्षिक गुणस्तर सुधारमा मददत पुगेको देखिन्छ ।

हेल्थराईट ईन्टरनेशनल

शीर्षक: शिक्षक गण कार्यक्रमको सम्भाव्यता र प्रभावकारिता बारे अध्ययन

१. कार्यक्रम परिचय

मानसिक स्वास्थ्य तथा मनोपरामर्श सेवामार्फत बालबालिकाहरूलाई शिक्षण सिकाइ क्रियाकलापमा सक्रिय बनाउने कार्यमा सहयोगका लागि यो कार्यक्रम सञ्चालनमा रहेको छ। शिक्षकको क्षमता विकास तथा अभिभावक सचेतना जस्ता कार्यक्रमबाट आधारभूत तहमा अध्ययनरत विद्यार्थीको शारीरिक, मानसिक तथा स्वास्थ्य सम्बन्धी समस्याहरूको पहिचान तथा समाधान गर्ने गरिन्छ। यो कार्यक्रम अर्घाखाँची जिल्लाका २० विद्यालयमा कार्यान्वयनमा रहेको छ।

२. कार्यक्रमको उद्देश्य

यस कार्यक्रमका उद्देश्यहरू निम्नानुसार रहेका छन्
क विद्यालय तथा घरपरिवारमा बालबालिकाहरू प्रति हुने हिंसा न्यूनीकरण गरी उनीहरूको मानसिक स्वास्थ्य प्रवर्धन गर्ने र शैक्षिक उपलब्धिमा सुधार ल्याउने।

३. कार्यप्रक्रिया

आधारभूत सर्वेक्षणमार्फत शारीरिक, मानसिक तथा स्वास्थ्य समस्यामा रहेका बालबालिकाहरूपहिचान गरिन्छ। पहिचान भएका समस्याहरूको समाधानका लागि मानसिक स्वास्थ्य विशेषज्ञहरू मार्फत आधारभूत तह कक्षा १-५ का सम्पूर्ण शिक्षक शिक्षक तालिम प्रदान गरिन्छ। तालिम कार्यान्वयनको अवस्था पहिचान तथा स्थलगत सहायताका लागि मानसिक स्वास्थ्य विशेषज्ञहरू परचालन गरिन्छ। विशेष स्वास्थ्य परीक्षण गर्नुपर्ने अवस्थामा बालबालिकाहरूलाई अस्पतालमार्फत स्वास्थ्य सेवा उपलब्ध गराइन्छ।

४. शैक्षिक उपलब्धिमा पारेको प्रभाव

यस कार्यक्रमको सञ्चालन पश्चात् मानसिक स्वास्थ्य प्रवर्धन मार्फत् शैक्षिक उपलब्धिमा सुधार भएको देखिन्छ।

५. लागत

.....

६. समयावधि

यस कार्यक्रमको अवधि २०७३ देखि २०७५ सम्म रहेको छ।

७. सिकाइ अनुभव

प्रोत्साहन मूलक क्रियाकलाप सञ्चालनले बालबालिकाहरूको सकारात्मक व्यवहार परिवर्तन गर्न सहज देखिएको छ।

८. अनुकरणीय उदाहरण र सफलताको कथा

.....

शीर्षक : विद्यालयमा स्वास्थ्य शिक्षा तथा प्राथमिक उपचार सहयोग

१. कार्यक्रम परिचय

फेज नेपालको एकीकृत सामुदायिक विकास कार्यक्रम अन्तर्गत स्वास्थ्य, शिक्षा र जीविकोपार्जन पर्दछन् । शिक्षाका विभिन्न कार्यक्रम अन्तर्गत “विद्यालयमा स्वास्थ्य शिक्षा” पनि पर्दछ । विद्यालयमा स्वास्थ्यकर्मीहरूको प्रत्यक्ष सहभागितामा यो कार्यक्रम सञ्चालन गरिन्छ ।

२. कार्यक्रमको उद्देश्य

यस कार्यक्रमका उद्देश्यहरू निम्नानुसार रहेका छन्:

- क. बालबालिकाहरूमा व्यक्तिगत तथा वातावरणीय सरसफाइको बारेमा ज्ञान तथा सिप प्रदान गर्नु
- ख. विद्यार्थी तथा शिक्षकहरूलाई दुर्घटना, चोटपटक तथा स्वस्थ सम्बन्धी प्रतिकूल अवस्थामा चाहिने प्राथमिक उपचारको तालिम प्रदान गर्नु
- ग. विद्यालयमा न्यूनतम स्वास्थ्य जाँच गरी रोगग्रस्त र कुपोषित बालबालिकाको पहिचान र उपचारमा सहयोग गर्नु ।
- घ. विद्यालयमा चाहिने अत्यावश्यक प्राथमिक उपचार सामग्री तथा सामान्य औषधीहरू प्रदान गरी जोखिम न्यूनीकरण गर्नु
- ङ. छात्रामैत्री शौचालय सञ्चालनमा सहयोग गर्ने र छात्राको अनुपस्थित हुने दर घटाउनु

३. कार्यप्रक्रिया

विद्यालयमा प्रधानाध्यापक र स्वास्थ्य जनसङ्ख्या शिक्षकको सहयोगमा स्वास्थ्यकर्मीहरूबाट नियमित रूपमा बालबालिकाहरूलाई स्वास्थ्यशिक्षा सञ्चालन गरिने छ । विद्यालयको बालसमूह, किशोरी समूह आदिलाई परिचालन गरिने छ । स्वास्थ्यकर्मीहरूबाट शिक्षक तथा विद्यार्थीलाई प्राथमिक उपचारको तालिम प्रदान गरिने छ । प्राथमिक उपचार किटका साथै अत्यावश्यक पर्ने औषधीहरू जस्तै सिटामोल, जीवनजल आदि प्रदान गरिने छ । छात्रा शौचालयका लागि बाल्टिन तथा स्टक सेनिटरी प्याडहरू उपलब्ध गराइने छ । विद्यालयमा विज्ञहरूद्वारा स्वास्थ्य जाँच कार्यक्रम गरी विद्यार्थीहरूको न्यूनतम स्वास्थ्य अवस्था, ससाना बालबालिकाको दृष्टिको स्तर , कुपोषणको अवस्था आदि पहिचान गर्दै थप उपचार तथा रोकथाममा सहयोग गरिने छ ।

४. शैक्षिक उपलब्धिमा पारेको प्रभाव

विद्यार्थीहरूका जिज्ञासाहरू सोभै स्वास्थ्यकर्मीबाट समाधान हुँदा सिकाइ दिगो र भरपर्दो पाइएको छ । स्वास्थ्य जाँचबाट विद्यार्थीहरूको अवस्था पहिचान गर्न सहयोग भएको छ । किशोरीहरूलाई महिनावारीमा हुँदा अनुपस्थित हुने दरमा कमी आएको छ ।

५. चुनौती

बालबालिकाले पाएको स्वास्थ्य शिक्षा उनीहरूको घरसम्म पूर्ण रूपमा पुर्याउन

६. लागत

कुनै एक गाविसमा स्वास्थ्यकर्मीहरूको तलब बाहेक वार्षिक रु ३०,००० (देखि ५०,०००)

७. समयावधि

यस कार्यक्रमको अवधि निरन्तर हरेक वर्ष (सामुदायिक विकास परियोजना रहन्जेल लगभग एक क्षेत्रमा ५-७ वर्ष) रहने छ ।

८. अनुकरणीय उदाहरण /सफलताको कथा

कोल्टी, जनप्रकाश मा विमा छात्रा मैत्री शौचालय

स्वास्थ्य शिक्षा दिने क्रममा कोल्टी (गा.वि.स.), वाजुरामा छात्राहरूको शौचालयको अवस्था नाजुक पाइयो । पूर्वाधार भएर पनि छात्राको लागि भनेर छुट्टै शौचालय नाछुट्याइएको अवस्था थियो । जसको कारण बालिकाहरूले असजिलो महसुस गर्नु परेको थियो । महिनावारीको समयमा त भन् उनिहरू विद्यालय आउदैन थिए । विद्यालयका किशोरीहरूले स्वास्थ्य शिक्षा पाइसके पछि फेज नेपालले शौचालय सुधार गरिदिन अनुरोध पत्र पेस गरे, फेज नेपालले विद्यालय व्यवस्थापन समिति तथा स्थानीय स्रोत व्यक्तिसँग समन्वय गर्दै एउटा शौचालय सरसफाइ, तार जालीलगायत स्यानिटरी प्याड फ्याक्ने बाल्टिन, पानी जलाउने खाडल आदिको व्यवस्था गर्न सहयोग गर्यो । सफा र बालिका मैत्री शौचालय पाएपछि बालिका खुशी छन् , निरन्तर विद्यालय आउँछन् । सिकेका सैद्धान्तिक ज्ञान व्यवहारमा परिवर्तन भएको छ

ग्रामीण शिक्षा तथा स्वास्थ्य सेवा गुठी

शीर्षक: अल्मुनाइहरूको समूह गठन तथा परिचालन

१. कार्यक्रमको परिचय

बालिका शैक्षिक सहयोग परियोजना कार्यक्रमअन्तर्गत सहयोग प्राप्त गरी १२ कक्षासम्मको शिक्षा उत्तीर्ण गरेका विद्यार्थीहरूको सहभागितामा ग्रामीण स्वास्थ्य र शिक्षा सेवा गुठीले कार्य गरेका १८ जिल्ला मध्ये १६ ओटा जिल्लामा अल्मुनाई समूह गठन गरिसकेको छ । यस परियोजनाभित्र रहेका विभिन्न कार्यक्रमअन्तर्गत भूतपूर्व विद्यार्थीहरूको सङ्गठन (सञ्जाल) अथवा अल्मुनाई समूहको गठन र सोको परिचालनलाई असल अभ्यासको रूपमा लिइएको छ । यस सङ्गठनभित्र रहेका अल्मुनाई सदस्यहरूलाई नै कार्यक्रममा सरिक गराउँदा अरू बाहिरबाट छनोट गरेका व्यक्तिहरूभन्दा कार्यक्रम सञ्चालन तथा कार्यान्वयनमा बढी सहजता हुन्छ, भन्ने हिसाबले उनीहरूलाई नै कामका लागि छनोट गरिएको हो । यसै अनुरूप विभिन्न ९ जिल्लाहरूमा उनीहरूले गैरसरकारी संस्थाहरूसमेत स्थापना गरी काम सुरु गरिसकेका छन् ।

२. कार्यक्रमको उद्देश्य

अल्मुनाई सदस्यहरूलाई कार्यक्रममा उल्लेखनीय रूपमा सहभागी गराई जिम्मेवारी बहनका साथै उनीहरूलाई आफ्नो परिवारमा मात्र नभएर समाजमा पनि नमुनाको रूपमा स्थापित गराउने ।

३. कार्यान्वयन प्रक्रिया

संस्थाले सहयोग गरिरहेको विद्यालय र त्यस स्कूलका छात्राहरूको पठनपाठन राम्रो होस् भन्ने हेतुले सोही स्कूलबाटै उत्तीर्ण अल्मुनाई सदस्यहरूबाट नै छनोट गर्ने काम गरिन्छ । जिल्ला कार्यक्रम अधिकृतहरूको समन्वयमा छनोट प्रक्रिया अगाडी बढाइन्छ । छनोट गर्दा व्यक्तिको शैक्षिक योग्यता, कार्यानुभव र सक्षमतालाई विशेष ध्यान दिने गरिन्छ ।

४. शैक्षिक उपलब्धि

यस कार्यक्रमबाट विद्यार्थीहरूको शैक्षिक स्तरमा वृद्धि, नेतृत्व विकास हुनका साथै विद्यार्थीहरूको जीवनशैलीमा सकारात्मक परिवर्तन आएको छ ।

५. लागत

सहयोगी शिक्षिकाको लागि मासिक रु २,५०० देखि रु ७,५०० सम्म प्रदान गरिएको छ भने, शुक्रबारे शिक्षिकाको लागि भने महिनामा ४ ओटा शुक्रबारे कक्षा सञ्चालन गर्ने र प्रत्येक कक्षाको लागि रु ३५० खाजा खर्च र यातायातको लागि प्रदान गर्ने गरेको छ । त्यस्तै स्वयंसेवकका लागि भने रु ३०० देखि रु १,००० सम्म रकम उपलब्ध गराउने गरेको छ ।

६. समयावधि

यस कार्यक्रमको अवधि प्रत्येक नियुक्ति १ वर्षको हुने छ ।

७. सिकाइ अनुभव

आल्मुनाई सङ्गठनको सुरुवाती कैलाली जिल्लाबाट भएको र अहिले विशेष गरेर त्यो संस्थाले एउटा होजियारी कम्पनी सञ्चालनमा ल्याएको छ, जहाँ सुइटर बुन्ने काम, सिलाइ कटाइ, कम्प्युटर सिकाइ केन्द्र, व्युटिसियन तालिम पनि गरेर आफ्नो सानो व्यवसाय पनि सञ्चालन गर्दै आइरहेका छन् । यस्तै अरू जिल्लाहरूलाई पनि कैलालीमा रहेको आल्मुनाई संस्थाले स्थापना गरेको गैरसरकारी संस्थाको कामलाई पहिचान गर्न लगाई उनीहरूलाई पनि यस्ता कामहरूमा लाग्न र समाजमा आफुलाई छुट्टै स्थापित गर्न सघाउ पुर्याउनु पर्नेछ भन्ने पनि सिकाइ भयो ।

द. सफलताको कथा

संस्थामा धेरै सफलताका कथाहरू मध्ये निम्न लिखित कथालाई एउटा उदाहरण स्वरूप लिईएको छ । सर्व प्रथम रेष्ट संस्थालाई धेरैधेरै धन्यवाद दिन चाहान्छु । मेरो नाम एलिसा श्रेष्ठ हो । मेरो घर दोलखा जिल्लाको दूधपोखरी १ मा हो । मैले रामेछाप जिल्लाको श्री शारदा उ.मा.वि बाट रेष्टको सहयोगमा कक्षा ९ देखि १२ सम्म पढ्न पाएँ । २०६४ सालमा एसएलसी परीक्षा दिएर प्रथम श्रेणीमा उत्तीर्ण हुन सफल भएँ र २०६७ सालमा कक्षा १२ पनि उत्तीर्ण गरें । छोटकरीमा भन्नु पर्दा मलाई रेष्टले सहयोग नगरेको भए आज मेरो कथा म कलमले लेख्न सक्ने थिइन होला ।

मेरो घर दोलखा जिल्लामा भए पनि मैले रामेछाप जिल्लामा पढेँ र त्यही हुकँ । मेरो परिवार सानो थियो आज भन्दा २१ वर्ष अगाडि म जन्मेको एक महिना मात्र भएको थियो । मेरो बुबाले एक महिनाकी सुत्केरी मेरी आमालाई छोडेर सौतेनी आमा ल्याउनुभयो त्यसपछि मेरो आमा मलाई लिएर मामा घरमा बस्न थाल्नु भयो । सौतेनी आमा मेरो आमाको आफ्नै बहिनी हुनुहुन्थ्यो । पछि बुबा सौतेनी आमा र हामी सँगै बस्न थाल्यौं । तर मेरो घरको अवस्था त्यति राम्रो थिएन । परिवारमा खासै मेलमिलाप नभएको र साढे दुई वर्ष पछि मेरो आमाले मेरो भाइलाई जन्म दिनुभयो त्यसपछि मेरो आमाले मलाई मामाघरमा पठाउनु भयो र त्यति बेला म भर्खर साढे दुई वर्षकी मात्र थिएँ । त्यस बेलादेखि म आजसम्म पनि मामा घरमा नै बस्दै आएकी छु । मामा ठुलोममी, हजुरआमा हजुरबुवाहरूले नै पढाउँदै आउँनुभएको थियो । पछि २०६३ सालमा पहिलो पटक रामेछाप जिल्लामा श्री शारदा उ.मा.वि मा रेष्टले आफ्नो छात्रवृत्ति कार्यक्रम सञ्चालन गर्‍यो र मेरो घरको अवस्थालाई ध्यानमा राखेर मलाई पनि सरहरूले रेष्टमा सामेल गर्नुभयो । त्यसपछि मैले आफ्नो पढाइलाई निरन्तरता दिदैँ गएँ । मैले १२ कक्षा उत्तीर्ण गरिसकेपछि श्री शारदा बहुमुखी क्याम्पस ठोसे, रामेछापमा स्नातक तहमा भर्ना भई पढ्न थालें । म रेष्ट अल्मुनाइमा पनि आबद्ध भएँ । पढाइलाई निरन्तरता दिँदै २०७० सालबाट

२०७१ साल भदौसम्म शुक्रवारका कक्षा पनि सञ्चालन गरे. । २०७१ साल बैशाखदेखि २०७१ साल भदौ सम्म सपोर्टेड टिचरको रूपमा पनि काम गरें । शुक्रवारको कक्षा सञ्चालन गर्दा मैले धेरै कुराहरू सिक्ने मौका पाएँ र मैले जानेको कुराहरू पनि रेष्ट छात्रहरूलाई सेयर गर्ने मौका पाएँ । मैले पोषण र नेतृत्व सम्बन्धी तालिम पनि लिएँ ।

अहिले मैले स्नातक तह पनि उत्तीर्ण गरें र स्नातकोत्तर पनि पढ्ने तयारीमा छु । २०७० सालको शिक्षक सेवा आयोगमा परीक्षा दिएँ र त्यस परीक्षामा उत्तीर्ण भई प्रा.वि. सरकारी शिक्षक भई मैले अध्ययन गरेको विद्यालयमा नै पढाउँदैछु । मलाई पढाउने शिक्षकहरूसँग नै सहकार्य गर्दै सँगै एउटै विद्यालयमा काम गर्न पाउँदा एकदमै खुसी छु । म अहिले पनि रेष्ट अल्मुनाइमा आवद्ध छु । यसका लागि म रेष्टलाई धन्यवाद दिन चाहन्छु र जीवनभर रेष्ट अल्मुनाइ मार्फत रेष्टसँग आवद्ध रहिरहन्छु भन्ने अठोट पनि गर्दछु । अन्त्यमा मलाई कर्म दिने अभिभावक रेष्टलाई हार्दिक धन्यवाद दिदैँ म जस्तै अरु छोरीहरूलाई पनि रेष्टले अभै धेरै सहयोग गर्न सफल होस् भन्दै रेष्टको उत्तरोत्तर प्रगतिको कामना गर्दछु ।

ग्रामीण शिक्षा तथा वातावरण विकास केन्द्र

शीर्षक: विद्यालय सहयोग तथा अनुगमन कार्ड

१. कार्यक्रमको परिचय

अभिभावकहरूलाई विद्यालयमा हुने गरेको विविध गतिविधीको बारेमा चासो बढाई विद्यालयको शिक्षा क्षेत्रमा पहुँच पुऱ्याउन विद्यालयहरूमा अभिभावकहरूद्वारा अनुगमन र सहयोग गर्ने कार्यक्रम रहेको छ । सैद्धान्तिक र औपचारिक तरिकाबाट अभिभावकद्वारा विद्यालय अनुगमन गर्न हरेक दिन अभिभावकले विद्यालयमा अनुगमन तथा सहयोग का लागि प्रयोग गर्ने सामग्रीनै विद्यालय अनुगमन र सहयोग कार्ड हो । यो अभिभावकको परिचय पत्र तथा अभिभावकलाई विद्यालय अनुगमन गर्न दिएको अनुमति पत्र जस्तै हो । विद्यालयमा अभिभावकको सक्रियता बालमैत्री विद्यालय निर्माण आजको आवश्यकता भन्ने मूल मन्त्रलाई लिई कार्ड तयार गरिएको हो । जुन कार्डमा विद्यालयको नाम, ठेगाना स्थापना मिति राखिएको छ । “विद्यालय अभिभावक को पनि हो” भन्ने केही सन्देश उल्लेख गरेको छ । जसले अभिभावकलाई आफ्नो काम कर्तव्यको बोध गराउँछ । विद्यालय अनुगमन र सहयोगमा जाँदा अभिभावकले गर्ने सकिने काम के के हो र पालना गर्नुपर्ने नियमहरूलाई पनि उल्लेख गरिएको छ । प्रत्येक दिन अभिभावकले पालो मिलाएर विद्यालयमा जाने प्रणाली बनेको छ । जहाँ विद्यालय अनुगमन तथा सहयोगमा जाँदा अभिभावकले अनिवार्य रूपमा कार्ड बोकेर जानुपर्दछ । विद्यालयले अभिभावकलाई यस कार्डको माध्यमबाट विद्यालयमा, कक्षाकोठामा प्रवेश गर्न अनुमति प्रदान गरिन्छ । यो एक शैक्षिक सत्रमा अभिभावकले एउटा कार्डलाई आआफ्नो पालोमा लिएर गई विद्यालय अनुगमन र सहयोग गर्ने प्रणाली हो । यो कम खर्चिलो र प्रभावकारी कार्यक्रम हो । जुनसुकै क्षेत्रका विद्यालयहरूमा लागू गर्न सकिन्छ । यो कार्यक्रमले विद्यालयमा विद्यार्थीको दैनिक उपस्थितिमा वृद्धि गराउन र विद्यालय र समुदायको सम्बन्ध राम्रो बनाउन सहयोग पुऱ्याउँछ ।

विद्यालय सहयोग तथा अनुगमन कार्डको नमूना

“विद्यालयमा अभिभावकको सक्रियता, बालमैत्री विद्यालय निर्माण आजको आवश्यकता”

विद्यालयको नाम
ठेगाना
स्थापना

विद्यालय सहयोग तथा अनुगमन कार्ड

यो मेरो आफ्नै विद्यालय हो । यहाँ हाम्रा बालबालिका अध्ययन गर्छन् । उनीहरूलाई हुर्कने, बढ्ने र पढ्ने उत्तम वातावरण निर्माणमा सहयोग गर्नलाई आज म यो कार्ड लिएर विद्यालय जाँदै छु ।

वि. व्य. स. अध्यक्ष

विद्यालयको छाप

प्रधानाध्यापक

२. कार्यक्रमको उद्देश्य

यस कार्यक्रमका उद्देश्यहरू निम्नानुसार रहेका छन् ।

- क अभिभावकहरूलाई विद्यालयमा हुने गरेको शैक्षिक, भौतिक र आर्थिक कार्यक्रमहरू प्रति चासो बढाई जिम्मेवारी बोध गराउने
- ख अभिभावक र शिक्षकबिचको सम्बन्धलाई मैत्रीपूर्ण र सुमधुर बनाउने,
- ग विद्यालयको वातावरण विकास अभिभावकहरूको सक्रिय सहभागिता बढाउन र विद्यालयमा आफ्नो योगदान पुऱ्याउने,
- घ विद्यार्थीहरूको नियमित उपस्थितिमा वृद्धि गराउने साथै विद्यालय र समुदायको सम्बन्ध राम्रो बनाउने ।

३. कार्यप्रक्रिया

विद्यालय सहयोग तथा अनुगमन कार्डलाई विद्यालयमा वितरण प्रत्येक शिक्षक, प्र.अ., अभिभावकहरूलाई अभिमुखीकरण गर्ने । विद्यालय सहयोग र अनुगमन समितिबाट विद्यालयमा अभिभावकले आफ्नो पालो मिलाइ विद्यालयमा १० बजेभन्दा अलि अगाडि अनुगमन कार्ड लिई अनुगमन गर्ने । विद्यालयको हरेका क्रियाकलापहरूमा सहभागिता जनाउने । अभिभावकले विद्यालयको विहानी कार्यक्रम Brain Gym कार्यक्रमहरू विद्यालयले कसरी गरेका राम्रोसँग अवलोकन गर्ने । शिक्षक विद्यार्थीहरूको उपस्थिति जाँच गर्ने कोही शिक्षक विद्यार्थी धेरै दिनसम्म विद्यालयमा अनुपस्थिति हुँदा त्यसको बारेमा सोधखोज गर्ने । कक्षाकोठा नियमित रूपमा कक्षा सञ्चालन भए नभएको, बालमैत्री शिक्षण भए नभएको जानकारी गर्ने नभएको खण्डमा प्र.अ लाई जानकारी गराउने । विभिन्न शैक्षिक सामाग्रीको उचित रूपमा प्रयोग भए नभएको हेर्ने । वि.व्य.स,शि.अ.स को नियमित बैठक बसे नबसेको बुझ्ने र विद्यालयको शैक्षिक तथा अन्य उपलब्धिहरूलाई जाँच गरी आवश्यक सुझाव सल्लाह लिने दिने । विद्यालयको सरसफाइ, पानी व्यवस्था, चर्पी, भौतिक सामाग्रीहरू टेबुल, कुर्सी, शैक्षिक सामाग्रीहरू भित्तामा टासेका कार्ड, भुन्ड्याएका कार्ड, मौसमी चाँट, उपस्थिति पार्टी, गोजी पात्रो उचित प्रयोग गरे नगरेको र व्यवस्था मिलाएको नमिलाएको हेरी सल्लाह सुझाव प्रदान गर्ने र आवश्यक सहयोग गर्ने । आफूसँग भएको ज्ञान/सिप जस्तै गाउँघरमा उपलब्ध स्रोत सामाग्रीको प्रयोग गरी शैक्षिक सामाग्री निर्माण डोको, डालो, चकटी, सुकुल फोहर फाल्ने भाँडो निर्माण गर्न विद्यार्थीलाई सिकाउने र सहयोग गर्ने । शिक्षकको अनुपस्थितिमा विद्यार्थीलाई आफूले जानेका कथा, कविता, चुटकीला र सिप, अनुभवहरू सुनाउने तथा सिकाउने । विद्यालयमा आवश्यक परेको काम, शैक्षिक सामग्री निर्माण गर्ने सरसफाइ छाडा पशु चौपाया नियन्त्रणमा, फूलबारी गोडमेलमा सहयोग गर्ने । विद्यालय सहयोग तथा अनुगमनको निरीक्षण पुस्तिकामा आफ्नो नाम आएको समय, गरेको काम र गएको समय विद्यार्थी, शिक्षकको उपस्थिति, विद्यालयको सुधार गर्नुपर्ने, राम्रा पक्षहरू, आवश्यक सरसल्लाह र सुझावहरू लेखी लेखाई आफ्नो हस्ताक्षर गरी विद्यालयमा उक्त कार्ड बुझाएर जाने । अर्को दिन पालो पर्ने अभिभावकलाई विद्यालयले उक्त कार्ड विद्यार्थी (पालो पर्ने अभिभावकको छोराछोरी) मार्फत पठाउने । अर्को दिन पालो पर्ने अभिभावकले समयमा विद्यालयमा कार्ड लिई आउने र विद्यालय सहयोग तथा अनुगमन गर्ने कार्यहरू गर्ने ।

४. शैक्षिक उपलब्धिमा पारेको प्रभाव:

यस विद्यालय सहयोग तथा अनुगमन कार्डको प्रयोगबाट विद्यालयको शैक्षिक क्षेत्रमा निम्न प्रभाव पारेको देखिन्छ । यस विद्यालय सहयोग तथा अनुगमन कार्डको प्रयोगबाट विद्यालयमा अभिभावकहरू नियम पालना गरी विद्यालयमा मर्यादित ढङ्गबाट आउने गरेको छ । अभिभावकहरू आफ्नो छोराछोरीको मात्र शिक्षामा सर्तक नरहेर विद्यालयको हरेक भौतिक, शैक्षिक र आर्थिक क्रियाकलापमा ध्यान दिने र सहयोग गर्न तत्पर रहेको छ । अभिभावकहरू विद्यालय शिक्षामा र शिक्षण प्रणालीलाई सचेत र बुझ्न सघाउ पुगेको छ । शिक्षक र अभिभावकहरूको सम्बन्ध सुमधुर भएका छ । विद्यार्थी, शिक्षकहरू विद्यालय उपस्थिति हुने दर वृद्धि भएको र शिक्षण क्रियाकलापमा सुधार आएका छ । अभिभावकहरू विद्यालयमा उपस्थिति भई कक्षा कोठा शिक्षणका लागि चाहिने सामग्रीहरू निर्माणमा सहयोग गर्ने गरेको छ ।

५. चुनौती

- क विद्यार्थीमाफर्त कार्ड पठाउदा हराउने सम्भावना बढी भएको र अभिभावक आउने नआउने निश्चित नहुने,
- ख पालो पर्ने अभिभावकको छोराछोरी विद्यालयमा अनुपस्थिति हुँदा कार्ड पठाउन कठिन,
- ग भौगोलिक विकटता, सञ्चारको माध्यम नपुगेको क्षेत्रमा अभिभावकलाई पालो मिलाई विद्यालय सहयोग तथा अनुगमन गराउन गाह्रो
- घ अभिभावकहरू अनुगमनमा आउँदा सुधारका लागि धेरै सुझावहरू दिने गरेको र ती सुझावहरूमा विद्यालय प्रशासनले कामहरू तथा समाधान गर्न गाह्रो भएको ।

६. लागत

विद्यालय सहयोग तथा अनुगमनका लागि अनुगमन कार्डहरू विद्यालयले निर्माण गरे मात्र पुग्ने । यो कार्यका लागि कुनै खर्च लाग्दैन ।

७. समयावधि

यसको समयावधि भनेको एक शैक्षिक सत्रसम्मको हो । जुन प्रक्रिया हरेक शैक्षिक वर्षमा दोहोरिरहन्छ । शैक्षिक सत्रको सुरुमा अभिभावकहरूको अनुगमन गर्न नाम सूची निकालिन्छ । सुचिनुसार एक शैक्षिक सत्रसम्म निरन्तर रूपमा अभिभावकहरूबाट अनुगमन गर्दै चलिरहने कार्यक्रम हो । यो प्रत्येक शैक्षिक सत्रको सुरुमा अभिभावकहरू नाम सूची निस्कासन गरी कार्यक्रम सुरु गर्ने गरिन्छ, यो विना लागतको प्रभावकारी कार्यक्रम हो ।

८. सिकाइ अनुभव

यो कार्यक्रम कम खर्चिलो र अभिभावक साथै शिक्षकको सम्बन्ध सुमधुर बनाउन उपयोगी मानिन्छ । विद्यालय सहयोग तथा अनुगमन कार्ड दह्रो, पानीले नभिज्ने, नविग्रने, स्थायी खालको हुनु पर्ने देखिन्छ । एउटा कार्डमात्र प्रयोग हुने हुँदा टाढा टाढाको अभिभावकहरू आफ्नो पालोमा विद्यालयमा आउन गाह्रो मान्ने हुदा कार्ड कसरी प्रयोग गर्ने भनी निश्चित हुनुपर्ने छ ।

अभिभावकबाट नियमित अनुगमन कार्यक्रम गराउन समय समयमा उत्प्रेरित गर्ने कार्यक्रमहरू हुनुपर्ने छ ।

९. अनुकरणीय उदाहरणीय र सफलताको कथा

सोलुसुम्बुमा रहेको एक विद्यालय **चन्द्रकला आधारभूत विद्यालय**, लोखिम विद्यालय राम्रो बनाउन तिर सँधैँ लागि रहेको थियो । रीड नेपालको अभिभावक अनुगमन कार्यक्रमबाट अभिभावकबाट विद्यालयमा सहयोग तथा अनुगमन निरन्तर रूपमा गर्नुपर्ने कुराको बारेमा अभिमुखिकरण गर्दा सुरुमा अभिभावकहरूले झर्को मानेको र शिक्षक, विद्यालयले पनि लागि गर्न एक बोझको रूपमा लिइएको थियो । तर पनि विद्यालयले अभिभावकहरूको अनुगमन गर्नुपर्ने, समिति बनाई अभिभावकबाट अनुगमन गराउने विविध प्रयासहरू गरियो । प्रत्येक अभिभावकबाट आफ्नो पालो मिलाइ केही समय विद्यालयमा आई सहयोग तथा अनुगमन गर्ने अभिभावकहरूको नाम सूची तयार गरी अभिभावकहरूलाई अनुगमन गर्ने समय तोकियो । यसरी कार्यक्रम गर्दा उक्त विद्यालयका अभिभावकहरू आउने क्रम शुरु भयो तर केही दिन पश्चात् अभिभावकहरूको अनुगमन गर्न आउने क्रम बन्द भयो । अनुगमनमा आउँदा कोही अभिभावकहरू विद्यालयमा धेरै गुनासो सुनाउने, शिक्षकलाई कक्षा क्रियाकलापमा बाधा अड्चन गर्ने, अभिभावकले शिक्षण क्रियाकलापमा हस्तक्षेप गर्ने, कोही अभिभावक मादक पदार्थ र सुर्तीजन्य कुरा सेवन गरी विद्यालयमा उपस्थिति भई अवलोकन गर्ने गरेको पाइयो । अभिभावकलाई सम्झाउन बुझाउन गाह्रो भएको कारण विद्यालयलाई अनुगमन कार्यक्रम एउटा बोझ भयो ।

केही समयपछि रीड नेपालले अभिभावकहरूद्वारा विद्यालयलाई अनुगमन गर्न एउटा सैद्धान्तिक र मर्यादित प्रणाली अन्तर्गत विद्यालयमा सहयोग तथा अनुगमन कार्डको निर्माण गरी प्रयोग बारे चर्चा गरियो । विद्यालयले विविध समस्या सामना गरेकोले यसको प्रयास गर्न सहर्ष स्वीकार गर्‍यो । रीड नेपालले कार्ड विद्यालयमा उपलब्ध गराई उक्त कार्डको प्रयोग गर्नुको उद्देश्य फाइदाको बारेमा चर्चा गर्दा अभिभावकहरू उत्साहित भए । २०७३ सालमा विद्यालयले कार्डको प्रयोगलाई प्रभावकारी बनाउन नियमित सुरु गर्न थालेको पाइयो । विद्यालयले रीड नेपालबाट प्रदान गरेको उक्त कार्डको प्रयोग गर्न लगायो । कार्ड अभिभावकहरूको हातमा पर्ने वित्तिकै अभिभावकलाई विद्यालयमा सहयोग तथा अनुगमन गर्नुपर्ने जिम्मेवारी वहन गर्न थाले । कार्डमा अभिभावकले गर्नुपर्ने कुरा, पालना गर्नुपर्ने नियमहरू र आफ्नो जिम्मेवारी तथा कर्तव्यका कुराहरू उल्लेख गरिएको हुँदा चन्द्रकला विद्यालयका अभिभावकहरूले आफ्नो पालोमा विद्यालयमा आई अनुगमन र सहयोग गर्ने काम गर्न थालेको देखियो । अभिभावक समयमै उक्त कार्ड लिई विद्यालयमा उपस्थिति हुने गरेको पाइयो । चन्द्रकला विद्यालयले रीड नेपालको आयोजनामा अभिभावक भेला गराइ अभिभावकहरूबाट अनिवार्य रूपमा विद्यालय अनुगमन र सहयोग गर्नुपर्ने नियमहरू बनायो । विद्यालय अनुगमन र सहयोग समिति बनायो । विद्यालय र अनुगमन र सहयोग समिति मिलेर अनुगमनका लागि अभिभावकहरूको नामवाली सूची तयार पारी नियमित रूपमा पालैपालो गरी सहयोग तथा अनुगमन गर्न थाल्यो । अभिभावकहरू विद्यालयका हरेक क्रियाकलापलाई अवलोकन गर्ने, प्रत्येक कक्षा कोठामा बसेर कक्षाको

अवलोकन गर्ने, शिक्षकहरूलाई काममा सहयोग गर्ने गरियो । शुरुमा धेरै गुनासो पोख्ने अभिभावकहरू पनि उक्त कार्डको प्रयोगपछि विद्यालय सुधारको लागि सल्लाह सुझाव दिन थालेको छ । मादक पदार्थ/चुरोट, विडी, सेवन गरी आउने अभिभावकलाई पनि कार्डले नियन्त्रण गरेको छ । गाउँघरमा धेरै सिप ज्ञान भएका अभिभावकहरू आफ्नो पालोमा विद्यालयमा आई विद्यार्थीहरूलाई आफ्नो सिप तथा ज्ञान सिकाउने गरेको पाइयो । यस विद्यालयमा शिक्षकको अभाव रहेको हुँदा अनुगमन गर्न आउने अभिभावकले खाली कक्षाकोठामा विद्यार्थीलाई आफूले जानेको सुनेको ज्ञान सिप प्रदान गरी कक्षाकोठालाई नियन्त्रण गरेको छ । विद्यालयमा फोहोर राख्ने टोकरीको व्यवस्था, चकटी साथै प्रत्येक अभिभावकहरूले २/२ ओटा पिरा विद्यालयमा उपहारको रूपमा प्रदान गरेको पाइयो । शुरुमा अनुगमन गर्न आउँदा काम नभई चुप लाग्ने अभिभावकहरू कार्डको प्रयोग पछि अभिभावकहरू विद्यालयमा उपस्थिति भई आफूले जानेको बुझेको कुरा काम गर्न सघाउने गरेको पाइयो । अहिले कोही अभिभावकहरू आफ्नो पालोमा कार्ड पाएपछि आफ्नो कामलाई पछ्याडि सारेर भए पनि आउने गरेको पाइयो, जुन कार्ड प्रयोगको प्रभाव मान्न सकिन्छ। अहिले उक्त विद्यालयमा निरन्तर रूपमा अभिभावकहरूले अनुगमन र सहयोग गर्ने एउटा प्रणाली नै बनी सकेको छ ।

समुन्नत नेपाल

शीर्षक : खेल्दै सिक्ने केन्द्र (KSK) र घुम्ती सिकाइ थलो (GST)

१. कार्यक्रमको परिचय :

खेल्दै सिक्ने केन्द्र खासगरी विद्यालयबाहिर जोखिम परिस्थितिमा रहेका १० देखि १८ वर्ष उमेर समूहका बालबालिका तथा किशोरकिशोरीहरूका लागि हो । यसले उनीहरूलाई सिकाइको दोस्रो अवसर प्रदान गर्छ । यो कार्यक्रम खासगरी सहरी क्षेत्रमा सञ्चालन गर्नका लागि हो । यसका लागि आवश्यकतानुसार स्थायी केन्द्र हुन्छ । केन्द्र बिहानदेखि बेलुकासम्म खुल्ला हुन्छ । लक्षित समूहका सहभागीहरू आफ्नो फुर्सदको समय मिलाएर केन्द्रमा आउने जाने गर्छन् । सहभागीहरूका लागि निःशुल्क सिकाइ र सामग्रीहरूको व्यवस्थापन गरिएको हुन्छ । बहुकक्षा बहु स्तर सिकाइ पद्धतिका आधारमा तयार गरिएको पाठ्यक्रम र सिकाइ कार्डहरूबाट व्यक्तिगत क्षमताका आधारमा सिकाइ गराइन्छ । सहभागीहरूले आधारभूत प्राथमिक तहका आधारभूत सिकाइहरू हासिल गरी सिकाइलाई निरन्तरता वा सहज जीवनयापनका लागि सहयोग गर्दछ ।

घुम्ती सिकाइ थलो घुम्ती सिकाइ थलो विद्यालयबाहिर जोखिम परिस्थितिमा रहेका १० देखि १८ वर्षका बालबालिका तथा किशोर किशोरीहरू भेला भइरहने स्थानहरूमा लैजाने साधन हो । यसलाई तोकिएको स्थानमा निर्धारित समयमा लगिन्छ । उक्त स्थानमा लक्षित समूहका सहभागीहरू फुर्सदको समयमा आउने गर्छन् । सिकाइका लागि इ-रिक्सामा बोर्डहरू छन् । त्यसमा सिकाइ सामग्रीहरू राखिन्छन् । सहभागीहरूले सामग्रीमा भएको विषयवस्तुहरू पढ्ने र लेख्ने गर्छन् । यसका लागि सहजकर्ताले सहयोग गर्ने गर्छन् ।

२. कार्यक्रमको उद्देश्य

उद्देश्यहरू यस प्रकार छन् :

- क लक्षित समूहका बालबालिका तथा किशोर किशोरीहरूलाई उनीहरूको अनुकूल समय, उमेर, सिकाइस्तर, आवश्यकता, चाहना, विकासक्रम र विशेषता अनुरूप आधारभूत शिक्षाको अवसर प्रदान गर्ने
- ख लक्षित समूहका बालबालिका तथा किशोर किशोरीहरूलाई उनीहरूकै स्थानमा गई सिकाइ अवसर प्रदान गर्ने
- ग लक्षित समूहका १० देखि १३ वर्ष उमेरसम्मका बाल बालिका तथा किशोर किशोरीहरूलाई औपचारिक शिक्षाको मूलधारमा लैजानका लागि पहल गर्ने ।
- घ परिवारबाट अलगिएका बाल बालिकाहरूलाई पुनःस्थापनका लागि पहल गर्ने ।

३. कार्यप्रक्रिया

खेल्दै सिक्ने केन्द्र र घुम्ती सिकाइ थलो भरतपुर महानगरपालिका, रत्ननगर नगरपालिका र नेपालगञ्ज उपमहानगरपालिकासँग सहकार्य गरी सञ्चालन गर्दै आइरहेको छ । कार्यक्रम कार्यान्वयनका लागि भरतपुरमा दियालो परिवार, रत्ननगरमा सामुदायिक सेवा केन्द्र र नेपालगञ्जमा बाँके युनेस्को क्लब स्थानीय साभेदार संस्थाको रूपमा कार्यरत छन् । स्थानीय साभेदार संस्था, नगरपालिका र समुन्नत नेपालविच कार्यक्रम कार्यान्वयनका लागि त्रिपक्षीय

सम्भौता भएको छ । पहिलो चरणमा २०७१ सालदेखि परीक्षणका रूपमा १२ महिना कार्यक्रम सञ्चालन भएको थियो । २०७३ कार्तिकदेखि थप १४ महिनाका लागि कार्यक्रम विस्तार गरिएको छ । भरतपुर र रत्ननगरमा एक एक ओटा र नेपालगञ्जमा दुई ओटा खेल्वै सिक्ने केन्द्र र त्यसैको मातहतमा रहने गरी घुम्ती सिकाइ थलो छन् । उक्त केन्द्र सञ्चालन गर्नका लागि स्थानीय अभिभावक, शिक्षा प्रेमीसहितको ५-७ जनाको व्यवस्थापन समिति समेत रहेको छ ।

केन्द्र र थलो दैनिकरूपमा सञ्चालनका लागि दुई दुई जना सहजकर्ता र एक एक जना सहयोगी रहेका छन् । दुई जना कक्षा परिचालक (सुपरिवेक्षक) रहेका छन् ।

४. शैक्षिक उपलब्धिमा पारेको प्रभाव

खेल्वै सिक्ने केन्द्र र घुम्ती सिकाइ थलोबाट विद्यालयबाहिर रहेका जोखिम परिस्थितिका ५३७ जना बालबालिका तथा किशोरकिशोरीहरू लाभान्वित भएका छन् । जसमा बालिका ४४ प्रतिशत रहेका छन् । जसमध्ये २९ प्रतिशत बालबालिका पुनः विद्यालय भर्ना भएका छन् । यस वर्षको कार्यक्रममा हालसम्म २१४ जना बालबालिका तथा किशोरकिशोरीहरू सहभागी भएका छन् । जसमध्ये ४६ प्रतिशत बालिका रहेका छन् । यसअघि सञ्चालन गरिएको कार्यक्रमबाट लाभान्वित भएका बालबालिका तथा किशोरकिशोरीहरूले जीवनोपयोगी सिप, साक्षरता तथा गणितीय सिप, वित्तीय शिक्षा जस्ता व्यावहारिक ज्ञान हासिल गरी आफ्नो सहज जीवनयापनका लागि सहयोग पुगेको छ । उनीहरूलाई पाएक पर्ने समय र स्थानमा सिकाइ गर्ने अवसर सिर्जना भएको छ । पुनः विद्यालय फर्कने सेतुको रूपमा मदत पुगेको छ ।

५. चुनौती

घुम्ती सिकाइ थलो सञ्चालन गर्न विभिन्न स्थानमा लाने ल्याउने गर्न जनशक्तिको अभाव, साधनको मर्मत सम्भार, ठाउँ परिवर्तन गरिरहने बालबालिकाहरूलाई निरन्तर सोही ठाउँमा सिकाइ गराउन कठिनाई, घुम्ती सिकाइ थलो प्रभावकारी भएपछि यसलाई बसमा शैक्षिक सामग्रीसहित ठाउँ ठाउँमा लगेर सिकाउने गरी व्यवस्था गर्न आवश्यक छ ।

६. लागत

एउटा खेल्वै सिक्ने केन्द्र र घुम्ती सिकाइ थलोको भौतिक व्यवस्थापनका लागि रु . ४,५०,०००/- लागेको छ । भौतिक व्यवस्थापनअन्तर्गतका सामग्रीहरू ५ वर्षभन्दा बढी अवधिसम्म प्रयोगमा आउन सक्ने भएकाले अर्को वर्षको कार्यक्रममा केवल मर्मत सम्भार मात्र खर्च लाग्छ । सञ्चालन खर्च वापत रु. ४,१४,००० लागेको छ । जसमा मसलन्द, सहभागी सिकाइ सामग्री, सहजकर्ता, सहयोगी र कक्षा परिचालकका लागि दिइने सेवा सुविधा र अनुगमन खर्च रहेको छ ।

७. समयावधि

कार्यक्रमलाई परीक्षणको रूपमा १२ महिना र विस्तार गर्ने गरी थप १४ महिना सञ्चालन रहेको छ ।

८. सिकाइ अनुभव

सहरी परिवेसमा विद्यालयबाहिर रहेका बालबालिका तथा किशोर किशोरीहरूका लागि वैकल्पिक शिक्षाको अवसरको रूपमा खेल्वै सिक्ने केन्द्र र घुम्ती सिकाइ थलो लक्षित समूह मैत्री छ । यसले उनीहरूको आवश्यकता, समय, सन्दर्भ, चाहना रुचीलाई सम्बोधन गर्दै गुणस्तरीय जीवनयापन गर्नका लागि शिक्षाका दोस्रो अवसर प्रदान गर्छ । आधारभूत

तहसम्मको अनिवार्य र निःशुल्क शिक्षाको अधिकारलाई सुनिश्चित गराउन सहयोग पुगेको छ ।

बढ्दो सहरीकरण र रोजगारीका अवसरका कारण पनि अभिभावक तथा बालबालिका सहरमा आउने अवस्था छ । जसले बालबालिकाको निरन्तर शिक्षालाई बाधा पुऱ्याइरहेको छ । उनीहरूको शिक्षालाई निरन्तरता दिन पुलको रूपमा यस कार्यक्रमले सहयोग गर्दछ ।

९. अनुकरणीय उदाहरण र सफलताको कथा

मुस्कानको जीवनमा आएको परिवर्तन

नाम	:	मुस्कान साह
उमेर	:	१३ वर्ष
ठेगाना	:	नेपालगन्ज - ५, बाँके
KSK भर्ना मिति	:	२०७१ मङ्सिर २४
पढेको अवधि	:	११७ दिन (२९० घन्टा)

मुस्कान साह मुस्लिम परिवारकी १३ वर्षिया बालिका हुन् । घरको कमजोर आर्थिक अवस्थाका कारण उनीले कहिलै विद्यालय जाने मौका पाइन् । उनको घरमा ठुलो परिवार भएको कारण खान लगाउन पनि धौ धौ थियो । त्यसैले उनीले आफ्नो बाल्यकाल फुपुको घरमा बिताउन परेको थियो । आफू सरहका साथीहरू भोलामा किताब बोकेर विद्यालय गएको देखेर उनले फुपुलाई “म पनि स्कुल जान्छु” भनिन् । “केटी मान्छे भएर स्कुल जान्छन् ? तैले पढेर के गर्छेस् ? ...” फुपुले उनलाई बेस्सरी भ्रुपारिन् । रूँदै रूँदै घरभित्र पसेको याद अबै पनि उनलाई ताजा छ । बाल्यकालमा उनलाई शिक्षादिका दिनेतर्फ अरु कसैको पनि ध्यान गएन । काम गर्न सक्ने भएपछि बाबु आमाले उनलाई घरमा ल्याए । जेठी छोरी भएकी हुनाले घरको सबै कामको जिम्मा उनलाई नै दिए । घरभित्र कै काम काजमा उनका दिनहरू बित्दै गए ।

नेपालगन्जको सल्यानीबागमा खेल्दै सिक्ने केन्द्र खुलेको थाहा पाएपछि उनले काकीलाई म पनि पढ्न जान्छु भनेर सारै कर गरिछन् । २०७१ माघ २४ गते मुस्कानकी काकीले उनीलाई खेल्दै सिक्ने केन्द्रमा ल्याइन् । हामी सहजकर्ता र स्वयम्सेवकले उहाँहरूलाई स्वागत गर्दै मुस्कानलाई केन्द्रमा भर्ना गरिदियोँ । भर्ना गरेको दिनदेखि उनी केन्द्रमा नियमित आउन थालिन । सुरुका दिनहरूमा उनी अरु मान्छेसँग डराउने, लाज मान्ने, अलि जिद्दी स्वभाव की थिइन । उनी घरको काम सकेर १२ बजे तिर पढ्न आउँथिन । सरसफाइको ज्ञान नभएकाले

उनी सुरुमा फोहरी थिइन् । खुट्टामा घाउहरू थिए । घाउ देखिन्छ भनेर कक्षामा बस्दा कुसनले खुट्टा छोप्यिन् । उनीलाई नेपाली भाषा बोल्न आउँदैनथ्यो । सहजकर्ताले बोर्डमा लेखेको कुरा जस्ताको तस्तै पानामा सारेर फाइलमा राखिन् । घरमा काम छ भनेर छिट्टै जान्थिन ।

मुस्कान हामीहरूसँग बिस्तारै नजिकिन थालिन् । उनीलाई सजिलो होस् भनेर केन्द्रमा आएपछि उनीले गर्नुपर्ने कामहरूलाई हामीले हिन्दीमा सम्झाई दिन थाल्यौं । कतिपय दिन नपढेको हुनाले उनीलाई आफै गर्नुपर्ने हाजिरी गर्न सकिदैनथिन् । चित्र बनाउन पनि जान्दैनथिन् । उनीलाई पेन्सिल समात्न पनि आउँदैनथ्यो । अक्षर, शब्द आदि पढ्ने, लेख्ने त कुरै छाडौं । हामीले उनीलाई हात समातेर लेख्न सिकायौं । उनीले छिट्टै पढ्न लेख्न जानिन् । आफू सिक्दै छु भन्ने महसुस हुन थालेपछि उनीले अलिक बढी मिहेनत पनि गर्न थालिन् ।

आज भोलि उनीलाई सिकाइरहनु पर्दैन । उनी आफै आएको र गएको हाजिरी गर्छिन् । हरेक दिनको नयाँ शब्द पढेर लेख्छिन् । आफ्नो टेबलमा गएर बस्छिन् । नेपाली वर्णमालाका क देखि ज्ञ सम्मका अक्षरहरू पढ्न, लेख्न सकिन्छिन् । अङ्ग्रेजी अक्षरहरू A तय Z लेख्न र पढ्न सकिन्छिन् । १ देखि २० सम्मका अङ्कहरू चिन्नु, पढ्न र लेख्न सकिन्छिन् । केन्द्रमा साथीहरूसँग बालगीत गाउँछिन् । सँगै नाच्छिन् । नेपालीमा पनि मज्जाले बोल्छिन् । केन्द्रमा नियमित पढ्ने र धेरै सिक्ने उनीको रहस्य छ । उनीले व्यावसायिक सिप सिकेर व्यवसाय गर्ने इच्छा राखेकी छिन् ।

समुन्नत नेपाल

शीर्षक : बाल सामाजिक तथा वित्तीय शिक्षा

१. कार्यक्रमको परिचय :

सामान्य अर्थमा बाल सामाजिक तथा वित्तीय शिक्षा भन्नाले समाजमा रहेका विद्यमान समस्यालाई समाधान गरी सामाजिक उत्तरदायित्व निर्वाह गर्नुका साथै प्राप्त स्रोत साधनलाई सदुपयोग गर्ने गरी व्यवस्थापन गर्नु हो । यसले बालबालिका, किशोर किशोरी तथा युवा युवती र समग्र मानव जीवनलाई नै सामाजिक कार्य गर्न, यस सम्बन्धी उत्तरदायित्व वहन गर्न, प्राकृतिक स्रोत साधनको हिफाजत तथा बचत गर्न, वित्तीय व्यवस्थापन सम्बन्धी व्यवहार विकास गर्न सहयोग गर्दछ । सामाजिक तथा वित्तीय शिक्षाले व्यक्तिगत रूपमा वित्तीय व्यवस्थापन गर्न सिकाउँछ, भने सामाजिक तहमा यसले आफ्नो समुदाय विकास गराउने सामाजिक कार्यक्रम सञ्चालन गर्न सिकाउँछ । यसले मानव समाजलाई कुनै पनि सामाजिक तथा वित्तीय कारोबार गर्दा नैतिक, मितव्ययी, सक्षम, जिम्मेवार र उत्तरदायी नागरिक बनाउन प्रेरित गर्दछ । यसबाट स्वयम् व्यक्ति, परिवार, समाज, राष्ट्र र समग्र विश्वको सन्तुलित विकासमा टेवा पुग्छ ।

विद्यालय शिक्षामा सामाजिक तथा वित्तीय शिक्षाको कमी छ । खासगरी विद्यमान सामाजिक शिक्षाले सामाजिक मूल्य, मान्यता, सामाजिक रहनसहन, चालचलन, समाज विकास तथा परिवर्तन जस्ता विषयवस्तुहरूलाई समेटेको पाइन्छ । यस्तै वित्तीय शिक्षामा मुद्रा, बैंक र अर्थोपार्जनसँग सम्बन्धित विषयवस्तुहरूले बढी ठाउँ पाएको देखिन्छ । यसै सन्दर्भलाई आधार मानेर पाठ्यक्रम विकास केन्द्रसँग समन्वय गरी कक्षा ९ को पाठ्यक्रम र पाठ्यपुस्तकमा बाल सामाजिक तथा वित्तीय शिक्षाका विषयवस्तुहरूलाई समायोजन गरियो । यसलाई संखुवासभा, रौतहट, लमजुङ, सुर्खेत र डोटी जिल्लाका १९ ओटा विद्यालयमा परीक्षणका रूपमा लागू गरिएको छ ।

२. कार्यक्रमको उद्देश्य

यस कार्यक्रमका उद्देश्यहरू निम्नानुसार रहेका छन्:

- क बाल सामाजिक तथा वित्तीय शिक्षाका विषयवस्तुहरूलाई पाठ्यक्रम तथा पाठ्यपुस्तकमा समायोजन गर्ने ।
- ख बाल सामाजिक तथा वित्तीय शिक्षा सम्बन्धी विषयवस्तुहरूलाई शैक्षिक सरोकारवालाहरूको क्षमता विकासमा सहयोग गर्ने ।
- ग बाल सामाजिक तथा वित्तीय शिक्षा सम्बन्धी बाल मैत्री सिकाइ सामग्री विकास गर्ने ।
- घ बालबालिकाहरूलाई बचत गर्ने बानिको विकास गर्ने ।
- ङ विद्यालय तहमा सामाजिक उद्यम सम्बन्धी क्रियाकलापहरू सञ्चालन गर्ने ।

३. कार्यप्रक्रिया

नेपालको पाठ्यक्रममा बाल सामाजिक तथा वित्तीय शिक्षा सम्बन्धी विषयवस्तुहरू समेटिएको छ वा छैन भनेर अध्ययन भयो । उक्त अध्ययनमा पाठ्यक्रम र पाठ्यपुस्तकको परिमार्जन चक्र कक्षा ९ र १० को भएकाले उक्त कक्षाहरूमा नै बाल सामाजिक तथा वित्तीय शिक्षा सम्बन्धी छुटेका विषयवस्तुहरू समायोजन गर्न सान्दर्भिक हुने ठानेर परिमार्जन भयो ।

बाल सामाजिक तथा वित्तीय शिक्षा सम्बन्धी विद्यार्थी क्रियाकलापहरू सञ्चालन गर्न गराउन शिक्षक निर्देशिका, विद्यार्थी क्रियाकलाप पुस्तक, खेल सामग्रीहरू, पर्चा, पोष्टर, फ्लेक्स आदि विकास गरियो । यस्ता सामग्री विसका गर्दा पाठ्यक्रम विकास केन्द्रका विज्ञहरूको राय, सल्लाह, सुझाव र संलग्नतामा गरिएको थियो । यसरी विकास गरिएका सामग्रीहरूलाई परीक्षणका रूपमा छनोट भएका पाँच जिल्लाका १७ विद्यालयहरूमा वितरण गरियो । ती विद्यालयका खासगरी सामाजिक र भाषा विषयका शिक्षकहरूलाई ३ दिनका दरले दुई समूहमा तालिम सञ्चालन गरियो ।

तालिम प्राप्त शिक्षकहरूले बाल सामाजिक तथा वित्तीय शिक्षाका विषयवस्तुहरूलाई विकास भएका सामग्रीमार्फत् क्रियाकलाप गर्दै खासगरी सामाजिक विषयमा अध्ययन अध्यापन, परियोजना कार्य, समूह कार्य, छलफल तथा अभ्यासहरू गराउनु भयो । कार्यक्रमकै शिलशिलामा विद्यालयमा बचत कार्यक्रम पनि सुरु गरियो । बालबालिकाहरूले सामाजिक उद्यमका रूपमा सरसफाइ अभियान, कवाडी सामान संकलन र बेचबिखन, बालविवाह विरुद्धको सचेतना अभियान, सिलाइबुनाइ, वृक्ष रोपण, तरकारी खेती, खेरजाने वस्तुबाट कम्पोष्टमल उत्पादन, बेसार खेती, चमेना गृह सञ्चालन, कपाल कटाइ तालिम, अग्निसो खेती आदि क्रियाकलापहरू सञ्चालन गरेका छन् ।

परीक्षणको रूपमा सञ्चालित कार्यक्रमलाई शिक्षा विभाग, पाठ्यक्रम विकास केन्द्र, सम्बन्धित जिल्ला शिक्षा कार्यालय र समुन्नत नेपालबाट समय समयमा अनुगमनका साथै मार्ग निर्देशन गर्ने काम विद्यालय तहसम्म गरिँदै आइएको छ ।

४. शैक्षिक उपलब्धिमा पारेको प्रभाव

बाल सामाजिक तथा वित्तीय शिक्षा कार्यक्रमबाट १७ ओट विद्यालयमा करिब ३ हजार ५ सय बालबालिका लाभान्वित भएका छन् । जसमध्ये ४५ प्रतिशत बालबालिका विद्यालय बचत कार्यक्रममा सहभागी भएका छन् । हालसम्म उनीहरूले लगभग ५ लाख रुपैयाँ बचत गरेका छन् । यस्तो बचतलाई विद्यालय पश्चात् उनीहरूको व्यक्तिगत खाता हस्तान्तरण गर्ने निर्देशिका विकास गरी लागु गर्ने योजना रहेको छ । यस कार्यक्रमले लक्षित गरेको कक्षा ९ र १० भएपनि अधिकांश विद्यालयमा प्राथमिक तहदेखि नै विद्यार्थीहरूमा बचत गर्ने बानीको विकास भएको छ ।

विद्यार्थीहरूले शिक्षकसँगको सहकार्यमा सरसफाइ अभियान, कवाडी सामान संकलन र बेचबिखन, बालविवाह विरुद्धको सचेतना अभियान, सिलाइबुनाइ, वृक्ष रोपण, तरकारी खेती, खेरजाने वस्तुबाट कम्पोष्टमल उत्पादन, बेसार खेती, चमेना गृह सञ्चालन, कपाल कटाइ तालिम, अग्निसो खेती जस्ता सामाजिक र आर्थिक उद्यमहरू सञ्चालन गरेका छन् । जसले

विषयवस्तुको ज्ञान, सीप र अभिवृद्धिमा व्यापक फैलावट ल्याएको छ । विद्यार्थी स्वयम् विषयवस्तुमा आधारित भएर सहभागी भएकाले यो कार्यक्रमको प्रभावकारिता बढेको छ । नजिकका विद्यालयहरूले पनि यस कार्यक्रमलाई अनुसरण गर्न थालेका छन् । कार्यक्रमका लागि तयार गरिएका सामग्रीहरूको माग बढेको छ ।

६. लागत

बाल सामाजिक तथा वित्तीय शिक्षा कार्यक्रमका तालिम, सामग्री विकास र छपाइ, सम्बन्धी विद्यालयमा वितरण, अनुगम मूल्याङ्कन, चार चार ओटा क्रियाकलाप सञ्चालनका लागि १७ ओटा विद्यालयलाई बिज रकमको रूपमा रु. २०,००० का दरले वितरण सहित कुल २० लाख रुपैयाँ खर्च भएको छ ।

७. समयावधि

बाल सामाजिक तथा वित्तीय शिक्षा कार्यक्रम २०७१ मंसिरदेखि १ वर्ष र हाल अनुसरणका लागि थप एक वर्ष रहेको छ ।

८. सिकाइ अनुभव

बाल सामाजिक तथा वित्तीय शिक्षा कार्यक्रमका विषयवस्तुहरू बालबालिकाहरूलाई सिकाइ गर्न अपरिहार्य छ । रुपैया पैसा, समय, पानी, विजुली जस्ता स्रोत साधनहरूको बचतको अवधारण बाल्यकालमै हुन आवश्यक छ । सामाजिक उद्यमबाट सामाजिक उत्तरदायित्व बहन गर्न विद्यालय शिक्षामा आवश्यक हुन्छ । यस कार्यक्रमका क्रियाकलापहरूले बालबालिकाहरूमा बचत तथा सामाजिक उद्यमसम्बन्धी अवधारणा विकास गर्न मदत गरेको छ । विद्यालयमा बालबालिकाहरू स्वस्फूर्त बचत कार्यक्रममा सहभागी भएका छन् । सामाजिक उद्यमहरू सञ्चालन गरेका छन् ।

Search For common Ground Nepal

शीर्षक: Mobile Application

१. कार्यक्रम परिचय

विद्यालयमा शिक्षक तथा विद्यार्थी उपस्थिति, सिकाइको गुणस्तर, समय व्यवस्थापन, समयमै पाठ्यपुस्तकको उपलब्धतालगायतका विद्यालय सञ्चालन तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी सूचना तथा तथ्यांकलाई मोबाइल एपमार्फत आदानप्रदान गरी विद्यालय सुशासन प्रवर्धनमा सहयोग पुऱ्याउन यो कार्यक्रम धनुषा, महोत्तरी र सिराहा जिल्लामा सञ्चालनमा रहेको छ ।

२. कार्यक्रमको उद्देश्य

विद्यालय सञ्चालन तथा व्यवस्थापनमा उत्तरदायित्व र जवाफदेहिता प्रवर्धन गरी सुशासन कायम गर्नु

३. कार्यप्रक्रिया

विद्यालयको शैक्षिक तथा व्यवस्थापकीय सूचकहरू सहितको मोबाइल एप तयार गरिन्छ । उक्त एपलाई विद्यालय व्यवस्थापन समिति र शिक्षक अभिभावक सङ्घको समन्वयमा स्थानीय स्तरमा गठन भएको युवा समुहका पदाधिकारीहरूबाट सञ्चालन गरिन्छ । मोबाइल एपबाट प्राप्त तथ्याङ्क तथा सूचनाहरू आवधिक रूपमा विश्लेषण गरी देखिएका कमी कमजोरी सुधारका लागि आवश्यक प्राविधिक सहायता उपलब्ध गराईन्छ ।

४. उपलब्धिमा पारेको प्रभाव

अभिभावकहरूमा जवाफदेहिता प्रवर्धन भएको ।

५. लागत

यस कार्यक्रमको कुल लागत रु ९,०६,१४५।- रहेको छ ।

६. समयवधि

यस कार्यक्रमको अवधि January 2017- March 2019 रहने छ ।

७. सिकाइ अनुभव

विद्यालय सञ्चालन तथा व्यवस्थापकीय पक्षको Online Monitoring गर्नाले समग्र पक्ष सुधारोन्मुख भएको ।

सेतो गुरांस राष्ट्रिय बालविकास सेवा

शीर्षक: प्रवेशद्वार कार्यक्रम

१. कार्यक्रम परिचय

३ वर्षभन्दा मुनिको जोखिमपूर्ण अवस्थामा बाल मृत्युदर बढी हुनु, बढी दुर्घटना हुनु (लड्ने, पोल्ने, काट्ने), बोली फुट्ने र भाषा सिक्ने समयमा आमा बाबुको कामको चापले गर्दा उचित उत्प्रेरणा/प्रोत्साहन नपाउनु, सुस्त मनस्थिति हुनुको जोखिम जस्ता समस्याहरूबाट पीडित बालबालिकाहरूका लागि सुरक्षा, स्वास्थ्य, पोषण साथै बौद्धिक विकासका लागि उत्प्रेरणाबर्द्धक विधिहरू समावेश भएको यो प्रवेशद्वार कार्यक्रमले बहुमुखी उद्देश्यहरू लिएर अभिभावक तथा समुदायलाई समसामुयिक कदम चाल्न सहयोग गर्दछ ।

२. कार्यक्रमको उद्देश्य

यस कार्यक्रमका उद्देश्यहरू निम्नानुसार रहेका छन् :

- क ३ वर्ष मुनिका बालबालिकाहरूको विकासको लागि घरकै परिवेसमा उपयुक्त वातावरण सिर्जना गराउनु ।
- ख अभिभावकहरू काममा व्यस्त हुँदा पनि बच्चाहरूलाई राम्रो हेरचाह र उत्प्रेरणाबर्द्धक अवसरबाट बञ्चित हुन नदिनु
- ग बच्चाहरूमा सानैदेखि आफ्नै उमेरका साथीहरूको समुहमा बस्न र खेलन अभ्यस्त गराउनु
- घ बोलीको विकास उचित ढङ्गबाट छिटो र राम्रो गराउनु
- ङ बाबु, आमाहरूलाई स्थानीय स्रोत र साधनबाट शैक्षिक खेल सामग्री तयार गर्न सक्षम बनाउनु
- च शिशुहरूलाई बाल विकास केन्द्र जानका लागि तयारी गराउनु ।
- छ स्थानीय स्रोतबाट पोषणयुक्त खानेकुरा उपलब्ध गराउनु ।
- ज बालविकासमा अभिभावक सहभागिता जुटाउनु ।

३. कार्यप्रक्रिया

प्रवेशद्वार कार्यक्रममा साढे १ देखि ३ वर्ष सम्मका बालबालिकाहरूका आमा र बाबुहरू आफ्नै खुशीले समूह गठन गरेर कार्यक्रम सञ्चालन गर्न तत्पर हुन्छन् । कार्यक्रममा साढे १ देखि ३ वर्ष सम्मका बालबालिकाहरूका आमा र बाबुहरू ५ दिनको तालिम लिएर पछि उनीहरू आफैले व्यवस्था गरेको ठाउँमा, आफु आफुले पालो गरेर कार्यक्रम सञ्चालन गर्दछन् । तालिमको विशेषता नै, नपढेका बाबु आमाहरूले पनि चित्रहरूको सहयोग लिएर कार्यतालिकाअनुसार काम गर्न सक्षम हुन्छन् । 'प्रवेशद्वार' कार्यक्रम सञ्चालन गर्दा छुट्टै घरको आवश्यकता नपरी आफ्नै घर आँगनमा पनि सञ्चालन गर्न सकिन्छ । यसमा कम्तीमा साढे १ देखि ३ वर्षका सात जना बच्चाहरू समावेश भएका हुन्छन् । बच्चाको उमेर सानो भएको हुँदा एउटी आमालाई हेरचाह गर्न गाह्रो पर्ने हुनाले ७ - ८ जना बालबालिकाहरू मात्र राखिने प्रबन्ध गरिन्छ । हप्तामा एक पल्ट पालो पालो गरी एक दिन एउटी आमाले बच्चाहरूको रेखदेख गर्छिन् । पालो परेको अभिभावकले हरेक दिन आमाहरू आफैले उपलब्ध गराएको खाद्यान्नबाट पोषिलो खानेकुरा पकाएर खुवाउने, सरसफाइ गर्ने, खेलको माध्यमबाट विभिन्न क्रियाकलाप गराउने गर्दछन् ।

आमा/बाबुको इच्छा अनुसार कुनै निश्चित समयमा २-३ घण्टा बाल क्रियाकलापको क्रम जारी राख्छ । प्रवेशद्वार कार्यक्रममा बाबुहरूले स्थानीय स्रोतबाट खेल सामग्रीहरू निर्माण गरिदिन्छन् । स्थानीय सिकर्मीको साधारण औजार प्रयोग गरिन्छ । तालिम दिने व्यक्तिले नमुना सामग्रीहरू उपलब्ध गराउँछ र सोही नमुनाअनुसार सामग्री तयार हुन्छ । यसका लागि समुदायले छिप्टिएको ८ ओटा बाँस उपलब्ध गराउनुपर्छ ।

कार्यक्रमलाई निरन्तर सञ्चालन गर्नको लागि संयोजक समिति गठन गरिन्छ । त्यसबाहेक सहयोग समूह पनि रहन्छ जसमा प्रवेशद्वारमा भाग लिई सकेका पुराना आमाहरू, इच्छुक पुरुष तथा महिला, बाजेबज्यै र गाँउका स्वयम् सेवीहरू रहन्छन् । संयोजक समिति स्थानीय नेतृत्व दिन तत्पर व्यक्तिहरूकै सक्रियतामा प्रवेशद्वार कार्यक्रम सञ्चालन गर्न कोष जुटाइन्छ । यस्तो कोषबाट आमा समूहले आयमूलक कार्य गर्न पनि सक्छन् । 'प्रवेशद्वार' बाट गएका बालबालिकाहरू बाल विकास केन्द्रमा राम्ररी समायोजन हुन्छन् ।

४. शैक्षिक उपलब्धिमा पारेको प्रभाव

अभिभावकहरू काममा व्यस्त भए पनि शिशुहरू बाल विकास केन्द्र जानका लागि तयार हुनेछन् । बच्चाहरू सानैदेखि आफ्नै उमेरका साथीहरूको समूहमा बस्न र खेल्न सिक्छन् । बोलीको विकास छिट्टो र राम्रो हुन्छ । बच्चाको सिजनात्मक तथा कल्पनात्मक शक्तिको विकासमा सहयोग पुग्छ ।

५. चुनौती

गर्भ अवस्थादेखिको बाल बालिकाको लागि एकीकृत कार्यक्रम सञ्चालन नहुनु

६. लागत

५ दिनको प्रशिक्षणमा प्रतिव्यक्ति रु ५०००। को दरले दैनिक २० जनाको सहभागिता एउटा समूहमा ७ जना आमाले ७ बाल बालिका हेर्ने एउटा समूहलाई कम्तीमा वार्षिक रु १ लाख

७. समयावधि

यस कार्यक्रमको अवधि ५ दिनको प्रशिक्षण रहेको छ । यो कार्यक्रम १९९० देखि निरन्तर सञ्चालनमा रहेको छ ।

८. सिकाई अनुभव

अभिभावक सक्रिय र सचेत हुने र पोषणयुक्त खानाको अवधारणा र सिपको विकास गर्ने ।

Splash (Prabhav) Nepal

शीर्षक : सफा क्लब गठन तथा परिचालन

१. कार्यक्रमको परिचय

प्रभाव नेपालद्वारा विद्यालयका प्रधानाध्यापक, फोकल शिक्षक तथा अन्य शिक्षकहरूको समन्वयमा विद्यालयमा सरसफाइ सम्बन्धी क्रियाकलाप गराउन र विद्यार्थीहरूको स्वास्थ्य व्यवहारमा परिवर्तन गराउनका लागि विद्यार्थीहरूलाई नै संलग्न गरेर गठन गरिएको क्लब नै सफा क्लब हो । अङ्ग्रेजीमा SAFHA (सफा) को पूरा रूप Students Association For Hygiene Awareness रहेको छ । यस क्लबमा कक्षा ५ देखि १० सम्मका विद्यार्थीहरू संलग्न गरिएको हुन्छ । प्रभाव नेपालद्वारा उनिहरूलाई २ दिनको स्वास्थ्य र सरसफाइ सम्बन्धी तालिम दिइन्छ । त्यस पश्चात सफा क्लब सदस्यले रूटिन मिलाएर बाँकी विद्यार्थीहरूलाई तालिम दिने गर्छन जसलाई C to C (child to child) Training भनिन्छ ।

२. कार्यक्रमको उद्देश्य

यस कार्यक्रमका उद्देश्यहरू निम्नानुसार रहेका छन्:

क सरसफाई सम्बन्धी जनचेतना जगाउने

ख प्राप्त ज्ञानलाई विद्यालयदेखि परिवारसम्म व्यवहारमा लागु गराउने

ग सरसफाइ सम्बन्धी ज्ञान तथा व्यवहार एउटा विद्यार्थीले अर्को विद्यार्थीलाई सिकाउने

३. कार्यप्रक्रिया

प्रभाव नेपालद्वारा विद्यालयमा पानी शुद्धिकरण गर्ने फिल्टर सिस्टम जडान गरे पछि, लगत्तै सोही विद्यालयमा २० सदस्यीय सफा (SAFHA) नामक विद्यार्थीहरूको क्लब गठन गरिन्छ । यस क्लबलाई ४ समूहमा विभाजन गराइन्छ र प्रत्येक समूहको १/१ व्यक्ति (Group leader) ले आफ्नो समूहलाई नेतृत्व गर्दछन् । यस प्रक्रियामा विद्यालयका प्रधानाध्यापक, फोकल शिक्षक तथा प्रभाव नेपालको प्रतिनिधिको सहभागिता रहन्छ । यस क्लबमा कक्षा ५ देखि १० सम्मका छात्र तथा छात्राहरूलाई समान सहभागिताका आधारमा संलग्न गराइन्छ । विद्यार्थी छनोट गर्दा नेतृत्व सिप भएका, जेहेन्दार, इमान्दार विद्यार्थीहरू छनोट गरिन्छ । सफाक्लब गठन गर्दाकै दिनमा प्रभाव नेपालको कार्यक्रम र स्वास्थ्य सरसफाइ सम्बन्धी क्लबका सदस्यको काम, कर्तव्य र जिम्मेवारीका बारेमा अभिमुखीकरण गराइन्छ । फोकल शिक्षकहरूले यो क्लबलाई समन्वय तथा गाइड गर्छन । अन्त्यमा उनीहरूको सरसफाइ सम्बन्धी ज्ञानको पूर्व जाँच पनि गराइन्छ । तालिम अघि के कति जानकारी रहेछ र तालिम पछि कति ज्ञान हासिल गर्न सके भन्ने नतिजा निकालिन्छ ।

४. शैक्षिक क्षेत्रमा पारेको प्रभाव

क विद्यार्थीहरूमा नेतृत्वको विकास हुनु

ख साथीहरूलाई सिकाउन सक्ने हुनु

ग स्वास्थ्य र सरसफाईसँग आधारित विषयमा व्यावहारिक ज्ञानमा अभिवृद्धि हुनु
घ विद्यार्थीहरूको अनुपस्थिति कमी हुनु

५. चुनौती

विद्यार्थीको पारिवारिक पृष्ठभूमिले असर पार्नु

६. लागत

७. समयावधि

कार्यक्रमको सुरुवात र तालिमसहित समावेश गर्दा ३ दिनको कार्यक्रम हुनेछ ।

८. सिकाइ अनुभव

Teach For Nepal

शीर्षक : स्वयंसेवक परिचालन (Fellow Mobilization)

१. कार्यक्रमको परिचय

टिच फर नेपाल हाम्रो समुदायमा विद्यमान शैक्षिक असमानता हटाई सबै बालबालिकालाई गुणस्तरीय शिक्षा उपलब्ध गराउने उद्देश्यले सञ्चालित एक शैक्षिक अभियान हो । नेपाल सरकार, शिक्षा मन्त्रालय तथा शिक्षा विभागसँगको समझदारी र सहकार्य अनुरूप शैक्षिक सत्र २०७० मा ललितपुर, २०७१ मा सिन्धुपाल्चोक र २०७२ मा धनुषा जिल्लामा यो अभियानलाई विस्तार गरिएको छ । विभिन्न विश्वविद्यालयबाट स्नातक उत्तीर्ण युवाहरूलाई अङ्ग्रेजी, गणित र विज्ञान विषयका शिक्षकका रूपमा सामुदायिक विद्यालयहरू उपलब्ध गराउदै आएका छौं । ललितपुर, सिन्धुपाल्चोक र धनुषाका जम्मा ३६ सामुदायिक विद्यालयहरूमा यो अभियान सञ्चालित छ, जसमा ९५ जना प्रज्ञार्थी शिक्षकहरू कार्यरत हुनुहुन्छ । यसबाट प्रत्यक्ष रूपमा ७००० बालबालिकाले गुणस्तरीय शिक्षा प्राप्त गरिरहेका छन् । हाल यस अभियानबाट आफ्नो २ वर्ष फेलोसिप सम्पन्न गरेका युवाहरू ४७ मध्ये ७५% युवाहरू देशका विभिन्न समुदाय, विद्यालय, तथा सङ्घसंस्थाहरूमा शिक्षा क्षेत्रको सुधारमा कार्यरत छन् । यसले पनि हाम्रो अभियानलाई सफल पार्न योगदान पुर्‍याइरहेको छ ।

टिच फर नेपाल र द्वि खम्बे दुरदृष्टि

टिच फर नेपालले सामुदायिक विद्यालयको शैक्षिक गुणस्तर सुधार्न र बालबालिकाहरूलाई गुणस्तरीय शिक्षा प्रदान गर्न देश तथा विदेशका ख्याति प्राप्त विश्वविद्यालयहरूबाट कम्तिमा स्नातक तह उत्तीर्ण गरेका युवाहरूलाई विभिन्न माध्यमबाट छनौट गरी स्वयंसेवी शिक्षकको रूपमा ग्रामीण विद्यालयहरूमा पठाउँदै आएको छ । जो त्यही समुदायमै बसी २ वर्षसम्म सोही विद्यालयमा पढाउँछन् । जसलाई दिइने शैक्षणिक र शिक्षा सम्बन्धी तालिमका प्रभावले गर्दा शिक्षण सिकाइमा सकारात्मक प्रभाव देखिने गरेको छ । २ वर्ष फेलोसिप गर्ने प्रज्ञार्थीलाई उनीहरूको चौतर्फी विकासमा ध्यान दिई समाज र देशको जीवन्त नेतृत्व गर्ने सक्षमता विकास गराउने प्रमुख उद्देश्य राखी उनीहरूलाई एलुमनाइमा आवद्ध गराउँदै आएको छ । सोअनुसार हाल यस संस्था (अलुमनाई) को कृयाकलापहरू अगाडि बढिरहेका छन् । जसले नीति निर्माण र कार्यान्वयको तहमा शैक्षिक समता र समानतामा सक्रिय भूमिका खेल्न सक्ने अपेक्षा गरिएको छ । टिच फर नेपालको परिवर्तनको सिद्धान्तअनुसार यसरी उत्कृष्टता प्राप्त गरेका युवाहरूलाई सामुदायिक विद्यालयका कक्षाकोठाहरूमा शिक्षण गर्दा उनीहरू स्वयंमा पनि एक सफल नेतृत्व क्षमता विकास भइरहेका पाइन्छ । जो कक्षाकोठाबाटै शैक्षिक समनता हटाई देशका हरेक बालबालिकाहरूलाई समान र गुणस्तरीय शिक्षा दिन सकिन्छ, भन्ने मान्यताबाट अघि बढिरहेका छन् । यद्यपि शैक्षिक गुणस्तर र प्रभावकारी शिक्षणमा आन्तरिक र बाह्य दुबै वातावरण उत्तिकै जिम्मेवार छन् । यसको लागि हाम्रा प्रज्ञार्थीलाई समयानुकूल विभिन्न प्रकारका तालिम तथा अभिमुखीकरणको आवश्यकता रहेको हुन्छ । यसलाई पूरा गर्न संस्थाले उनीहरूको नेतृत्व क्षमता देखाउन आवश्यक पर्ने वातावरण तयार पार्न उनीहरूलाई यसको नेतृत्व सम्बन्धी विभिन्न प्रकारका तालिमहरू उपलब्ध गराउँदै आएको छ । यसरी उनीहरूले नेतृत्व क्षमता विकास गराउनुको प्रमुख उद्देश्य भनकै उनीहरूलाई देशको मुख्य प्रशासनिक तहमा पुऱ्याउने, शिक्षा नीति बनाउने, सरकारी कर्मचारी, शैक्षिक अन्वेषण कर्ता, उद्यमी, व्यापारी, विकास

कार्यकर्ता, राजनीति, मिडिया आदिमा समेत सक्रिय र अर्थपूर्ण उपस्थिति रहोस् र देश र जनताको दैनिक जीवनमा सकारात्मक प्रभाव पारोस् भन्ने रहेको छ ।

३. उद्देश्य

यस कार्यक्रमका प्रमुख उद्देश्यहरू यस प्रकार रहेका छन् :

- क. गुणस्तरीय शिक्षा विकासका लागि राष्ट्रिय अभियानमा सहयोग पुर्याउने
- ख शिक्षण पेसामा युवाहरूलाई आकर्षित गर्ने
- ग. गुणस्तरीय शिक्षा विकासका लागि आवश्यकता अनुसार विद्यालय तथा समुदायको
- घ. सामाजिक तथा भौतिक विकासमा सहयोग गर्ने

४. कार्यप्रक्रिया

प्रज्ञार्थी छनोट, भर्ना पश्चात् पूर्व सेवाकालीन तालिम । विद्यालयमा पदस्थापन र पुनर्ताजगी तालिम । नियमित अनुगमन तथा पृष्ठपोषण । विद्यालय छनोटमा सम्बन्धित जिशिकासँग सहकार्य, विद्यालय छनोट र सहकार्यको सम्झौता । अल्मुनाईहरूलाई वृत्ति विकासमा सहयोग र सामाजिक तथा शैक्षिक क्षेत्रमा संलग्नताको लागि समन्वय । सामुदायिक विद्यालय शिक्षामा देखिएका जल्दाबल्दा मुद्दाहरूलाई छलफल, बहस, समन्वय, सहकार्यद्वारा समाधान गर्ने

५. शैक्षिक कार्यक्रममा परेको प्रभाव

५.१ प्रवेशिका परीक्षा (SLC) को नतिजाहरू

१६ जुन २०१६ मा नेपाल सरकार शिक्षा मन्त्रालयले परम्परागत रूपमा प्रकाशन गर्दै आएको SLC प्रतिशतको व्यवस्थालाई परिवर्तन गरी ग्रेड प्रणालीमा ल्यायो । यससँगै सरकारले कक्षा ११ पढ्नको लागि कम्तीमा पनि १.६ GPA ल्याउनु पर्ने भन्ने व्यवस्था समेत गर्यो । यस सदर्थमा टिच फर नेपालले आफूले काम गर्ने विद्यालय र अन्य विद्यालयका साथै राष्ट्रिय तहको समेत विश्लेषण गरेको छ । जसमा हामीले काम गरिरहेका सिन्धुपाल्चोकको १० र ललितपुरको १३ गरी जम्मा २३ ओटा विद्यालयहरूबाट जम्मा ६६४ जना विद्यार्थीहरू यो परीक्षामा सहभागी थिए । जसमा हामीले शिक्षण गर्ने ३ वटा विषयहरू अङ्ग्रेजी, गणित र विज्ञानमा ९८% विद्यार्थीहरू उत्तीर्ण भएका छन् । विनाशकारी भूकम्प र अन्य विभिन्न प्राकृतिक समस्याका बीचमा आएको यो नतिजालाई हामीले सन्तोषजनक रूपमा लिएका छौं । हालको नजिताको राष्ट्रिय औषत भनेको ८२% हो भने हामीले काम गरिरहेका विद्यालयको औषत भनेको ९८% हो । यसले पनि देखाउँछ कि यो फरक आफैमा एक सकारात्मक परिवर्तनको पारिचायक हो । ऐतिहासिक रूपमा नै एसएलसी परीक्षाको नतिजा निजी विद्यालयहरूले ओगट्दै आएको अवस्था छ । गतवर्ष सामुदायिक विद्यालयहबाट ४७% विद्यार्थी पास भएकामा यस वर्ष मात्र ३३% विद्यार्थी उत्तीर्ण भएको देखिन्छ । यसमा पनि अङ्ग्रेजी, गणित, र विज्ञानमा सबैभन्दा बढी फेल भएको पाइन्छ । यसले सामुदायिक विद्यालयको शैक्षिक गुणस्तर र नजिता खस्कँदै गएको देखिन्छ । यसरी भन्न सकिन्छ कि हामीले सहकार्यमा काम गरेका विद्यालयका विद्यार्थीहरूले यी ३ ओटा विषयमा राम्रो अङ्क सहित उत्कृष्ट नतिजा हासिल गर्न सफल भएका छन् ।

५.२.२ दोस्रो व्याच २०१४ का प्रज्ञार्थीद्वारा अल्मुनाई समुदायमा आबद्ध:

अप्रिल २०१६ को अन्त्यमा यस व्याचको १९ जना प्रज्ञार्थीहरूले आफ्नो दुईवर्षे फेलोसिपको कार्यक्रम पूरा गर्नुभयो । त्यसपछि सबैजना हाम्रो अल्मुनाइ समुदायमा आबद्ध हुनुभएको छ । २ वर्षको फेलोसिपको अनुभवलाई बाँड्दै शिक्षाको क्षेत्रमा केही गर्ने योजना साथ कुल सदस्यमध्ये १४ जना शिक्षा क्षेत्रमा आबद्ध भई विभिन्न सङ्घसंस्थाको शिक्षा सम्बन्धी परियोजनाको नेतृत्व गरिरहनु भएको छ । नेपाली समुदायमा शिक्षाको आवश्यकता र महत्त्वको बारेमा थप सचेतना जगाइरहनु भएको छ । बाँकी रहेका ५ जना अलुमहरू विदेश तथा स्वदेशमा उच्च शिक्षा हासिल गर्नको लागि लागि रहनुभएको छ । पहिलो व्याचका अलुमहरू मध्ये कोही न्यायिक क्षेत्र र कोही शैक्षिक क्षेत्रमा लागेर आफूलाई अगाडि बढाइरहनु भएको छ ।

५.२.३ तेस्रो व्याचका प्रज्ञार्थीद्वारा अल्मुनाई समुदाय गठन:

यस शैक्षिक सत्रको अन्त्यमा तेर्सो व्याच (2015 Cohort) ले आफ्नो दुई वर्षे फेलोसिप सम्पन्न गर्दैछन् । यसमा ५५ जना प्रज्ञार्थीहरू अल्मुनाइमा समावेश हुँदैछन् । जसले यस संस्थाको परिकल्पना, उद्देश्य र लक्ष्य प्राप्त गर्न साथमा साथ जाने योजना रहेको छ ।

६ चुनौतीहरू:

- क प्रज्ञार्थीहरूद्वारा निःशुल्क, अतिरिक्त तथा उपचारात्मक कक्षा सञ्चालन गर्दा परम्परागत तथा सःशुल्क ट्युशन विस्थापित भएको अवस्थामा सम्बन्धित पक्षको असहयोग ।
- ख विद्यालयहरूमा आवास/छात्रावासको अभावको कारण अतिरिक्त तथा उपचारात्मक कक्षाहरूमा विद्यार्थीहरूको न्यून उपस्थिति र प्रज्ञार्थीहरूको समय व्यवस्थापनमा कठिनाइ

७. समयावधि

यस कार्यक्रमको अवधि निरन्तर रहेको छ ।

८. सिकाइ अनुभव

हरेक विद्यार्थी प्रतिभाशाली छन् । शिक्षकको भूमिका त्यसलाई उजागर गर्नमा केन्द्रित भएमा शैक्षिक तथा अतिरिक्त क्रियाकलापमा विद्यार्थीहरू सक्रिय रूपमा सहभागी भई शैक्षिक उपलब्धिमा प्रगति आउँछ ।

- क नेपाली युवाहरू शिक्षाको माध्यमबाट देश विकास सम्भव छ र यसको लागि हाम्रो योगदानको आवश्यकता छ, यसको लागि उचित वातावरण र अवसरको खाँचो छ भन्नेमा प्रष्ट छन् ।
- ख सामुदायिक विद्यालयका शिक्षकहरू आफ्नो शिक्षण सिकाइ प्रक्रियालाई संवर्धन गर्न तत्पर छन् ।
- ग अभिभावकहरूमा पर्याप्त लगानी गरिएमा बालबालिकालाई अधिकतम शैक्षिक अवसर दिन र विद्यालयलाई आवश्यक सहयोग गर्न तत्पर छन् ।
- घ ग्रामीण समुदाय र विद्यालयमा २ वर्ष फेलोसिप गरी टिच फर नेपालको अलुम भए पश्चात् उक्त २ वर्षमा आर्जन गरेका अनुभव र सिपलाई विभिन्न क्षेत्रमा आबद्ध भई देशको शैक्षिक सुधारमा केन्द्रित गर्न सक्छन् ।

९. सफलताको कथा

हामीले पढाएका विद्यार्थी मध्ये २ जना छात्राहरूले अन्तर्राष्ट्रिय स्तरको छात्रवृत्ति पाएका छन् । यसको यही संस्थाले आवश्यक वातावरण तयार पारेको थियो । यो छात्रवृत्ति उच्च शिक्षाको लागि पूर्णछात्रा वृत्ति हो । उनीहरूले पढनलाई पाएको छात्रवृत्ति United World Colleges (UWC) को जो उच्च शिक्षा सम्बन्धी अन्तर्राष्ट्रिय सञ्जाल हो । यसले नेपाली विद्यार्थीहरूलाई छात्रवृत्ति उपलब्ध गराउँछ र कक्षा १० उत्तीर्ण गरेका विद्यार्थीहरू यसको छनोट परीक्षाको लागि ग्राह्य हुन्छन् । यसरी छनोट भएका छात्राहरूको कथा कस्तो छ त, यहाँ उनीहरूले नै भनेको कथा प्रस्तुत गरिएको छ :

मेरो कथा

अनिता तामाङ

एसएससी व्याच २०७२,

सिद्धिमङ्गल माध्यमिक विद्यालय, ललितपुर

अनिता तामाङको जन्म नुवाकोट जिल्लामा भएको हो । उनी कक्षा ६ मा पढ्दै गर्दा आमाको निधन भयो । त्यसको लगभग एक वर्ष पछि उहाँको बुबाले अर्को विवाह गर्नुभयो । यस्तो अवस्था प्रति गुनासो गर्दै उनले भनिन् “त्यसपछि मेरा बुबा मप्रति फरक रूपमा प्रस्तुत हुनथाल्नुभयो । उहाँ मद्यपानमा लाग्नुभयो, यो अवस्थाले मलाई घरमा बस्न साँच्चै गाह्रो भयो अनि मैले घरबाट भाग्ने निधो गरें,” अनिताले भनिन् । त्यसपछि उनी आफ्नी सानिमाको घर काठमाडौँ आइन् । उनको सानिमा दैनिक गुजाराको लागि अर्को घरमा काम गर्नुहुन्थ्यो । उहाँले अनितालाई घरयसी काममा सहयोग गर्ने सहयोगीको रूपमा पाउनुभयो । यही सिलसिलामा अनिता विहान बेलुका घरको काम गर्ने र समय मिलाएर दिउँसो नजिकै रहेको एक सामुदायिक विद्यालय श्री सिद्धिमङ्गल माध्यमिक विद्यालय जान थालिन् । उनलाई पढ्न निकै कठिन थियो, तर पनि उनको सानिमा हरेक कठिनाइबाट उनलाई पढाइमा लाग्न निरन्तर सहयोग गर्नुभयो ।

प्रवेशिका परीक्षा दिए पछि “म दिदीको छोरोको फ्याक्ट्रीमा काम गर्न गईन्, जहाँ मास्क उत्पादन हुन्थ्यो । भूकम्पछि काठमाडौँमा बस्न निकै कठिनाई भयो” उनी भन्छिन् “त्यसपछि म मेरो आफ्नै गाउँ नुवाकोट गएँ, मेरो गाउँ पनि भूकम्पले पूर्ण रूपमा क्षतिग्रस्त भयो । म १ महिना जति मेरो गाउँमा बसे, भूकम्प पीडितहरूलाई मैले आफ्नो तर्फबाट सकेको सहयोग गरें ।”

जब असारमा एसएससी परीक्षाको नतिजा प्रकाशित भयो उनी ७४% अङ्क ल्याएर उत्तीर्ण त भइन् तर त्यसपछि पढाइलाई कसरी निरन्तरता दिने भन्ने सम्बन्धमा उनीसँग कुनै विकल्प थिएन ।

टिच फर नेपालको एकजना प्रज्ञार्थी रोजी महर्जनले उनलाई समानता फाउन्डेशन (Samanata Foundation) मा उच्च शिक्षाको लागि दरखास्त दिन लगाउनु भयो । समानता फाउन्डेशन भनेको सामुदायिक तथा निजी विद्यालयबाट एसएससीमा राम्रो नतिजा प्राप्त गर्ने विद्यार्थीहरूलाई उच्च शिक्षाको लागि छात्रवृत्तिको अवसर उपलब्ध गराउने एक नेपाली

सामाजिक संस्था हो । उनले उक्त संस्थामा आवेदन दिइन्, विभिन्न परीक्षा उत्तीर्ण गरिन् र उक्त अवसरको लागि छनोट भइन । उनलाई उक्त संस्था अन्तर्राष्ट्रिय शिक्षाको सञ्जाल United World College - UWC मा आबद्ध गराईदिए र आगामी गृष्मकालदेखि उनी उही UWC को सहयोगमा भारतमा उच्च शिक्षाको लागि जादै छिन् । यसरी प्राप्त भएको छात्रवृत्ति प्रति खुशी हुँदै उनी भन्छिन् “मैले कहिल्यै कल्पना समेत गरेको थिईन कि म जस्ता विद्यार्थी यत्रो अवसर प्राप्त हुन्छ, म यहाँ आफूलाई एक भाग्यशाली र गौरवशाली ठान्छु । यो सबै पढाइ प्रति मेरो सङ्घर्षको, मेरो सानिमा अनि टिच फर नेपालका प्रज्ञार्थी रोजी महर्जनको साथ र सहयोग नै सम्भव भएको हो । म उहाँहरू प्रति हार्दिक कृतज्ञता व्यक्त गर्छु ।”

वन्यजन्तु संरक्षण सङ्घ नेपाल

शिर्षक : राष्ट्रिय इकोशिक्षक संजाल

१. कार्यक्रम परिचय

राष्ट्रिय इकोशिक्षक सञ्जाल, अन्तरक्रियात्मक वातावरण शिक्षा तथा स्थानीय पाठक्रममा आधारित राष्ट्रिय शिक्षक तालिम लिएका इकोशिक्षक तथा यस तालिम प्राप्त इकोशिक्षक मार्फत गठन गरिएका स्थानीय शिक्षक सञ्जाललाई जोड्ने अनलाइन पोर्टल हो । अन्तरक्रियात्मक वातावरण शिक्षालाई प्रभावकारी र सर्वत्र फैलाउन राष्ट्रिय इकोशिक्षक सञ्जाल उपयुक्त माध्यमको रूपमा रहेको छ । यसले शिक्षकहरूलाई विभिन्न सिकाइ योजना, विद्यार्थीको लागि कार्यक्रम र सम्मेलनहरू समेत आयोजना गर्न सघाउने छ । यस सञ्जालको व्यवस्थापन नेपाल सरकारसँगको सहकार्यमा वन्यजन्तु संरक्षण सङ्घ नेपालको नेपाल प्रकृति पाठशाला कार्यक्रमले गर्नेछ । यसले वातावरण सचेतना बढाउने कार्यमा देशका विभिन्न भागहरूमा कार्यरत स्थानीय तथा अन्तर्राष्ट्रिय गैरसरकारी सस्थाहरूसँग पनि हातेमालो गर्नेछ । अन्तरक्रियात्मक वातावरण शिक्षा तथा स्थानीय पाठक्रममा आधारित राष्ट्रिय शिक्षक तालिमको क्रममा अनलाइन पोर्टलको माध्यमबाट कसरी राष्ट्रिय इको सञ्जालमा समावेश भई सक्रिय हुने भन्ने सिकाइने छ ।

२. कार्यक्रमको उद्देश्य

इकोशिक्षकहरू मार्फत अन्तरक्रियात्मक वातावरण शिक्षाको अवधारणा, विधि र प्रक्रियाहरू फैलाउन, अनुभव आदान प्रदान गर्न, जिज्ञासा राख्न, अन्तरक्रियात्मक वातावरण शिक्षाका स्रोत सामग्रीहरू प्राप्त गर्न, अन्तरक्रियात्मक वातावरण शिक्षाका स्रोत सामग्रीहरू प्राप्त गर्ने उद्देश्य लिई राष्ट्रिय इकोशिक्षक सञ्जालको गठन गरिएको हो ।

३. कार्यप्रक्रिया (राष्ट्रिय इकोशिक्षक सञ्जालको स्वरूप)

प्रत्येक इकोशिक्षकहरूले तालिमको अवधिमा राष्ट्रिय इकोशिक्षक सञ्जालको सदस्य भइसकेपछि अन्य छिमेकी विद्यालयका कम्तीमा पाच शिक्षकको स्थानीय सञ्जाल निर्माण गरी उनीहरूलाई पनि राष्ट्रिय इकोसञ्जालमा जोड्ने छन् । तालिम प्राप्त इकोशिक्षकले स्थानीय सञ्जालका शिक्षकहरूलाई राष्ट्रिय इकोशिक्षक तालिममा सिकेका ज्ञान तथा सिपहरू जानकारी दिई अध्यापनको क्रममा अन्तरक्रियात्मक वातावरण शिक्षाको विधिको अवलम्बन गर्न प्रेरित गर्नेछन् । स्थानीय सञ्जालको स्थापना र सहजीकरणका लागि थप टेवा पुऱ्याउने उद्देश्यले इकोशिक्षकहरूलाई सानो इकोशिक्षक सञ्जाल कोषको व्यवस्थापन गरिएको छ । तालिममा सिकाइएका नयाँ ज्ञान तथा स्रोत सामग्रीको वितरणमा सहयोग पुगोस् भनेर यसको व्यवस्थापन गरिएको हो । यो कोष एक पटक मात्र उपलब्ध गराइने छ र इकोशिक्षक तालिम सम्पन्न लगत्तै आफ्नो समुदाय/क्षेत्रमा भएका अन्य विद्यालयका शिक्षकहरूसँग सञ्जाल विस्तार गर्नुपर्ने छ ।

राष्ट्रिय इकोशिक्षक सञ्जालको सहजीकरण अनलाइन पोर्टलको माध्यमबाट हुने छ र यसका दुई भाग रहेका छन्

क) फेसबुक ग्रुप: अन्तरक्रियात्मक वातावरण शिक्षा तथा स्थानीय पाठक्रममा आधारित राष्ट्रिय शिक्षक तालिम लिएका शिक्षक फेसबुक ग्रुपको सदस्य बन्नेछन् साथै उनीहरूले आफ्नो स्थानीय सञ्जालमा भएका शिक्षकलाई पनि यस ग्रुपको सदस्य बन्न सहयोग गर्नेछन् । फेसबुक ग्रुप नै शिक्षकहरूले अन्तरक्रिया गर्ने प्रमुख माध्यम हुनेछ । त्यहाँ उनीहरूले आफूले जान्न खोजेका जिज्ञासाहरू राख्न सक्नेछन् र आफूले तयार पारेका सामग्रीहरू अरुलाई देखाउन सक्नेछन् । फेसबुक ग्रुप अन्तरक्रियात्मक र गतिशील हुनेछ र शिक्षकहरूले अन्तरक्रियात्मक वातावरण शिक्षाबारे नयाँनयाँ जानकारी प्राप्त गर्न सक्नेछन् । यस ग्रुपमा समावेश भएका इकोशिक्षकहरूले आफूले तयार पारेको वार्षिक कार्ययोजनालाई यही पेजमा राख्नुपर्ने हुन्छ । फेसबुक ग्रुपको लिङ्क www.facebook.com/ecoteachernepal/ हो ।

ख) स्रोत वेबसाइट: यो अनलाइन पोर्टलको दोस्रो भाग हो जसबाट शिक्षकहरूले अन्तरक्रियात्मक वातावरण शिक्षाबारे पाठ्यसामग्रीहरू प्राप्त गर्न सक्नेछन् । यसमा शिक्षक निर्देशिका पुस्तिका, क्रियाकलाप पुस्तिका, शिक्षण योजना, वार्षिक कार्ययोजनाको नमुना आदि राखिएका हुन्छन्, जसलाई शिक्षकहरूले सजिलै प्राप्त गर्न सक्नेछन् ।

स्रोत वेबसाइट लिंक: www.wcn.org.np/nature-resource/

४. शैक्षिक उपलब्धिमा पारेको प्रभाव

यस शिक्षक सञ्जालमा अहिलेसम्म ९६१ जना सदस्य रहेका छन् जसमा अन्तरक्रियात्मक वातावरण शिक्षा तथा स्थानीय पाठक्रममा आधारित राष्ट्रिय शिक्षक तालिम लिएका इकोशिक्षक, उहाँहरूबाट गठन गरिएका स्थानीय शिक्षक सञ्जालमा आवद्ध शिक्षक तथा शिक्षा विभाग, शैक्षिक जनसक्ती विकास केन्द्र, पाठ्यक्रम विकास केन्द्र तथा नेपाल प्रकृति पाठशाला कार्यक्रमका विज्ञहरू रहेका छन् । यो अनलाइन पोर्टलमा शिक्षकहरूले आफूले वर्षभरि गर्ने अन्तरक्रियात्मक क्रियाकलापहरू वार्षिक क्यालेन्डर बनाएर राख्ने गर्नुभएको छ र ती क्रियाकलाप सम्पन्न भएका फलकहरू पनि निरन्तर रूपमा पोस्ट गर्नुहुन्छ । यस पोर्टलको माध्यमबाट तालिम पश्चात् गनुपर्ने कार्यहरूको निरन्तर अनुगमन गर्न सकिने भएकोले तालिमको प्रभावकारिता विद्यालयसम्म पुगेको देख्न सकिन्छ । शिक्षकहरूले आफूलाई पठनपाठनको क्रममा आइपरेका कठिनाई तथा जिज्ञासाहरू राख्ने गर्नु भएकोछ । उहाँहरूले आफूलाई आवश्यक सामग्रीहरू अनलाइन पोर्टलबाट प्राप्त गर्न सजिलो भएको यस कार्यक्रमलाई जानकारी गराउनु भएको छ ।

५. चुनौती (कार्यक्रम कार्यान्वयनका क्रममा देखिएका चुनौती)

क विद्यालयमा इन्टरनेटको सुविधा उपलब्ध गराउनु ।

६.लागत : जम्मा इकोशिक्षक सञ्जाल कोष अन्तर्गत गरिएको खर्च : ३,१७,००० (यस लागत खर्चमा

अनलाइन पोर्टल सञ्चालन खर्च जोडिएको छैन ।)

७. समयवधि: यस सञ्जालको प्रयोग निरन्तर रूपमा गर्न सकिनेछ ।

८.सिकाइ अनुभव

देशैभरि इन्टरनेटको सञ्जाल विकाससँगै यस किसिमको सञ्जालको माध्यमबाट शिक्षण सिकाइ विधिलाई अझ प्रभावकारी रूपमा फैलाउन मद्दत पुग्नेछ ।

विश्व शिक्षा

शीर्षक : सिकाइ अवसर सुनिश्चिततामा आधारित विद्यालय योजना निर्माण

१. कार्यक्रमको परिचय

विश्व शिक्षाको सँगै सिकौं सँगै बढौं परियोजना अर्न्तगतको सिकाइ अवसर सुनिश्चिततामा आधारित विद्यालय योजना निर्माण कार्यक्रमले बालबालिकाको अर्थपूर्ण सिकाइ र शैक्षिक उपलब्धि वृद्धिका लागि सिक्न पाउने अवसरको सुनिश्चितता गर्न प्रभावकारी योजना निर्माण गर्नमा सहयोग गर्दछ । विद्यार्थी तथा शिक्षकलाई आवश्यक पर्ने शैक्षिक तथा सन्दर्भ सामग्री, कक्षाकोठामा पर्याप्त समय, भयरहित तथा सुरक्षित वातावरण, सन्तुलित शिक्षक विद्यार्थी अनुपात, शिक्षक तालिम तथा निर्देशनको उपयुक्त माध्यम भाषा र अन्य स्रोत आदिको उचित व्यवस्थापनले बालबालिकाको सिकाइ अवसरमा सहयोग पुगेको हुन्छ । यस कार्यक्रमले विद्यालय, शिक्षक, सरोकारवाला, अभिभावक, र समुदायलाई विद्यालयको अवस्था बारे जानकारी गराउने, उनीको क्षमता विकास गर्ने र विद्यालयको तथ्याङ्कमा आधारित रहेर बालबालिकाको सिकाइ अवसर सुनिश्चिततामा केन्द्रित योजना निर्माण तथा कार्यान्वयनमा सहकार्य मूलक भूमिका खेल्छ । यो कार्यक्रमले विद्यालयको विद्यालय सुधार योजना निर्माण, वार्षिक अद्यावधिक तथा कार्यान्वयनलाई प्रभावकारी बनाउन सहयोग पुऱ्याउँछ ।

२. कार्यक्रमको उद्देश्य

यसको उद्देश्यहरू निम्नानुसार रहेका छन् :

क अभिभावक तथा सरोकारवालाहरूलाई विद्यालयको शैक्षिक अवस्था, सिकाइ उपलब्धि, उपस्थितिबारे जानकारी गराउने ।

ख सिकाइ अवसर सुनिश्चितता तथा सिकाइ उपलब्धि वृद्धिमा केन्द्रित योजना निर्माण गर्ने ।

३. कार्यप्रक्रिया

विद्यालय शिक्षक, विद्यालय व्यवस्थापन समिति, शिक्षक अभिभावक सङ्घ, अभिभावक, विद्यार्थी प्रतिनिधि तथा विद्यालय स्रोत व्यक्तिको सहभागितामा (३० देखि ३५ जना) २ दिने अभिमुखिकरण तथा सिकाइ अवसर सुनिश्चिततामा आधारित विद्यालय योजना निर्माण र १ दिने योजनाको फलोअप समेत गरिन्छ । कार्यक्रमद्वारा निर्मित ६ ओटा मोड्युलहरूको आधारमा रहेर विद्यालयगत रूपमा अभिमुखिकरण सञ्चालन गरिन्छ । मोड्युलमा बालबालिकाको सिकाइ अवसर, सरोकारवालाको भूमिका, विद्यालयको अवस्था सम्बन्धी तथ्याङ्क, कार्य योजना निर्माण बारेमा जानकारी समावेश गरिएको छ । कार्यक्रममा विद्यालयको शैक्षिक अवस्था, सिकाइ उपलब्धि, विद्यालयको स्रोत तथा साधन आदि तथ्याङ्कहरू जम्मा गर्ने सम्प्रेषण गर्ने तथा प्रस्तुति

गर्ने गरिन्छ । उक्त तथ्याङ्कको आधारमा सहभागीहरूद्वारा आवश्यक क्रियाकलाप, स्रोतको व्यवस्थापन र जिम्मेवारीसहितको विद्यालय योजना निर्माण गरिन्छ ।

४. शैक्षिक उपलब्धिमा पारेको प्रभाव

- क कार्यक्रम सञ्चालन भएका सबै विद्यालयले सिकाइ अवसर सुनिश्चितताका क्रियाकलाप सहित सिकाइ उपलब्धि वृद्धिका लागि प्रभावकारी योजना निर्माण गरेका छन् ।
- ख आवश्यकताको आधारमा प्रारम्भिक तहमा मातृभाषी शिक्षकको व्यवस्था तथा मातृभाषामा हुने सिकाइ निर्देशनले बालबालिकाको सहभागिता तथा सिकाइमा सुधार पाइएको छ ।
- ग विद्यालयमा बालमैत्री वातावरण तथा भयरहित तरिकाले बिना भेदभाव सिकाइ क्रियाकलाप सञ्चालन हुन थालेका छन् ।
- घ शैक्षिक सामग्री निर्माण तथा व्यवस्थापनमा अभिभावकले प्रभावकारी भूमिका खेल्न थालेको
- ङ विद्यालय सुधार योजनामा सिकाइ अवसर सुनिश्चितताका लागि बन्ने योजनाले शैक्षिक अवस्थामा सुधार आएको ।

५. चुनौती

खेतीपातीको समयमा समुदायको सहभागीता ।

६. लागत

- क. २ दिने अभिमुखीकरण खाजा, स्टेशनरी तथा अन्य सामग्री रु. १९,००० प्रति विद्यालय
- ख. १ दिने फलोअप खाजा, स्टेशनरी तथा अन्य सामग्री रु. ११,५०० प्रति विद्यालय

७. समयावधि

प्रत्येक वर्षको शुरुवातमा अभिमुखीकरण सहितको २ दिन र अन्त्यमा फलोअपका लागि १ दिन

८. सिकाई अनुभव

योजना निर्माण, कार्यान्वयन र अनुगमनमा सरोकारवालाहरू शिक्षक, अभिभावक तथा विद्यार्थी प्रतिनिधि स्वयंको सहभागिता हुने हुदाँ कार्यक्रम प्रतिको उत्तरदायित्व, अपनत्व र जिम्मेवारी बोध हुने ।

९. सफलताको कथा

दाङ जिल्ला डुरुवा गा.वि.स. का जिवा विष्ट भन्नु हुन्छ, “मेरो बच्चा नेपाली विषयमा कमजोर छ भनेर थाहा थिएन । म विद्यालयमा गएर त सोच्ने गर्थे र सरहरूले पनि ठिकै छ भन्नु हुन्थ्यो र मैले पनि बच्चाको पढाइप्रति त्यति वास्ता गर्दिनथे । तर पढाइ क्लबमा मैले मेरो बच्चाको पढाइ स्तर थाहा पाए । मेरो बच्चा पढाइमा कमजोर रहेछ । अहिले म आफैँ पनि यस पढाइ क्लबमा मेरो बच्चासँगै नियमित नयाँ कुराहरू सिक्न आउने गरेकी छु र मेरो बच्चालाई पनि पढ्नमा सहयोग गर्छु । यहाँ नियमित पढाइ सम्बन्धी छलफल हुन्छ, विभिन्न क्रियाकलापहरू हुन्छ । अहिले त मेरो बच्चाको पढाइमा धेरै नै सुधार आएको छ । म यस पढाइ क्लबबाट निकै नै खुशी छु । आखिर हामी अभिभावकको पनि बच्चाको पढाइमा केही जिम्मेवारी हुँदो रहेछ भन्ने मैले बुझेकी छु ।”

